

**A Kúria
Nemzetközi Főosztályának
Hírlevele**

**2022. január 31.
XIII. évfolyam 1. szám**

EURÓPAI UNIÓS JOGI KÖZLEMÉNYEK..... 3

KÖZZÉTETT ELŐZETES DÖNTÉSHOZATAL IRÁNTI KÉRELMEK..... 3

BÜNTETŐ ÜGYSZAK..... 3

KÖZIGAZGATÁSI ÜGYSZAK..... 3

Általános közigazgatási jogterület..... 3

Pénzügyi jogterület..... 7

MUNKAÜGYI ÜGYSZAK 9

POLGÁRI ÜGYSZAK 11

GAZDASÁGI ÜGYSZAK 12

ELŐZETES DÖNTÉSHOZATAL TÁRGYÁBAN KÖZZÉTETT HATÁROZATOK..... 15

BÜNTETŐ ÜGYSZAK 15

KÖZIGAZGATÁSI ÜGYSZAK..... 18

Általános közigazgatási jogterület..... 18

Pénzügyi jogterület..... 21

MUNKAÜGYI ÜGYSZAK 24

POLGÁRI ÜGYSZAK 24

GAZDASÁGI ÜGYSZAK 26

A KÚRIA UNIÓS JOGI TÁRGYÚ HATÁROZATAI 26

BÜNTETŐ ÜGYSZAK..... 26

KÖZIGAZGATÁSI ÜGYSZAK..... 28

Általános közigazgatási jogterület..... 28

Pénzügyi jogterület..... 29

MUNKAÜGYI ÜGYSZAK 31

POLGÁRI ÜGYSZAK 33

GAZDASÁGI ÜGYSZAK..... 44

EMBERI JOGI KÖZLEMÉNYEK..... 46

AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGÁNAK MAGYAR VONATKOZÁSÚ ÍTÉLETEI 46

AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGÁNAK KIEMELTEN FONTOS ÍTÉLETEI 46

A KÚRIA EMBERI JOGI VONATKOZÁSÚ HATÁROZATAI 51

BÜNTETŐ ÜGYSZAK..... 51

KÖZIGAZGATÁSI ÜGYSZAK..... 53

MUNKAÜGYI ÜGYSZAK 53

POLGÁRI ÜGYSZAK 53

GAZDASÁGI ÜGYSZAK..... 54

Európai uniós jogi közlemények

Közzétett előzetes döntéshozatal iránti kérelmek

Büntető ügyszak

Az adott időszakban nem tettek közzé ilyen tárgyú kérelmet.

Közigazgatási ügyszak

Általános közigazgatási jogterület

1. A Schleswig-Holsteinisches Verwaltungsgericht (Németország) által 2021. augusztus 13-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-497/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1. Összeegyeztethető-e a 2013/32/EU irányelv 33. cikke (2) bekezdésének d) pontjával és 2. cikkének q) pontjával az olyan nemzeti rendelkezés, amely szerint a nemzetközi védelem iránti kérelem elfogadhatatlanság miatt ismételt kérelemként elutasítható, ha az első, sikertelen menekültügyi eljárást az Európai Unió valamely másik tagállamában folytatták le?
2. Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén: az olyan nemzeti rendelkezés, amely szerint a nemzetközi védelem iránti kérelem ismételt kérelemként elfogadhatatlanság miatt elutasítható, abban az esetben is összeegyeztethető-e a 2013/32/EU irányelv 33. cikke (2) bekezdésének d) pontjával és 2. cikkének q) pontjával, ha az első, sikertelen menekültügyi eljárást Dániában folytatták le?
3. A második kérdésre adandó nemleges válasz esetén: összeegyeztethető-e a 2013/32/EU irányelv 33. cikke (2) bekezdésének [d) pontjával] az olyan nemzeti rendelkezés, amely szerint a menedékjog iránti kérelem ismételt kérelem esetén elfogadhatatlan, és amely e tekintetben nem tesz különbséget a menekült jogállás és a kiegészítő védelmi jogállás között?

2. A Verwaltungsgericht Stade (Németország) által 2021. augusztus 17-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-504/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

a. Érvényesíthetőség

1. Úgy kell-e értelmezni a 604/2013/EU rendelet („Dublin III” rendelet) 27. cikkét, adott esetben az Európai Unió Alapjogi Chartájának (Alapjogi Charta) 47. cikkével és 51. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben, mindazonáltal a 2003/86/EK irányelv rendelkezéseire tekintettel, hogy a megkeresett tagállam köteles a megkereső tagállamban tartózkodó és a „Dublin III” rendelet 8., 9. vagy 10. cikke alapján átadást kérő kérelmezők – köztük gyermekek – részére vagy e kérelmezőknek a megkeresett tagállamban tartózkodó, a „Dublin III” rendelet 8., 9. vagy 10. cikke értelmében vett családtagjai részére a megkeresett tagállamban az átvétel iránti megkeresés elutasítása elleni hatékony bírósági jogorvoslatot rendelkezésre bocsátani?

2. Az a.1. kérdésre adandó nemleges válasz esetén:

Ebben az esetben a „Dublin III” rendeletben foglalt elegendő szabályozás hiányában az a.1. kérdésben ismertetett, hatékony jogorvoslatához való jog közvetlenül az Alapjogi Charta 7., 9. és 33. cikkével összefüggésben értelmezett 47. cikkéből következik-e (lásd: a Bíróság 2016. június 7-i Mehrdad

Ghezelbash ítélete, C-63/15, 51. és 52. pont; a Bíróság 2017. július 26-i Tsegezab Mengesteab ítélete, C-670/16, 58. pont)?

3. A a.1. vagy a.2. kérdésre adandó igenlő válasz esetén:

Úgy kell-e értelmezni az Alapjogi Charta – adott esetben a lojális együttműködés elvével összefüggésben (lásd: a Bíróság 2018. november 13-i X ítélete, C-47/17 és C-48/17) értelmezett – 47. cikkét, hogy a megkeresett tagállam köteles értesíteni a megkereső tagállamot a kérelmezők által az átvétel iránti megkeresés elutasítása ellen benyújtott jogorvoslati kérelemről, és hogy a megkereső tagállam a jogorvoslati eljárás elutasítással történő befejezéséig nem hozhat érdemi határozatot a kérelmezők menedékjog iránti kérelme tárgyában?

4. A a.1. vagy a.2. kérdésre adandó igenlő válasz esetén:

A jelen ügyben fennállóhoz hasonló esetben úgy kell-e értelmezni az Alapjogi Charta 47. cikkét, adott esetben a „Dublin III” rendelet preambulumbekzdésében kifejezésre jutó értékelések figyelembevételével, hogy e rendelkezés arra kötelezi a megkeresett tagállam bíróságait, hogy sürgősségi eljárás keretében biztosítsák a jogvédelmet? Írnak-e elő határidőt a megkeresett tagállam bíróságai számára a jogorvoslati kérelem elbírálására?

b. A felelősség átszállása

1. A „Dublin III” rendeletnek a 118/2014/EU rendelettel (végrehajtási rendelettel) módosított 1560/2003/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett 21. cikke (1) bekezdésének harmadik albekezdése – főszabály szerint – a felelősségnek a megkereső tagállamra való, nem megtámadható átszállását eredményezi-e, amennyiben a megkeresett tagállam határidőn belül elutasítja mind a megkeresett tagállam eredeti megkeresését, mind pedig az ismételt vizsgálat iránti megkeresést (a Bíróság 2018. november 13-i X ítélete, C-47/17 és C-48/17, 80. pont)?

2. A b.1. kérdésre adandó igenlő válasz esetén:

Ugyanez vonatkozik-e arra az esetre, ha a megkeresett tagállam elutasító határozatai jogellenesek?

3. Az b.2. kérdésre adandó nemleges válasz esetén:

Hivatkozhat e a menedékkérő a megkereső tagállamban a megkeresett tagállammal szemben a felelősségnek – a család egységével kapcsolatos felelősségi feltételek (a „Dublin III” rendelet 8–11. és 16. cikke, valamint 17. cikkének (2) bekezdése) figyelmen kívül hagyása miatt – jogellenes átszállására?

c. Ismételt kérelem

1. Úgy kell-e értelmezni a „Dublin III” rendelet 7. cikkének (2) bekezdését és 20. cikkének (1) bekezdését, hogy e rendelkezések nem zárják ki a III. fejezet rendelkezéseinek alkalmazhatóságát és a „Dublin III” rendelet VI. fejezetének II. szakasza szerinti, átvétel iránti megkeresésekre vonatkozó eljárás lefolytatását azokban az esetekben, amikor a kérelmezők már nyújtottak be menedékjog iránti kérelmet a megkereső tagállamban, és e kérelmet a megkereső tagállam a 2013/32/EU irányelv (7) 38. cikkével összefüggésben értelmezett 33. cikke (2) bekezdésének c) pontja alapján eredetileg mint elfogadhatatlant elutasította, azonban időközben – például a „2016. március 18-i EU-Törökország nyilatkozat” tényleges okafogyottá válását követően (lásd: EN P-000604/2021, Answer given by Ms Johansson on behalf of the European Commission, 2021. június 1.) – ismételt kérelemre vonatkozó jogszerű eljárást folytatnak le a megkereső tagállamban?

2. A c.1. kérdésre adandó nemleges válasz esetén:

Úgy kell-e értelmezni a „Dublin III” rendelet 7. cikkének (2) bekezdését és 20. cikkének (1) bekezdését a c.1. kérdésben ismertetett esetben, hogy a család egységével kapcsolatos felelősségi feltételek (a „Dublin III” rendelet 8–11. és 16. cikke) eseteiben e rendelkezések nem zárják ki a III. fejezet rendelkezéseinek alkalmazhatóságát és a „Dublin III” rendelet VI. fejezetének II. szakasza szerinti, átvétel iránti megkeresésekre vonatkozó eljárás lefolytatását?

3. Akkor is alkalmazni kell-e „Dublin III” rendelet 17. cikkének (2) bekezdését, ha a kérelmezők már nyújtottak be menedékjog iránti kérelmet a megkereső tagállamban, és e kérelmet a megkereső tagállam a 2013/32/EU irányelv 38. cikkével összefüggésben értelmezett 33. cikke (2) bekezdésének c) pontja

alapján eredetileg mint elfogadhatatlant elutasította, azonban időközben – például a „2016. március 18-i EU-Törökország nyilatkozat” tényleges okafogyottá válását követően (lásd: EN P-000604/2021, Answer given by Ms Johansson on behalf of the European Commission, 2021. június 1.) – ismételt kérelemre vonatkozó jogszerű eljárást folytatnak le a megkereső tagállamban?

4. A c.3. kérdésre adandó igenlő válasz esetén:

Biztosít-e a „Dublin III” rendelet 17. cikkének (2) bekezdése a menedékkérők részére – a megkeresett államban – bíróság előtt érvényesíthető alanyi jogot? E tekintetben léteznek-e a nemzeti hatóságok mérlegelési jogkörének gyakorlására vonatkozó uniós jogi előírások – például a család egységének és a gyermek érdekeinek figyelembevétele –, vagy ez kizárólag a nemzeti jog hatálya alá tartozik?

d. A megkeresett tagállamban tartózkodó családtagok alanyi jogai

A már a megkeresett tagállamban tartózkodó családtag is rendelkezik-e a „Dublin III” rendelet 8. és azt követő cikkeinek és az ezekhez kapcsolódó, az átadásra vonatkozó rendelkezéseknek (a „Dublin III” rendelet 18. cikke, 29. és azt követő cikkei, adott esetben a „Dublin III” rendeletnek az Alapjogi Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett 13., 14. és 15. cikkével összefüggésben), illetve a „Dublin III” rendelet 17. cikke (2) bekezdésének betartásához való, bíróság előtt érvényesíthető joggal?

3. A Bundesgerichtshof (Németország) által 2021. augusztus 31-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-543/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni a 98/6/EK irányelv 2. cikkének a) pontja értelmében vett eladási ár fogalmát, hogy annak tartalmaznia kell azt a betétdíjat, amelyet a fogyasztónak meg kell fizetnie betétdíjas palackokban vagy betétdíjas poharakban forgalmazott áruk vásárlásakor?

2) Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén:

A 98/6/EK irányelv 10. cikke alapján lehetőségük van-e a tagállamoknak arra, hogy a 98/6/EK irányelv 2. cikkének a) pontjával összefüggésben értelmezett 3. cikkének (1) és (4) bekezdésétől eltérő – a PAngV (az árak feltüntetéséről szóló rendelet) 1. § -ának (4) bekezdésében foglalthoz hasonló – olyan szabályozást tartsanak hatályban, amely szerint abban az esetben, ha valamely áru ellenértékén felül visszatéríthető biztosítékot is kérnek, annak összegét az áru ára mellett kell feltüntetni, és nem kell teljes összeget képezni, vagy ez ellentétes a teljes harmonizáció 2005/29/EK irányelv által követett elvével?

4. A Bundesgerichtshof (Németország) által 2021. szeptember 22-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-580/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni a 2009/28/EK irányelv 2. cikkének a) és e) pontjával összefüggésben értelmezett 16. cikke (2) bekezdésének c) pontját, hogy a villamos energia hálózatba való betáplálása során előnyben kell részesíteni az olyan termelő létesítményeket is, amelyekben vegyes hulladék termikus hasznosításával állítanak elő villamos energiát, minek során a hulladék változó arányban biológiailag lebontható ipari és települési hulladékot tartalmaz?

2) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén: A villamos energia betáplálása során a 2009/28/EK irányelv 16. cikke (2) bekezdésének c) pontja alapján történő előnyben részesítés függ-e azon, biológiailag lebontható hulladék arányától, amelyet a villamosenergia-termelés során az első kérdésben leírt módon használnak fel?

3) A második kérdésre adott igenlő válasz esetén: Létezik-e a biológiailag lebontható hulladék arányára vonatkozó olyan lényegességi küszöb, amely alatt az előállított villamos energia tekintetében kizárt a megújuló energiaforrásból előállított villamos energiára vonatkozó rendelkezések alkalmazása?

4) A harmadik kérdésre adott igenlő válasz esetén: Milyen aránynál található ez a küszöb, vagy hogyan kell azt meghatározni?

5) Az első és a második kérdésre adott igenlő válasz esetén: A megújuló energiaforrásból előállított villamos energiára vonatkozó rendelkezéseknek a csak részben biológiailag lebontható hulladékból előállított villamos energiára való alkalmazása során figyelembe lehet-e venni a 2009/28/EK irányelv 5. cikke (3) bekezdésének második albekezdésében foglalt jogelvet oly módon, hogy e rendelkezések csak a villamos energiának a megújuló energiaforrásból termelt részére alkalmazandók, és e részt az egyes energiaforrások energiataralma alapján kell kiszámítani?

5. A Bayerisches Verwaltungsgericht Ansbach által 2021. szeptember 27-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-595/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni az 1169/2011/EU rendelet VI. melléklete A. részének 4. pontjában szereplő „a termék megnevezése” fogalmat, hogy az megegyezik az 1169/2011/EU rendelet 17. cikkének (1)–(3) bekezdésében szereplő „az ételkészítés neve” fogalommal?

2) Az első kérdésre adott nemleges válasz esetén:

„A termék megnevezése” fogalom az a megnevezés, amellyel az ételkészítést a kereskedelemben és a reklámokban kínálják, és amellyel az ételkészítés a fogyasztók számára általánosan ismert, még akkor is, ha e tekintetben nem az ételkészítés nevééről, hanem az 1169/2011/EU rendelet 17. cikkének (4) bekezdése értelmében vett védett névről, márkanevről vagy fantáziánévről van szó?

3) A második kérdésre adott igenlő válasz esetén:

„A termék megnevezése” állhat-e két elemből is, amelyek közül az egyik elem egy védjegy jog alapján oltalomban részesülő, nem az adott ételkészítésre vonatkozó, általános megnevezés, illetve gyűjtőnév, amelyet az egyes termékek vonatkozásában egy ezt konkretizáló toldat (mint a termék megnevezésének második része) egészít ki?

4) A harmadik kérdésre adott igenlő válasz esetén:

A termék megnevezésének két eleme közül melyiket kell figyelembe venni az 1169/2011/EU rendelet VI. melléklete A. része 4. pontjának b) alpontja szerinti kiegészítő adat esetében, ha a termék megnevezésének két eleme különböző betűmérettel van a csomagolásra nyomtatva?

6. A Conseil d'État (Belgium) által 2021. szeptember 30-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-607/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: francia

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 2. cikke 2. pontjának d) alpontjának értelmében vett eltartott személy fogalmának vizsgálata során figyelembe kell-e venni azon kérelmező helyzetét, aki már azon állam területén tartózkodik, ahol a családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a

90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 2. cikke 2. pontjának d) alpontját úgy kell-e értelmezni, hogy annak érdekében, hogy eltartottnak, és ezáltal az e rendelkezésben meghatározott „családtagnak” minősüljön, a közvetlen felmenő azzal az indokkal, hogy a származási országának elhagyása és az európai polgár családtagjaként igényelt tartózkodási engedély iránti kérelemnek a fogadó tagállamban történő benyújtása nem egyidejűleg történt, hivatkozhat a származási országában fennálló, és olyan dokumentumokkal igazolt tényleges anyagi függőségére, amelyekkel a tartózkodási engedély iránti kérelem benyújtásának időpontjában már több éve rendelkezett?

4) A harmadik kérdésre adandó nemleges válasz esetén melyek azok a kritériumok, amelyek lehetővé teszik azon kérelmező anyagi függőségének értékelését, aki azt kéri, hogy felmenőként csatlakozhasson egy európai polgárhoz vagy annak élettársához, anélkül hogy tartózkodási engedélyt kaphatna a közvetlenül a származási országból való távozását követően benyújtott kérelem alapján?

A cour d'appel de Paris (Franciaország) által 2021. szeptember 30-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-606/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: francia

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

- Az 1998. június 22-i 98/34/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv értelmében vett „információs társadalommal összefüggő szolgáltatásnak” kell-e minősíteni a Doctipharmának a jelen ítéletben ismertetett, a www.doctipharma.fr weboldalán és onnan kiindulva végzett tevékenységét?
- Ebben az esetben a 2011. június 8-i irányelvvel módosított 2001. november 6-i európai uniós irányelv 85c. cikkének hatálya alá tartozik-e a jelen ítéletben leírt, a Doctipharma által a www.doctipharma.fr weboldalán és onnan kiindulva végzett tevékenység?
- Úgy kell-e értelmezni a 2011. június 8-i irányelvvel módosított 2001. november 6-i irányelv 85c. cikkét, hogy a közegészségügy-védelemmel igazolható a Doctipharma jelen ítéletben ismertetett, a www.doctipharma.fr weboldalán és onnan kiindulva végzett tevékenységének a Code de la santé publique (közegészségügyről szóló törvénykönyv) L. 5125-25. és L. 5125-26. cikkének értelmezéséből eredő korlátozása?
- Amennyiben nem ez az eset áll fenn, úgy kell-e értelmezni a 2011. június 8-i irányelvvel módosított 2001. november 6-i irányelv 85c. cikkét, hogy az lehetővé teszi a Doctipharma jelen ítéletben ismertetett, a www.doctipharma.fr weboldalán és onnan kiindulva végzett tevékenységét?
- Ebben az esetben a Doctipharma tevékenységét érintő, a Code de la santé publique (közegészségügyről szóló törvénykönyv) L. 5125-25. és L. 5125-26. cikkének a Cour de cassation (semmitőszék) általi értelmezéséből eredő tilalmát igazolja-e a 2011. június 8-i irányelvvel módosított 2001. november 6-i irányelv 85c. cikke szerinti közegészségügy-védelem?
- Amennyiben nem ez az eset áll fenn, úgy kell-e értelmezni a 2011. június 8-i irányelvvel módosított 2001. november 6-i irányelv 85c. cikkét, hogy az lehetővé teszi a Doctipharma által kínált, „információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokat” érintő tevékenységet?

Pénzügyi jogterület

1. A Curtea de Apel Cluj (Románia) által 2021. augusztus 24-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-519/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: román

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

- 1) Értelmezhető-e úgy általánosan a 2006/[1]12 héairányelv, valamint különösen a 9., 12., 14., 62., 63., 65., 73. és 78. cikk az alapügyben szereplőhöz hasonló sajátos helyzetben, hogy:
 - ami az adóztatandó tényállásnak az ingatlanok értékesítésével kapcsolatos adóköteles ügyletek esetén való bekövetkeztét és a vonatkozó adóalap kialakításának módszerét illeti, adóalanynak minősülnek

azok a természetes személyek is, akik jogi személyiséggel nem rendelkező társulás létrehozására irányuló, az értékesítési ügyleteket terhelő adó megfizetésére és beszedésére köteles adóalannyal kötött szerződés szerződő felei, figyelemmel arra, hogy a társulás létrehozására irányuló szerződést a tevékenység megkezdése előtt nem vették az adóhatóságnál nyilvántartásba, hanem azt a közigazgatási adójogi aktusok meghozatalát megelőzően mutatták be az adóhatóság részére?

2) Értelmezhető-e úgy általánosan a 2006/112 irányelv, valamint különösen a 167. cikk, a 168. cikk a) pontja, a 178. cikk a) pontja és a 179. cikk, valamint az arányosság és a semlegesség elve az alapügyben szereplőhöz hasonló sajátos helyzetben, hogy:

a) az adóalany részére abban az esetben ismerhető el az adólevonási jog, ha nem minősül adófizetésre kötelezett személynek, és nem is fizette meg személyesen az előzetesen felszámított héát az adóköteles ügyletek keretében felhasznált termékek és szolgáltatások után, és olyan természetes személyek kötelesek a héa megfizetésére, vagy már fizették meg az előzetesen felszámított héát, akiknek tekintetében nem állapították meg az adóalanyiságot, de akik jogi személyiséggel nem rendelkező társulás létrehozására irányuló, az értékesítési ügyleteket terhelő adó megfizetésére és beszedésére köteles adóalannyal kötött szerződés szerződő felei, figyelemmel arra, hogy a társulás létrehozására irányuló szerződést a tevékenység megkezdése előtt nem vették az adóhatóságnál nyilvántartásba[;]

b) az alapügyben szóban forgóhoz hasonló sajátos helyzetben az adóalany részére abban az esetben ismerhető el az adólevonási jog, ha az adóalany nem minősül adófizetésre kötelezett személynek, és nem is fizeti meg személyesen az előzetesen felszámított héát az adóköteles ügyletek keretében felhasznált termékek és szolgáltatások után, és olyan természetes személy köteles a héa megfizetésére, vagy fizette meg az előzetesen felszámított héát, akinek tekintetében megállapították az adóalanyiságot, aki jogi személyiséggel nem rendelkező társulás létrehozására irányuló szerződés szerződő fele, és aki az adóalannyal együtt kívánja adólevonási jogát gyakorolni vagy tudta volna azt gyakorolni, és az utóbbi köteles megfizetni és beszedni az adót az ügyletek után, figyelemmel arra, hogy a társulás létrehozására irányuló szerződést a tevékenység megkezdése előtt nem vették az adóhatóságnál nyilvántartásba?

3) Nemleges válasz esetén és/vagy egyúttal a jogbiztonság elvének fényében:

elfogadható-e a héa és a kapcsolódó költségek megfizetésére köteles adóalany arra irányuló kérelme, hogy olyan természetes személyekkel szemben érvényesítse igényét, akiknek tekintetében nem állapították meg az adóalanyiságot, és akik jogi személyiséggel nem rendelkező társulás létrehozására irányuló, az értékesítési ügyleteket terhelő adó megfizetésére és beszedésére köteles adóalannyal [kötött] szerződés szerződő felei, figyelemmel arra, hogy a társulás létrehozására irányuló szerződést a tevékenység megkezdése előtt nem vették az adóhatóságnál nyilvántartásba, a nyereség felosztásának arányában előírt [adó]rész megfizetése tekintetében, amely nyereség a társulás létrehozására irányuló szerződés alapján illeti meg a fent említett személyeket a héa és a kapcsolódó költségek megfizetésének kötelezettségével kapcsolatban?

2. A Bundesfinanzhof (Németország) által 2021. szeptember 8-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-553/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

Alkalmazandó-e az arányosság uniós jogi elve a 2003/96 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének negyedik franciabekezdése szerinti fakultatív adókedvezményre is, és így a tagállam a nemzeti jogában előírt, a kérelem benyújtására vonatkozó határidő lejártát követően nem tagadhatja meg az adókedvezményt, ha a kérelemnek az illetékes hatósághoz történő beérkezésének időpontjában még nem következett be a megállapíthatóság elévülése?

3. A Finanzgericht Düsseldorf (Németország) által 2021. szeptember 16-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-571/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Az [2003/96/EK irányelv] 21. cikke (3) bekezdésének második mondatára tekintettel értelmezhető-e úgy a 2003/96 irányelv 14. cikke (1) bekezdése a) pontjának első mondata, amennyiben az úgy rendelkezik, hogy a villamos energia előállításához felhasznált villamos energia mentesül az adózás alól, hogy ez a mentesség azokra a műveletekre is kiterjed, amelyek során az energiatermékeket külszíni fejtés keretében termelik ki, és azokat az erőművekben alkalmasabbá teszik az erőművi felhasználásra, például feldarabolják, elválasztják az idegen anyagoktól, valamint a kazán működtetéséhez szükséges méretűre aprítják?

2) A 2003/96 irányelv 21. cikke (3) bekezdésének harmadik mondatára tekintettel értelmezhető-e úgy a 2003/96 irányelv 14. cikke (1) bekezdése a) pontjának első mondata, amennyiben az úgy rendelkezik, hogy a villamosenergia-előállítási képesség fenntartásához felhasznált villamos energia mentesül az adózás alól, hogy ez alapján az erőművek folyamatos működtetéséhez szükséges bunkerek és szállítóeszközök működtetéséhez felhasznált villamos energiát is mentesíteni kell az adózás alól?

4. A Finanzgericht Nürnberg (Németország) által 2021. szeptember 28-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-596/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Megtagadható-e a termék második vevőjétől a vásárlással kapcsolatos adólevonás azért, mert tudnia kellett volna, hogy az eredeti eladó héacsalást követett el az első értékesítés során, jöllehet az első vevő is tudta, hogy az eredeti eladó héacsalást követett el az első értékesítés során?

2) Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén: A második vevő esetében a csalás által okozott adókár összegére kell-e korlátozni a megtagadás összegét?

3) A második kérdésre adandó igenlő válasz esetén: Hogyan kell kiszámítani az adókárt:

a) az értékesítési láncban a törvény alapján fizetendő adónak a ténylegesen megállapított adóval való összevetése útján,

b) az értékesítési láncban a törvény alapján fizetendő adónak a ténylegesen megfizetett adóval való összevetése útján vagy

c) valamely más módon?

Munkaügyi ügyszak

1. A Bundesarbeitsgericht (Németország) által 2021. július 21-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-453/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1. Úgy kell-e értelmezni az (EU) 2016/679 rendelet 38. cikke (3) bekezdésének második mondatát, hogy azzal ellentétes a nemzeti jog olyan rendelkezése, mint a Bundesdatenschutzgesetz (szövetségi adatvédelmi törvény, a továbbiakban: BDSG) 6. § -a (4) bekezdésének első mondatával összefüggésben értelmezett 38. § (1) és (2) bekezdése, mely az adatvédelmi tisztviselő azon adatkezelő általi elbocsátását, aki egyben a munkáltatója is, az e rendelkezésben meghatározott feltételekhez köti függetlenül attól, hogy arra az adatvédelmi tisztviselő feladatainak ellátásával összefüggésben kerül-e sor?

Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén:

2. Ellentétes-e e rendelet 38. cikke (3) bekezdésének második mondatával az ilyen nemzeti jogi rendelkezés akkor is, ha az adatvédelmi tisztviselő kijelölése nem a rendelet 37. cikkének (1) bekezdése, hanem kizárólag a tagállam joga alapján kötelező?

Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén:

3. Megfelelő felhatalmazási alapon nyugszik-e a rendelet 38. cikke (3) bekezdésének második mondata, különösen amennyiben az adatkezelővel munkaviszonyban álló adatvédelmi tisztviselőkről rendelkezik?

Az első kérdésre adott nemleges válasz esetén:

4. Fennáll-e e rendelet 38. cikke (6) bekezdésének második mondata értelmében vett összeférhetetlenség, ha az adatvédelmi tisztviselő egyúttal az adatkezelő szervnél felállított üzemi tanács elnöki tisztségét is betölti? Feltételezi-e az ilyen összeférhetetlenség az üzemi tanácson belüli különös feladatkiosztást?

2. A Curtea de Apel București (Románia) által 2021. augusztus 24-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-524/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: román

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Ellentétes-e a 2008/94 irányelv 1. cikke (1) bekezdésének és 2. cikke (1) bekezdésének rendelkezéseivel a „fizetésektelenség” önálló fogalma tekintetében az irányelvet átültető nemzeti szabályozás – a Legea nr. 200/2006 privind constituirea și utilizarea Fondului de garantare pentru plata creanțelor salariale (a munkabér-követelések kifizetésére szolgáló garanciaalap létrehozásáról és felhasználásáról szóló 200/2006. sz. törvény) a Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 200/2006 (a 200/2006. sz. törvény végrehajtási szabályai) 7. cikkével összefüggésben értelmezett 15. cikkének (1) és (2) bekezdése – az Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de dreptă (legfelsőbb semmítő- és ítélszéknek a jogkérdések elbírálásaért felelős tanácsa, Románia) által a 16/2018. sz. határozatban adott értelmezés alapján, amely szerint az a 3 hónapos időszak, amely alatt a garanciaalap átvállalhatja és megfizetheti a fizetésektelen munkáltatóval szembeni munkabér-követeléseket, kizárólag a fizetésektelenségi eljárás megindításának időpontjára vonatkozik?

2) Ellentétes-e a 2008/94 irányelv 3. cikke [második bekezdésének] és 4. cikke (2) bekezdésének rendelkezéseivel a munkabér-követelések kifizetésére szolgáló garanciaalap létrehozásáról és felhasználásáról szóló 200/2006. sz. törvény 15. cikkének (1) és (2) bekezdése az Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de dreptă (legfelsőbb semmítő- és ítélszéknek a jogkérdések elbírálásaért felelős tanácsa) által a 16/2018. sz. határozatban adott értelmezés alapján, amely szerint az a legfeljebb 3 hónapos időszak, amely alatt a garanciaalap átvállalhatja és megfizetheti a fizetésektelen munkáltatóval szembeni munkabér-követeléseket, a referencia-időszakba illeszkedik, amely a fizetésektelenségi eljárás megindítását közvetlenül megelőző 3 hónapon és a fizetésektelenségi eljárás megindítását közvetlenül követő 3 hónapon belüli időszakot foglalja magában?

3) Összeegyeztethető-e a 2008/94 irányelv szociális céljával és az irányelv 12. cikke a) pontjának rendelkezéseivel az a nemzeti közigazgatási gyakorlat, amely szerint a Curtea de Conturi (számvevőszék, Románia) határozata alapján és a munkavállalót visszafizetésre kötelező különös nemzeti szabályozás hiányában behajtják a munkavállalótól a szabályozási keretbe nem tartozó időszakokra állítólagosan kifizetett vagy a jogszabályban előírt elévülési időn túl követelt összegeket?

4) A 2008/94 irányelv 12. cikkének a) pontjában szereplő „visszaélés” fogalmának értelmezése során kellően objektív igazolásnak minősül-e az alap által kifizetett munkabér-követeléseknek a munkavállalótól felszámoló útján az általános elévülési idő tiszteletben tartásának meghatározott céljával történő behajtása?

5) Összeegyeztethető-e az irányelv rendelkezéseivel és céljával az olyan értelmezés és nemzeti közigazgatási gyakorlat, amellyel a munkavállalókkal visszatérített munkabér-követeléseket

azonosan kell kezelni a kamatokat és késedelmi bírságot maga után vonó adójóváírással?

Polgári ügyszak

1. A Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie (Lengyelország) által 2021. július 8-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-419/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: lengyel

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről szóló, 2011. február 16-i 2011/7/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 6. cikkének (1) bekezdését, hogy az olyan szerződés esetében, amelyben a felek több termékértékesítésről, valamint az egyes értékesítések tekintetében az azok után meghatározott határidőn belüli fizetésről rendelkeztek, a legalább 40 euró összegű átalány az egyes értékesítések utáni valamennyi késedelmes fizetés után jár, vagy az uniós jog kizárólag azt követeli-e meg, hogy a 40 euró összegű átalányt a több értékesítést magában foglaló teljes kereskedelmi ügylet alapján biztosítsák a hitelező részére, függetlenül az egyes értékesítések utáni késedelmes fizetések számától?

2) A kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről szóló, 2011. február 16-i 2011/7/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 2. cikkének 1. pontja értelmében vett kereskedelmi ügyletnek minősül-e az olyan termékértékesítésre vonatkozó szerződés, amelynek alapján az eladó köteles a megrendelő részére az e szerződésben megállapított áron meghatározott mennyiségű árut értékesíteni, ugyanakkor a megrendelő jogosult egyoldalúan megállapítani a szerződés tárgyát képező értékesítések teljesítését képező egyes határidőket és mennyiségeket, beleértve a szerződés tárgyát képező áruk egy részéről való lemondás lehetőségét is, anélkül, hogy az bármilyen hátrányos következménnyel járna, és amely szerződés alapján a megrendelő köteles az értékesítés egyes részeiért az áruk adott részének átvételétől számított meghatározott határidőn belül fizetni, vagy pedig a megrendelő által jelzett igényekből eredő részadásvételek mindegyike az irányelv értelmében vett külön kereskedelmi ügyletnek minősül-e, annak ellenére, hogy a nemzeti jog értelmében nem tekinthetők külön szerződésnek?

2. Az Oberster Gerichtshof (Ausztria) által 2021. augusztus 19-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-510/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) A nemzetközi légi szállítás egyes szabályainak egységesítéséről szóló, az Európai Közösség által 1999. december 9-én aláírt és annak nevében a 2001. április 5-i 2001/539/EK tanácsi határozattal jóváhagyott egyezmény 17. cikkének (1) bekezdése értelmében vett balesetet követő, a légi jármű fedélzetén történő olyan elsősegélynyújtást, amely az utasnak a baleset tulajdonképpeni következményeitől elhatárolható további testi sérüléséhez vezet, az azt kiváltó eseménnyel együtt egyetlen balesetnek kell-e tekinteni?

2) Az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén:

Ellentétes-e a hivatkozott egyezmény 29. cikkével az elsősegélynyújtással okozott kár megtérítése iránti követelés, amennyiben azt ugyan a nemzeti jogban előírt elévülési időn belül, azonban az egyezmény 35. cikkében előírt keresetindítási határidőn túl érvényesítik?

3. A Pfälzisches Oberlandesgericht (Németország) által 2021. augusztus 24-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-522/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

Összeegyeztethető-e a közösségi növényfajta-oltalmi jogokról szóló, 1994. július 27-i 2100/94/EK

tanácsi rendelettel (alaprendelet), különösen a 94. cikk (2) bekezdésének első mondatával a közösségi növényfajta-oltalomról [helyesen: a közösségi növényfajta-oltalmi jogokról] szóló 2100/94/EK tanácsi rendelet 14. cikkének (3) bekezdésében biztosított eltérés érvényesítésének végrehajtási szabályairól szóló, 1995. július 24-i 1768/95/EK bizottsági rendelet 18. cikkének (2) bekezdése annyiban, hogy az utóbbi rendelkezésben említett feltételek mellett a díj négyszeresének megfelelő összegű minimális kártérítés követelhető?

4. A Sofiyski gradski sad (Bulgária) által 2021. szeptember 20-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-577/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: bolgár

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Ellentétes-e a 84/5/EGK irányelv 1. cikkének (1) bekezdésével a „személyi sérülés” fogalmának olyan értelmezése, amely szerint csak akkor áll fenn személyi sérülés az egyik szülő közlekedési baleset miatt bekövetkezett halálából eredően a gyermek által elszenvedett lelki fájdalom és szenvedés esetén, ha ez a fájdalom és szenvedés a gyermek patológiás egészségkárosodásához vezetett?

2) Alkalmazandó-e a nemzeti jognak a nemzeti bíróság által az uniós joggal összhangban történő értelmezésének elve, ha a nemzeti bíróság nem a saját nemzeti jogát, hanem az Európai Unió valamely másik tagállamának nemzeti jogát alkalmazza?

5. A Cour de cassation (Belgium) által 2021. szeptember 24-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-593/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: francia

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

Úgy kell-e értelmezni a tagállamok önálló vállalkozóként működő kereskedelmi ügynökökre vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról szóló, 1986. december 18-i 86/653/EGK tanácsi irányelv 17. cikke (2) bekezdése a) pontjának első franciabekezdését, hogy a szóban forgóhoz hasonló helyzetben az ügynöknek járó lelépési díj nem minősül a neki juttatott „jelentős előnynek”?

Gazdasági ügyszak

1. A Curtea de Apel București (Románia) által 2021. augusztus 24-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmek (C-524/21. és C-525/21. sz. ügyek)¹

Az eljárás nyelve: román

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Ellentétes-e a 2008/94 irányelv 1. cikke (1) bekezdésének és 2. cikke (1) bekezdésének rendelkezéseivel a „fizetésektelenség” önálló fogalma tekintetében az irányelvet átültető nemzeti szabályozás – a Legea nr. 200/2006 privind constituirea și utilizarea Fondului de garantare pentru plata creanțelor salariale (a munkabér-követelések kifizetésére szolgáló garanciaalap létrehozásáról és felhasználásáról szóló 200/2006. sz. törvény) a Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 200/2006 (a 200/2006. sz. törvény végrehajtási szabályai) 7. cikkével összefüggésben értelmezett 15. cikkének (1) és (2) bekezdése – az Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de dreptă (legfelsőbb semmítő- és ítélszéknek a jogkérdések elbírálásáért felelős tanácsa, Románia) által a 16/2018. sz. határozatban adott értelmezés alapján, amely szerint az a 3 hónapos időszak, amely alatt a garanciaalap átvállalhatja és megfizetheti a fizetésektelenség munkáltatóval szembeni munkabér-követeléseket, kizárólag a fizetésektelenségi eljárás megindításának időpontjára vonatkozik?

2) Ellentétes-e a 2008/94 irányelv 3. cikke [második bekezdésének] és 4. cikke (2) bekezdésének rendelkezéseivel a munkabér-követelések kifizetésére szolgáló garanciaalap létrehozásáról és

¹ A megjelölt ügyekben feltett kérdések megegyeznek.

felhasználásáról szóló 200/2006. sz. törvény 15. cikkének (1) és (2) bekezdése az Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de dreptă (legfelsőbb semmitő- és ítélőszéknek a jogkérdések elbírálásáért felelős tanácsa) által a 16/2018. sz. határozatban adott értelmezés alapján, amely szerint az a legfeljebb 3 hónapos időszak, amely alatt a garanciaalap átvállalhatja és megfizetheti a fizetésektelen munkáltatóval szembeni munkabér-követeléseket, a referencia-időszakba illeszkedik, amely a fizetésektelenségi eljárás megindítását közvetlenül megelőző 3 hónapon és a fizetésektelenségi eljárás megindítását közvetlenül követő 3 hónapon belüli időszakot foglalja magában?

3) Összeegyeztethető-e a 2008/94 irányelv szociális céljával és az irányelv 12. cikke a) pontjának rendelkezéseivel az a nemzeti közigazgatási gyakorlat, amely szerint a Curtea de Conturi (számvevőszék, Románia) határozata alapján és a munkavállalót visszafizetésre kötelező különös nemzeti szabályozás hiányában behajtják a munkavállalótól a szabályozási keretbe nem tartozó időszakokra állítólagosan kifizetett vagy a jogszabályban előírt elévülési időn túl követelt összegeket?

4) A 2008/94 irányelv 12. cikkének a) pontjában szereplő „visszaélés” fogalmának értelmezése során kellően objektív igazolásnak minősül-e az alap által kifizetett munkabér-követeléseknek a munkavállalótól felszámoló útján az általános elévülési idő tiszteletben tartásának meghatározott céljával történő behajtása?

5) Összeegyeztethető-e az irányelv rendelkezéseivel és céljával az olyan értelmezés és nemzeti közigazgatási gyakorlat, amellyel a munkavállalókkal visszatérített munkabér-követeléseket azonosan kell kezelni a kamatokat és késedelmi bírságot maga után vonó adójóváírással?

2. Az Oberster Gerichtshof (Ausztria) által 2021. szeptember 9-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-555/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

Úgy kell-e értelmezni a lakóingatlanokhoz kapcsolódó fogyasztói hitelmegállapodásokról, valamint a 2008/48/EK és a 2013/36/EU irányelv és az 1093/2010/EU rendelet módosításáról szóló, 2014. február 4-i 2014/17/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 25. cikkének (1) bekezdését, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely úgy rendelkezik, hogy a hitelfelvevő ahhoz való jogának gyakorlása esetén, hogy a hitelösszeget a szerződésben meghatározott idő lejártá előtt teljes egészében vagy részben visszafizesse, a hitelfelvevő által fizetendő kamatok és a futamidőtől függő költségek arányosan csökkennek, míg a futamidőtől független költségek vonatkozásában nincs ennek megfelelő szabályozás?

3. Az Oberlandesgericht Frankfurt am Main (Németország) által 2021. szeptember 27-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-594/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1a) Az „autókölesönzés” körébe tartozó szolgáltatásoknak minősülnek-e, és ennél fogva a 2011/83/EU irányelv 16. cikkének 1) pontjában foglalt, a távértékesítés esetén fennálló elállási jog alóli kivétel hatálya alá tartoznak-e a fogyasztóval kötött, kilométer alapú elszámolást tartalmazó, 48 hónapos futamidejű gépjárműlízing-szerződések?

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett 1a) kérdésre adott nemleges válasz esetén:

1b) A 2002/65/EK irányelv 2. cikkének b) pontja értelmében vett, a 2011/83/EU irányelv 2. cikkének 12. pontja által átvett pénzügyi szolgáltatásokra vonatkozó szerződésnek minősülnek-e a fogyasztóval kötött, kilométer alapú elszámolást tartalmazó gépjárműlízing-szerződések?

4. A Cour de cassation (Franciaország) által 2021. szeptember 28-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-600/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: francia

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

- 1) A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 3. cikkének (1) bekezdését és 4. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes a fogyasztókkal kötött szerződésekben a felszólítás mellőzéséről való megállapodás, még akkor is, ha azt a szerződés kifejezetten és egyértelműen előírja?
- 2) Az Európai Unió Bíróságának 2017. január 26-i Banco Primus ítéletét (C-421/14) úgy kell-e értelmezni, hogy a hitel futamidejére és összegére, valamint a szerződéses viszonyok átfogó egyensúlyára tekintettel a tőke, a kamat vagy a járulékok egyetlen részlete megfizetésének harminc napot meghaladó késedelme kellően súlyos nemteljesítésnek minősülhet?
- 3) Az 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 3. cikkének (1) bekezdését és 4. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az a feltétel, amely szerint a harminc napot meghaladó fizetési késedelem esetén a szerződés lejárat előtt felmondható, amennyiben a nemzeti jog – amely a szerződés lejárat előtti felmondását megelőzően felszólítás megküldését írja elő – lehetővé teszi a felek számára, hogy észszerű határidő betartásának előírásával ettől eltérjenek?
- 4) Az Európai Unió Bíróságának 2017. január 26-i Banco Primus ítéletében (C-421/14) kidolgozott négy szempont az adós kötelezettségeinek korlátozott ideig tartó nemteljesítése miatt a szerződés lejárat előtti felmondására vonatkozó feltétel esetlegesen tisztességtelen jellegének a nemzeti bíróság által történő értékelése szempontjából együttes vagy vagylagos szempontok?
- 5) Amennyiben e szempontok együttesek, a feltétel tisztességtelen jellegét mindazonáltal ki lehet-e zárni egyik vagy másik szempont relatív jelentőségére tekintettel?

5. A Městský soud v Praze (Cseh Köztársaság) által 2021. szeptember 30-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-605/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: cseh

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

- 1) Úgy kell-e értelmezni a 2014/104 irányelv 21. cikkének (1) bekezdését és az unió jog általános elveit, hogy a 2014/104 irányelv és különösen annak 10. cikke közvetlenül vagy közvetve alkalmazandó az EUMSZ 102. cikk megsértésén alapuló valamennyi kártérítési követeléssel kapcsolatos jelen ügyben, amely a 2014/104 irányelv hatálybalépését megelőzően indult, és ezen irányelv átültetésére előírt határidő lejártát követően fejeződött be, abban a helyzetben, amikor a kártérítési keresetet az átültetési határidő lejártát követően nyújtották be, vagy úgy kell-e értelmezni ezt a rendelkezést, hogy a 2014/104 irányelv 10. cikkét kizárólag a vitatott magatartás azon részére (és a vitatott magatartásból eredő kár azon részére) kell alkalmazni, amely a 2014/104 irányelv hatálybalépését, vagy akár az átültetési határidő lejártát követően valósult meg?
- 2) A 2014/104 irányelv, illetve az EUMSZ 102. cikk értelmével és céljával, valamint a tényleges érvényesülés elvével összhangban megfelelő-e a 2014/104 irányelv 22. cikke (2) bekezdésének azon értelmezése, amely szerint „a 21. cikk értelmében elfogadott, [...] [a 22. cikk] (1) bekezdés[é]ben említettektől eltérő nemzeti intézkedések[nek]” tekinthetők a 2014/104 irányelv 10. cikkét átültető nemzeti rendelkezések, más szóval a 2014/104 irányelv 10. cikke és az elévülési szabályok tekintetében a 2014/104 irányelv 22. cikkének (1) vagy (2) bekezdését kell-e alkalmazni?
- 3) Összeegyeztethetők-e a 2014/104 irányelv 10. cikkének (2) bekezdésével vagy az EUMSZ 102. cikkel, valamint a tényleges érvényesülés elvével azok a nemzeti rendelkezések, és azok azon értelmezése, amely a szubjektív elévülési idő megkezdése szempontjából lényeges, „károkozás ismeretét” ahhoz köti, hogy a károsult tudomással bír azokról az „egyes részkről”, amelyek az elhúzódó vagy folyamatos versenyellenes magatartás időtartama alatt fokozatosan következnek be (mivel az ítélkezési gyakorlat azon a feltételezésen alapul, hogy a szóban forgó kártérítési követelés

egészében véve megosztható), és amelyek [azaz a károk] tekintetében – függetlenül attól, hogy a károsultnak tudomása van-e az EUMSZ 102. cikk általános megsértéséből eredően bekövetkezett kár pontos terjedelméről – különböző szubjektív elévülési idők veszik kezdetüket, azaz azok a nemzeti rendelkezések és azok azon értelmezése, amely lehetővé teszi, hogy a saját ár-összehasonlító szolgáltatásnak előnyösebb módon az EUMSZ 102. cikk megsértésével történő elhelyezésén és megjelenítésén alapuló versenyellenes magatartás eredményeként bekövetkezett kárral kapcsolatos kártérítési követelés esetében az elévülési idő e magatartás befejezését megelőzően kezdődjön meg?

4) Ellentétesek-e a 2014/104 irányelv 10. cikkének (2), (3) és (4) bekezdésével vagy az EUMSZ 102. cikkel, valamint a tényleges érvényesülés elvével az olyan nemzeti rendelkezések, amelyek szerint a kártérítési követelések esetében a szubjektív elévülési idő három év, és azon a napon kezdődik, amelyen a károsult tudomást szerzett vagy tudomást szerezhetett volna a részkárról és arról, hogy ki köteles azt megtéríteni, azonban nem veszi figyelembe i. a jogsértés megszűnésének időpontját, ii. azt, hogy a károsult tudomással bír a magatartás versenyszabályokat sértő jellegéről, és amelyek alapján ugyanakkor iii. nem nyugszik, és nem szakad meg a három éves elévülési idő a Bizottság előtti azon eljárás időtartamára, amelynek tárgya az EUMSZ 102. cikk továbbra is megvalósuló megsértése, valamint iv. nem tartalmaznak arra vonatkozó szabályokat, hogy az elévülési idő nyugvása legkorábban a jogsértés tárgyában hozott határozat jogerőre emelkedés után egy évvel érhet véget?

Előzetes döntéshozatal tárgyában közzétett határozatok

Büntető ügyszak

1. A Bíróság (első tanács) 2021. október 6-i ítélete (a Zalaegerszegi Járásbíróság [Magyarország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Az LU-val szemben kiszabott pénzbüntetés elismerésére és végrehajtására irányuló eljárás (C-136/20. sz. ügy)²

A 2009. február 26-i 2009/299/IB tanácsi kerethatározattal módosított, a kölcsönös elismerés elvének a pénzbüntetésekre való alkalmazásáról szóló, 2005. február 24-i 2005/214/IB tanácsi kerethatározat 5. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy a végrehajtó állam hatósága az elismerés vagy a végrehajtás megtagadásának az e kerethatározatban kifejezetten szabályozott valamelyik okán kívül főszabály szerint nem tagadhatja meg a jogerősen pénzbüntetést kiszabó határozat elismerését és végrehajtását, amennyiben a kibocsátó állam hatósága az említett kerethatározat 4. cikke szerinti tanúsítványban akként minősítette a szóban forgó jogsértést, hogy az azon jogsértés-kategóriák valamelyikének körébe tartozik, amelyek vonatkozásában az említett 5. cikk (1) bekezdése nem írta elő a cselekmény kettős büntethetőségének mérlegelését.

2. A Bíróság (első tanács) 2021. október 6-i ítélete (a Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi [Lengyelország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – D. P.-vel szemben kiszabott pénzbüntetés elismerésére és végrehajtására vonatkozó eljárás (C-338/20. sz. ügy)³

A 2009. február 26-i 2009/299/IB tanácsi kerethatározattal módosított, a kölcsönös elismerés elvének a pénzbüntetésekre való alkalmazásáról szóló, 2005. február 24-i 2005/214/IB tanácsi kerethatározat 20. cikkének (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az lehetővé teszi a végrehajtó tagállam hatósága számára, hogy megtagadja egy, az e kerethatározat 1. cikkének a) pontja értelmében vett, közúti közlekedési szabályok megsértése miatt pénzbüntetést megállapító határozat végrehajtását, ha e határozatot anélkül kézbesítették a címzett számára, hogy ahhoz a határozat azon lényeges elemeinek

² A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 7. szám, Büntető ügyszak, 20. szám alatt.

³ A kérdést l.: Hírlevél XII. évfolyam 2. szám, Büntető ügyszak, 3. szám alatt.

egy általa értett nyelven készült fordítását mellékeltek volna, amelyek lehetővé teszik számára a neki felrótt cselekmények megértését és védelemhez való jogának teljes körű gyakorlását, valamint hogy lehetőséget biztosítottak volna a számára, hogy kérelemre hozzájusson e fordításhoz.

3. A Bíróság (második tanács) 2021. október 14-i ítélete (a Verwaltungsgerichtshof [Ausztria] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – MT kontra Landespolizeidirektion Steiermark (C-231/20. sz. ügy)⁴

1) Az EUMSZ 56. cikket úgy kell értelmezni, hogy a szerencsejátékok területén fennálló monopólium megsértése miatt indított szabálysértési eljárás keretében az ilyen szabálysértés miatt kiszabott szankció jogszerűségének vizsgálatára hivatott nemzeti bíróságnak kifejezetten értékelnie kell az alkalmazandó szabályozásban előírt szankciók EUMSZ 56. cikkel való összeegyeztethetőségét, figyelembe véve a büntetéskiszabás konkrét részletszabályait.

2) Az EUMSZ 56. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely tiltott lottójáték vállalkozási tevékenység keretében történő rendelkezésre bocsátása esetén kötelezően előírja:

- engedély nélküli játékautomatánként fizetendő minimumbírság kiszabását, anélkül hogy meghatározná a kiszabott pénzbírságok együttes összegének felső határát, feltéve hogy a kiszabott pénzbírság teljes összege nem aránytalan a büntetni rendelt szabálysértéssel elérhető gazdasági előnyhöz képest;
- engedély nélküli játékautomatánként a pénzbírság helyébe lépő elzárás meghatározását, anélkül hogy meghatározná a pénzbírság helyébe lépő elzárás teljes időtartamának felső határát, feltéve hogy a ténylegesen kiszabott, pénzbírság helyébe lépő elzárás időtartama a megállapított szabálysértések súlyára tekintettel nem túlzott, és
- az eljárási költségekhez való, a kiszabott pénzbírságok 10 %-ának megfelelő összegű hozzájárulást, feltéve hogy e hozzájárulás nem túlzott az ilyen eljárás tényleges költségeihez képest, és nem sérti az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkében biztosított bírósághoz fordulás jogát.

4. A Bíróság (nyolcadik tanács) 2021. október 14-i ítélete (a Tribunalul Argeș [Románia] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației, korábban Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice kontra NE (C-360/20. sz. ügy)⁵

1) Az Európai Unió „pénzügyi érdekeit sértő csalásnak” az Európai Unióról szóló szerződés K.3 cikke alapján létrehozott, az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek védelméről szóló, Brüsszelben 1995. július 26-án aláírt egyezmény 1. cikke (1) bekezdésének a) pontjában említett fogalmát akként kell értelmezni, hogy az magában foglalja a finanszírozásban részesülő projekt megvalósítását követően benyújtott hamis vagy helytelen nyilatkozatok azzal a céllal történő felhasználását, hogy a projekt fenntarthatósági időszakában az előírt kötelezettségek tiszteletben tartásának látszatát keltsék.

2) Az uniós jog elsőbbségének elvét akként kell értelmezni, hogy az arra kötelezi a nemzeti bíróságot, hogy a nemzeti jog rendelkezéseit az Európai Unióról szóló szerződés K.3 cikke alapján létrehozott, az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek védelméről szóló, Brüsszelben 1995. július 26-án aláírt egyezmény 1. cikke (1) bekezdésének a) pontjával összefüggésben értelmezett EUMSZ 325. cikk (1) és (2) bekezdéséből eredő kötelezettségeknek megfelelően értelmezze, amennyiben ez az értelmezés nem eredményezi a bűncselekmények és büntetések jogszerűsége elvének megsértését.

⁴ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 10. szám, Büntető ügyszak, 27. szám alatt.

⁵ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 12. szám, Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 140. szám alatt.

5. A Bíróság (harmadik tanács) 2021. október 21-i ítélete (az Apelativen sad – Varna [Bulgária] előzetes döntéshozatal iránti kérelmei) – DR (C-845/19. sz. ügy) és TS (C-863/19. sz. ügy) ellen folytatott büntetőeljárások⁶

1) A bűncselekmény elkövetési eszközeinek és az abból származó jövedelemnek az Európai Unión belüli befagyasztásáról és elkobzásáról szóló, 2014. április 3-i 2014/42/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvet úgy kell értelmezni, hogy a kábítószer forgalmazás céljából történő birtoklása abban az esetben is ezen irányelv hatálya alá tartozik, ha e bűncselekmény elkövetésének valamennyi tényállási eleme egyetlen tagállamra korlátozódik.

2) A 2014/42 irányelvet úgy kell értelmezni, hogy az nem csak az abból a bűncselekményből származó, gazdasági hasznot eredményező vagyon elkobzásáról rendelkezik, amely miatt e bűncselekmény elkövetőjét elítélték, hanem az ugyanezen elkövető tulajdonában lévő olyan vagyon elkobzásáról is, amelynek tekintetében az eljáró nemzeti bíróság ezen irányelv 8. cikkének (8) bekezdésében előírt biztosítékoknak megfelelően meggyőződött arról, hogy más bűncselekményekből származik, feltéve hogy az a bűncselekmény, amely miatt az említett elkövető büntetőjogi felelősségét megállapították, szerepel az említett irányelv 5. cikkének (2) bekezdésében felsoroltak között, és e bűncselekmény ugyanezen irányelv értelmében közvetlenül vagy közvetve valószínűleg gazdasági hasznot eredményez.

3) A 2014/42 irányelv 8. cikkének (1), (7) és (9) bekezdését az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkével összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely lehetővé teszi olyan vagyontárgynak az állam javára történő elkobzását, amelyről azt állítják, hogy a bűncselekmény elkövetőjétől különböző személy tulajdonát képezi, anélkül hogy az említett személynek lehetősége lenne az eljárásban félként részt venni.

6. A Bíróság (tizedik tanács) 2021. október 21-i ítélete (a Spetsializiran nakazatelen sad [Bulgária] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – ZX elleni büntetőeljárás (C-282/20. sz. ügy)⁷

1) A büntetőeljárás során a tájékoztatáshoz való jogról szóló, 2012. május 22-i 2012/13/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 6. cikkének (3) bekezdését, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti jogszabály, amely nem ír elő olyan eljárási szabályt, amely lehetővé tenné a vádirat olyan tartalmi pontatlanságának és hiányosságának a büntetőeljárásban tartott előkészítő tárgyalást követő orvoslását, amely a vádlott váddal kapcsolatos részletes tájékoztatáshoz való jogát sérti.

2) A 2012/13 irányelv 6. cikkének (3) bekezdését, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkét úgy kell értelmezni, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak a vád módosítására vonatkozó nemzeti jogszabályt a lehető legteljesebb mértékben az uniós joggal összhangban állóan, oly módon kell értelmeznie, hogy az lehetővé tegye az ügyész számára, hogy a tárgyalás során olyan módon szüntesse meg a vádirat tartalmi pontatlanságát és hiányosságát, amely ténylegesen és hatékonyan figyelembe veszi a vádlottnak a védelemhez való jogát. A kérdést előterjesztő bíróságnak csupán abban az esetben kell mellőznie a bírósági eljárás felfüggesztését és az ügynek az ügyész elé új vádirat elkészítése céljából történő visszautalását tiltó nemzeti rendelkezés alkalmazását, ha úgy ítéli meg, hogy nem lehetséges az uniós joggal összhangban álló ilyen értelmezés.

⁶ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 4. szám, Büntető ügyszak, 9. szám alatt.

⁷ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 9. szám, Büntető ügyszak, 25. szám alatt.

Közigazgatási ügyszak

Általános közigazgatási jogterület

1. A Bíróság elnökének 2021. szeptember 20-i végzése (a Landesgericht Korneuburg [Ausztria] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) (C-336/21. sz. ügy)⁸

A Bíróság elnöke elrendelte az ügy törlését.

2. A Bíróság (hatodik tanács tanács) 2021. szeptember 23-i végzése (Gericht Erster Instanz Eupen [Belgium] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – IO kontra Wallonische Region (C-23/21. sz. ügy)⁹

1) Az EUMSZ 49. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely szerint az e tagállamban lakóhellyel rendelkező ügyvezető vagy szabadfoglalkozású személy csak akkor hivatkozhat a valamely másik tagállamban nyilvántartásba vett és e másik tagállamban letelepedett, jogi személyiséggel rendelkező vagy jogi személyiséggel nem rendelkező társaság által a rendelkezésére bocsátott gépjármű említett tagállamban történő nyilvántartásba vételére vonatkozó kötelezettség alóli eltérésre, ha tartósan az említett gépjárműben vannak azok a dokumentumok, amelyek bizonyítják, hogy az érintett személy megfelel ezen eltérés alkalmazási feltételeinek.

2) Az EUMSZ 49. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely arra kötelezi az e tagállamban lakóhellyel rendelkező ügyvezető társasági tagot, hogy e tagállamban nyilvántartásba vegye a más tagállamban letelepedett társasága által rendelkezésére bocsátott gépjárművet, amennyiben ezen ügyvezető tag a társaságtól nem részesül fizetésben vagy jövedelemben, anélkül, hogy e tag bizonyítani tudná az e társaságon belüli tényleges szerepét, feltéve hogy e gépjárművet nem szánják alapvetően az első tagállamban állandó jelleggel történő használatra, és azt de facto nem is használják ily módon.

3. A Bíróság elnökének 2021. szeptember 24-i végzése (a Juzgado de lo Social no 1 de Barcelona [Spanyolország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) (C-258/20. sz. ügy)¹⁰

A Bíróság elnöke elrendelte az ügy törlését.

4. A Bíróság (ötödik tanács) 2021. október 6-i ítélete (a Korkein oikeus [Finnország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – az A elleni büntetőeljárás (C-35/20. sz. ügy)¹¹

1) Az uniós polgároknak az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdésében előírt és az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvben pontosított szabad mozgáshoz való jogát, a 2013. június 26-i 610/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelettel módosított, a személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének (Schengeni határ-ellenőrzési kódex) létrehozásáról szóló, 2006. március 15-i 562/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletben foglalt, határátlépésre irányadó rendelkezések tükrében úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amellyel a tagállam büntetőjogi szankciók terhe mellett arra kötelezi saját állampolgárait, hogy érvényes személyazonosító igazolványt vagy útlevelet tartsanak maguknál, amikor – bármely

⁸ A kérdést l.: Hírlevél XII. évfolyam 9. szám, Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 158. szám alatt.

⁹ A kérdést l.: Hírlevél XII. évfolyam 5. szám, Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 77. szám alatt.

¹⁰ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 10. szám, Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 112. szám alatt.

¹¹ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 4. szám, Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 13. szám alatt.

közlekedési eszközzel vagy útvonalon – egy másik tagállamba utaznak, feltéve, hogy e szankciók részletszabályai összhangban állnak az uniós jog általános elveivel, köztük az arányosság elvével és a hátrányos megkülönböztetés tilalmával.

2) Az uniós polgároknak az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdésében előírt szabad mozgáshoz való jogát a 610/2013/EU rendelettel módosított 562/2006 rendeletben foglalt, határátlépésre irányadó rendelkezések tükrében úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amellyel a tagállam büntetőjogi szankciók terhe mellett arra kötelezi saját állampolgárait, hogy érvényes személyazonosító igazolványt vagy útlevelet tartsanak maguknál, amikor egy másik tagállamból érkezően belépnek az állam területére, feltéve, hogy e kötelezettség nem feltétele a beutazás jogának, és hogy az említett kötelezettség megszegésének esetére kilátásba helyezett szankciók részletszabályai összhangban állnak az uniós jog általános elveivel, így az arányosság elvével és a hátrányos megkülönböztetés tilalmával. Az érintett tagállamba egy másik tagállamból történő utazás, amelyre kedvtelési célú vízi jármű fedélzetén, nemzetközi vizeken áthaladva kerül sor, e rendelet VI. mellékletének 3.2.5. pontjában meghatározott azon esetek körébe tartozik, amelyekben ilyen okmányok felmutatása megkövetelhető.

3) Az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdését, valamint a 2004/38 irányelv 4. és 36. cikkét a Charta 49. cikkének (3) bekezdésével összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan büntetőjogi szankciórendszer, amelynek révén valamely tagállam a nemzeti határának érvényes személyazonosító igazolvány vagy útlevél nélkül történő átlépése esetére olyan pénzbüntetést helyez kilátásba, amelynek összege az elkövető havi nettó jövedelmének hozzávetőleg 20 %-át teszi ki, mivel az ilyen pénzbüntetés nem áll arányban a bűncselekmény csekélyebbnek tekinthető súlyával.

5. A Bíróság (hatodik tanács) 2021. október 6-i ítélete (az Augstākā tiesa [Senāts] [Lettország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Līga Šenfelde kontra Lauku atbalsta dienests (C-119/20. sz. ügy)¹²

1) Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról és az 1698/2005/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 17-i 1305/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 19. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes, ha az a mezőgazdasági termelő, aki az e rendelkezés a) pontjának iii. alpontjában előírt, mezőgazdasági kisüzemek fejlesztéséhez, vállalkozás beindításához nyújtott támogatásban részesült, azt a fiatal mezőgazdasági termelők számára vállalkozás beindításához nyújtott, e rendelkezés a) pontjának i. alpontjában előírt támogatással halmozhatja, amennyiben a nyújtott támogatásnak az említett cikk (6) bekezdésében említett maximális összegét tiszteletben tartják.

2) Az 1305/2013 rendelet 19. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amelynek értelmében az e rendelkezés a) pontjának iii. alpontjában előírt, mezőgazdasági kisüzemek fejlesztéséhez, vállalkozás beindításához nyújtott támogatás odaitélése kizárja az e rendelkezés a) pontjának i. alpontjában előírt, fiatal mezőgazdasági termelők számára vállalkozás beindításához nyújtott támogatás megszerzését.

6. A Bíróság (kilencedik tanács) 2021. október 6-i ítélete (a Landesgericht Salzburg [Ausztria] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – CS kontra Eurowings GmbH (C-613/20. sz. ügy)¹³

A visszautasított beszállás és légi járatok törlése vagy hosszú késése [helyesen: jelentős késése] esetén az utasoknak nyújtandó kártalanítás és segítség közös szabályainak megállapításáról, és a 295/91/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. február 11-i 261/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 5. cikkének (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy nem tartozik az e rendelkezés értelmében vett „rendkívüli körülmény” fogalma alá az olyan sztrájk, amelynek célja a munkavállalók bérköveteléseinek és/vagy szociális igényeinek érvényesítése, amely az üzemeltető légi fuvarozó

¹² A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 7. szám, Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 71. szám alatt.

¹³ A kérdést l.: Hírlevél XII. évfolyam 3. szám, Gazdasági ügyszak, 20. szám alatt.

személyzete szakszervezetének felhívására indul az azon anyavállalattal szemben indított sztrájkjal vállalt szolidaritásból, amelynek e légi fuvarozó az egyik leányvállalata, amelyet e leányvállalat személyzetének azon kategóriája folytat, amelynek jelenléte a járatok üzemeltetéséhez szükséges, és amely annak ellenére meghaladja a sztrájkra felhívó szakszervezet által eredetileg bejelentett időtartamot, hogy időközben az anyavállalattal megállapodás jött létre.

7. A Bíróság (ötödik tanács) 2021. október 14-i ítélete (a Tribunal Supremo [Spanyolország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Viesgo Infraestructuras Energéticas SL kontra Administración General del Estado és társai (C-683/19. sz. ügy)¹⁴

1) A villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2003/54/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. július 13-i 2009/72/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az, hogy a villamos energia bizonyos védelemre szoruló fogyasztók számára csökkentett tarifával való nyújtására irányuló közszolgáltatási kötelezettség költségét kizárólag azon vállalatcsoportok anyavállalatai, vagy adott esetben azon vállalkozások viseljék, amelyek egyidejűleg végeznek villamosenergia-termelési, -elosztási és -kereskedelmi tevékenységet, amennyiben ez a nemzeti jogalkotó által annak érdekében választott kritérium, hogy különbséget tegyen az e költséget viselni köteles és az az alól teljesen mentesülő vállalkozások között, olyan eltérő bánásmóddhoz vezet a piacon tevékenykedő különböző vállalkozások között, amely nem igazolt objektív módon.

2) A 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az, hogy időbeli korlátozás és kompenzációs intézkedés nélkül vezessék be a bizonyos védelemre szoruló fogyasztók számára csökkentett tarifájú villamos energia nyújtására irányuló közszolgáltatási kötelezettség finanszírozási rendszerét.

8. A Bíróság (első tanács) 2021. október 14-i ítélete (az Oberlandesgericht Köln [Németország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Biofa AG kontra Sikma D. Vertriebs GmbH und Co. KG (C-29/20. sz. ügy)¹⁵

A 2014. március 11-i 334/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelettel módosított, a biocid termékek forgalmazásáról és felhasználásáról szóló, 2012. május 22-i 528/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 3. cikke (1) bekezdésének c) pontjával összefüggésben értelmezett 3. cikke (1) bekezdése a) pontjának első franciabekezdését úgy kell értelmezni, hogy az említett rendelet 9. cikke (1) bekezdésének a) pontja alapján bizottsági végrehajtási rendelettel jóváhagyott hatóanyagot tartalmazó olyan termék, amelynek az a rendeltetése, hogy károsító szervezeteket elpusztítson, elriasszon vagy ártalmatlanná tegyen, önmagában véve ezen jóváhagyás miatt még nem tartozik a 3. cikk (1) bekezdése a) pontja első franciabekezdésének értelmében vett „biocid termék” fogalma alá, és így a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróság feladata annak megvizsgálása, hogy a termék megfelel-e a fogalom ez utóbbi rendelkezésben meghatározott feltételeinek. Abban az esetben azonban, ha az említett termék összetétele megegyezik a hatóanyag jóváhagyása iránti kérelem benyújtásakor jellegzetesként bemutatott biocid termék összetételével, e bíróság köteles ezt a terméket az említett fogalom alá tartozónak tekinteni.

9. A Bíróság (nyolcadik tanács) 2021. október 14-i ítélete (a Tribunal Superior de Justicia de Cataluña [Spanyolország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – F. C. I. kontra Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) (C-244/20. sz. ügy)¹⁶

1) A Tribunal Superior de Justicia de Cataluña (Katalónia felsőbírósága, Spanyolország) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés elfogadhatatlan.

¹⁴ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 1. szám, Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 6/C. szám alatt.

¹⁵ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 7. szám, Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 71. szám alatt.

¹⁶ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 10. szám, Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 111. szám alatt.

2) Az Európai Unió Bírósága nem rendelkezik hatáskörrel a Tribunal Superior de Justicia de Cataluña (Katalónia felsőbbírósága) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett második, harmadik és negyedik kérdés megválaszolására.

10. A Bíróság (hetedik tanács) 2021. október 14-i ítélete (a Wojewódzki Sąd Administracyjny w Szczecinie [Lengyelország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – A. M. kontra Dyrektor Z. Oddziału Regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (C-373/20. sz. ügy)¹⁷

A közös agrárpolitika keretébe tartozó, mezőgazdasági termelők részére meghatározott közvetlen támogatási rendszerek közös szabályainak megállapításáról és a mezőgazdasági termelők részére meghatározott egyes támogatási rendszerek létrehozásáról szóló 73/2009/EK tanácsi rendelet III. címében előírt egységes támogatási rendszer végrehajtására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 2009. október 29-i 1120/2009/EK bizottsági rendelet 2. cikkének c) pontját úgy kell értelmezni, hogy nem zárhatók ki az „állandó legelő” e rendelkezés értelmében vett fogalma alól a különleges védelmi területen található, természetes időszakos víz alá kerülésnek kitett gyepek vagy legelők, mivel az ilyen víz alá kerülés önmagában nem eredményez az említett rendelkezés értelmében vett „vetésforgót” az érintett földterületeken.

11. A Bíróság (harmadik tanács) 2021. október 21-i ítélete (a Sąd Najwyższy [Lengyelország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – SC kontra Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie (C-866/19. sz. ügy)¹⁸

A szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló, 2004. április 29-i 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 52. cikke (1) bekezdésének b) pontját úgy kell értelmezni, hogy azon határérték meghatározásakor, amelyet a nemzeti jogszabályok szerint a nem járulékfizetésen alapuló biztosítási időszakok a járulékfizetésen alapuló biztosítási időszakokhoz viszonyítva nem haladhatnak meg, az érintett tagállam illetékes intézménye köteles az ellátásnak az említett rendelkezés i. alpontjában említett elméleti összegét valamennyi biztosítási időszakot figyelembe véve kiszámítani, beleértve a más tagállamokban szerzett biztosítási időszakokat is, míg az ellátásnak az említett rendelkezés ii. alpontjában említett tényleges összegét kizárólag az érintett tagállam jogszabályainak megfelelően szerzett biztosítási időszakokat figyelembe véve kell kiszámítani.

Pénzügyi jogterület

1. A Bíróság (hetedik tanács) 2021. október 6-i ítélete (a Fővárosi Törvényszék [Magyarország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Boehringer Ingelheim RCV GmbH & Co. KG Magyarországi Fióktelepe kontra Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága (C-717/19. sz. ügy)¹⁹

1) A közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv 90. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely előírja, hogy valamely gyógyszeripari vállalkozás arra tekintettel nem vonhatja le a hozzáadottérték-adójának alapjából az állami egészségbiztosító által támogatott gyógyszerek értékesítéséből származó árbevételének azon részét, amelyet ezen egészségbiztosító részére az utóbbival megkötött szerződés alapján fizetett be, hogy az e címen befizetett összegek nem az említett vállalkozás üzletpolitikájában előre rögzített módon kerültek meghatározásra, és e befizetések nem vásárlásösztönzési célból kerültek sor.

¹⁷ A kérdést l.: Hírlevél XII. évfolyam 1. szám, Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 3. szám alatt.

¹⁸ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 3. szám, Munkaügyi ügyszak, 14. szám alatt.

¹⁹ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 4. szám, Közigazgatási ügyszak, Pénzügyi jogterület, 29. szám alatt.

2) A 2006/112 irányelv 90. cikkének (1) bekezdését és 273. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely szerint a hozzáadottérték-adó alapja utólagos csökkentésének még akkor is feltétele a pénzvisszatérítésre jogosult nevére szóló, az említett pénzvisszatérítésre jogosító ügylet teljesítését tanúsító számla, ha ilyen számla kibocsátására nem került sor, és ha ezen ügylet teljesítése más módon is bizonyítható.

2. A Bíróság (kilencedik tanács) 2021. október 21-i ítélete (a Bundesfinanzhof [Németország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Finanzamt München Abteilung III kontra Dubrovin & Tröger GbR – Aquatics (C-373/19. sz. ügy)²⁰

Az „iskolai, illetve egyetemi oktatásnak” a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv 132. cikke (1) bekezdésének i) és j) pontja szerinti fogalmát úgy kell értelmezni, hogy az nem foglalja magában az úszóiskola általi úszásoktatást.

3. A Bíróság (negyedik tanács) 2021. október 21-i ítélete (a Thüringer Finanzgericht [Németország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Beeren-, Wild-, Feinfrucht GmbH kontra Hauptzollamt Erfurt (C-825/19. sz. ügy)²¹

1) Az Unió Vámkodeks létrehozásáról szóló, 2013. október 9-i 952/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 211. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az nem alkalmazandó az engedély visszamenőleges hatályú megújítása iránti, 2016. május 1., vagyis azon időpont előtt benyújtott kérelemre, amikor e cikk az e rendelet 288. cikkének (2) bekezdése alapján alkalmazandóvá vált, még ha az e kérelemről szóló határozatot ezen időpontot követően is fogadták el.

2) A 2000. július 24-i 1602/2000/EK bizottsági rendelettel módosított, a Közösségi Vámkodeks létrehozásáról szóló 2913/92/EGK tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó rendelkezések megállapításáról szóló, 1993. július 2-i 2454/93/EGK bizottsági rendelet 294. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az eredeti engedély tárgyát képező ügyletekkel és árukkal azonos jellegű ügyletekre és árukra vonatkozó új, visszamenőleges hatályú engedély vámhatóságok általi kibocsátására nem vonatkoznak az e cikk (3) bekezdésében előírt feltételek.

4. A Bíróság (nyolcadik tanács) 2021. október 14-i ítélete (a Bundesfinanzhof [Németország] előzetes döntéshozatal iránti kérelmei) – E kontra Finanzamt N (C-45/20. sz. ügy) és Z kontra Finanzamt G (C-46/20. sz. ügy)²²

A 2009. december 22-i 2009/162/EU tanácsi irányelvvel módosított, a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv 168. cikkének a) pontját annak 167. cikkével összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétesek a nemzeti bíróság által oly módon értelmezett nemzeti rendelkezések, hogy amennyiben az adóalanynak joga van úgy dönteni, hogy valamely eszközt a vállalkozása vagyonának körében használ fel, és amennyiben legkésőbb az éves forgalmiadó-bevallás benyújtására jogszabályban előírt határidő lejártakor a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságot nem hozták olyan helyzetbe, hogy kifejezett döntés vagy kielégítő valószínűsítő körülmények révén megállapítsa ezen eszköz ilyen felhasználását, e hatóság megtagadhatja az említett eszköz utáni hozzáadottérték-adó levonásához való jogot annak megállapításával, hogy az eszközt az adóalany magánvagyonában körében használták fel, kivéve ha azon konkrét jogi rendelkezések alapján, amelyek szerint e lehetőség gyakorolható, úgy tűnik, hogy az nem felel meg az arányosság elvének.

5. A Bíróság (ötödik tanács) 2021. október 21-i ítélete (a Tribunalul București [Románia] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Wilo Salmson France SAS kontra Agenția

²⁰ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 2. szám, Közigazgatási ügyszak, Adó- és vámügyek, 10. szám alatt.

²¹ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 4. szám, Közigazgatási ügyszak, Pénzügyi jogterület, 30. szám alatt.

²² A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 7. szám, Közigazgatási ügyszak, Pénzügyi jogterület, 48. szám alatt.

Națională de Administrare Fiscală – Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice București, Agenția Națională de Administrare Fiscală – Direcția Generală¹ Regională a Finanțelor Publice București – Administrația Fiscală pentru Contribuabili Nerezidenți (C-80/20. sz. ügy)²³

1) A 2010. július 13-i 2010/45/EU irányelvvel módosított, a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv 167–171. és 178. cikkét, valamint a nem a visszatérítés helye szerinti tagállamban, hanem egy másik tagállamban letelepedett adóalanyok részére a 2006/112 irányelvben előírt hozzáadottérték-adóvisszatérítés [helyesen: hozzáadottértékadó-visszatérítés] részletes szabályainak megállapításáról szóló, 2008. február 12-i 2008/9/EK tanácsi irányelvet úgy kell értelmezni, hogy a termékértékesítést terhelő hozzáadottérték-adó (héta) visszatérítéséhez való jogot nem gyakorolhatja olyan adóalany, amely nem a visszatérítés helye szerinti tagállamban, hanem egy másik tagállamban letelepedett, ha ezen adóalany nem rendelkezik az érintett termékek beszerzésére vonatkozó, a 2010/45 irányelvvel módosított 2006/112 irányelv értelmében vett számlával. Csak akkor lehet úgy tekinteni, hogy valamely dokumentum nem minősül a 2010/45 irányelvvel módosított 2006/112 irányelv értelmében vett „számlának”, ha az ilyen dokumentum olyan hibákat tartalmaz, amelyek megfosztják a nemzeti adóhatóságot a visszatérítési kérelem alátámasztáshoz szükséges adatoktól.

2) A 2010/45 irányelvvel módosított 2006/112 irányelv 167–171. és 178. cikkét, valamint a 2008/9 irányelv 14. cikke (1) bekezdése a) pontjának első fordulata úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes, ha egy adott visszatérítési időszakra vonatkozó, hozzáadottérték-adó (héta) visszatérítése iránti kérelmet azzal az indokkal utasítanak el, hogy e héa fizetési kötelezettsége egy korábbi visszatérítési időszakban keletkezett, még ha azt csak az adott időszakban számlázták is ki.

3) A 2010/45 irányelvvel módosított 2006/112 irányelv 167–171. és 178. cikkét, valamint a 2008/9 irányelvet úgy kell értelmezni, hogy valamely számla értékesítő általi egyoldalú érvénytelenítése azt követően, hogy a visszatérítés helye szerinti tagállam az e számlán alapuló, hozzáadottérték-adó (héta) visszatérítése iránti kérelmet elutasító határozatot hozott, és e határozat már jogerőre emelkedett, majd ezen értékesítő egy későbbi visszatérítési időszakban új számlát bocsátott ki ugyanezen értékesítések vonatkozásában, anélkül hogy azokat kétségbe vonnák, nincs hatással sem a már érvényesített héa-visszatérítéshez való jog fennállására, sem pedig azon időszakra, amely tekintetében e jogot gyakorolni kell.

6. A Bíróság (harmadik tanács) 2021. október 21-i ítélete (a Kúria [Magyarország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – CHERP Equipment Pooling NV kontra Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága (C-396/20. sz. ügy)²⁴

A nem a visszatérítés helye szerinti tagállamban, hanem egy másik tagállamban letelepedett adóalanyok részére a 2006/112 irányelvben előírt hozzáadottérték-adóvisszatérítés [helyesen: hozzáadottértékadó-visszatérítés] részletes szabályainak megállapításáról szóló, 2008. február 12-i 2008/9/EK tanácsi irányelv 20. cikkének (1) bekezdését az adósemlegesség és a megfelelő ügyintézés elvére tekintettel úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes, ha a visszatérítés helye szerinti tagállam adóhatósága – amennyiben, adott esetben az adóalany által szolgáltatott kiegészítő információk alapján, meggyőződött arról, hogy az előzetesen ténylegesen felszámított hozzáadottérték-adónak a visszatérítésre irányuló kérelemhez kapcsolódó számlán feltüntetett összege magasabb az e kérelemben szereplő összegnél – csak az utóbbi összeg erejéig téríti vissza a hozzáadottérték-adót, anélkül hogy előzetesen az általa legmegfelelőbbnek tartott módon, a kellő gondossággal felhívna az adóalanyt arra, hogy olyan kérelem útján módosítsa a visszatérítési kérelmét, amelyet úgy kell tekinteni, mint amelyet az eredeti kérelem időpontjában nyújtottak be.

²³ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 9. szám, Közigazgatási ügyszak, Pénzügyi jogterület, 62. szám alatt.

²⁴ A kérdést l.: Hírlevél XII. évfolyam 1. szám, Közigazgatási ügyszak, Pénzügyi jogterület, 2. szám alatt.

Munkaügyi ügyszak

1. A Bíróság (második tanács) 2021. október 21-i ítélete (a Varhoven administrativen sad [Bulgária] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – TC, UB kontra Komisia za zashtita ot diskriminatsia, VA (C-824/19. sz. ügy)²⁵

A foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) pontját és 4. cikkének (1) bekezdését az Európai Unió Alapjogi Chartájának 21. és 26. cikkével, valamint az Európai Közösség nevében a 2009. november 26-i 2010/48/EK tanácsi határozattal jóváhagyott, a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménnyel összefüggésben akként kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes, hogy egy vak személyt megfosszanak minden lehetőségtől, hogy büntetőeljárásban ülnöki feladatokat lásson el.

Polgári ügyszak

1. A Bíróság (hatodik tanács) 2021. szeptember 21-i végzése (az Amtsgericht Lennestadt [Németország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató Zrt. kontra NW (C-30/21. sz. ügy)²⁶

A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 1. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezés értelmében vett „polgári és kereskedelmi ügyek” fogalmába tartozik – a valamely díjköteles út használata alapján fennálló jogviszonyt magánjoginak minősítő – törvény alapján megbízott társaság által indított, az ilyen úthasználathoz kapcsolódó díjnak bírósági úton történő behajtása iránti kereset.

2. A Bíróság (ötödik tanács) 2021. október 6-i ítélete (a Cour d’appel de Bruxelles [Belgium] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Top System SA kontra État belge (C-13/20. sz. ügy)²⁷

1) A számítógépi programok jogi védelméről szóló, 1991. május 14-i 91/250/EGK irányelv 5. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a számítógépi programot jogszerűen megszerző személy jogosult a program egészének vagy egy részének visszafejtésére e program működését érintő hibák kijavítása érdekében, ideértve azt is, ha a javítás az azon alkalmazás megfelelő működését érintő funkció kiiktatását jelenti, amelynek az említett program is részét képezi.

2) A 91/250 irányelv 5. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a számítógépi programot jogszerűen megszerző személynek – aki e programot az annak működését érintő hibák kijavítása érdekében szeretné visszafejteni – nem kell megfelelnie az ezen irányelv 6. cikkében előírt követelményeknek. Ugyanakkor e megszerző személy csak az e javításhoz szükséges mértékben, és adott esetben az említett programon fennálló szerzői jog jogosultjával szerződésben meghatározott feltételek tiszteletben tartása mellett jogosult a visszafejtésre.

3. A Bíróság (első tanács) 2021. október 6-i ítélete (a Varhoven kasatsionen sad [Bulgária] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Skarb Państwa Rzeczypospolitej Polskiej

²⁵ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 2. szám, Munkaügyi ügyszak, 8. szám alatt.

²⁶ A kérdést l.: Hírlevél XII. évfolyam 5. szám, Polgári ügyszak, 34. szám alatt.

²⁷ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 4. szám, Polgári ügyszak, 24. szám alatt.

reprezentowany przez Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad kontra TOTO SpA – Costruzioni Generali, Vianini Lavori SpA (C-581/20. sz. ügy)²⁸

1) A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 1. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy valamely tagállam bírósága előtt az általános jogi szabályok szerint indított és lefolytatott ideiglenes intézkedéssel kapcsolatos eljárás, amely egy gyorsforgalmi közút építési munkálatainak elvégzése tárgyában közbeszerzési szerződések odaitélésére irányuló olyan eljárás eredményeként kötött szerződés teljesítésével kapcsolatos kötbérre vonatkozik, amelynek ajánlatkérője hatóság, az e rendelkezés értelmében vett „polgári vagy kereskedelmi ügy” fogalma alá tartozik.

2) Az 1215/2012 rendelet 35. cikkét úgy kell értelmezni, hogy valamely tagállam bírósága, amelyhez e rendelkezés alapján ideiglenes vagy biztosítási intézkedés iránti kérelmet nyújtottak be, nem köteles joghatóságának hiányát megállapítani, ha egy másik tagállamnak az ügy érdemére vonatkozóan joghatósággal rendelkező bírósága már határozott egy azonos jogalapon, azonos felek között indított eljárásról.

3) Az 1215/2012 rendelet 35. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az ideiglenes vagy biztosítási intézkedés iránti kérelmet az eljáró bíróság székhelye szerinti tagállam jogára tekintettel kell vizsgálni, és azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely nem engedi meg az állammal vagy valamely közintézménnyel szemben fennálló pénzkövetelésre vonatkozó keresettel kapcsolatos ideiglenes intézkedés iránti kérelmet.

4. A Bíróság (hetedik tanács) 2021. október 14-i ítélete (a Tribunal Supremo [Spanyolország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – José Cánovas Pardo SL kontra Club de Variedades Vegetales Protegidas (C-186/18. sz. ügy)²⁹

1) A közösségi növényfajta-oltalmi jogokról szóló, 1994. július 27-i 2100/94/EK tanácsi rendelet 96. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezés által az e rendelet 94. és 95. cikkében említett kereseti igények tekintetében meghatározott hároméves elévülési idő – függetlenül attól a körülménytől, hogy az oltalom alatt álló növényfajta bitorlása továbbra is fennáll, illetve függetlenül attól az időponttól, amikor az említett cselekmény megszűnt – akkor kezdődik meg, amikor egyrészt a közösségi növényfajta-oltalmat jogerősen megadták, másrészt a közösségi növényfajta-oltalom jogosultja tudomást szerzett e cselekmény fennállásáról és elkövetőjének kilétéről.

2) A 2100/94 rendelet 96. cikkét úgy kell értelmezni, hogy csak az e rendelet 94. és 95. cikkében említett, valamely oltalom alatt álló növényfajta bitorlási cselekményeinek összességével kapcsolatos azon kereseti igények évülnek el, amelyeket több mint három évvel azután terjesztettek elő, hogy egyrészt a közösségi növényfajta-oltalmat jogerősen megadták, másrészt a jogosult tudomást szerzett az e cselekmények összességét alkotó minden egyes cselekményről és azok elkövetőjének kilétéről.

5. A Bíróság (nyolcadik tanács) 2021. október 21-i ítélete (Sąd Rejonowy dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie [Lengyelország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – T. B., D. sp. z. o. o. kontra G. I. A/S (C-393/20. sz. ügy)³⁰

1) A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 11. cikke (1) bekezdésének b) pontjával összefüggésben értelmezett 13. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy arra nem hivatkozhat az a társaság, amely a közúti közlekedési baleset közvetlen károsultjától – azon szolgáltatások fejében, amelyet e károsultnak a balesetből eredő károkkal összefüggésben nyújtott – megszerezte a biztosítási kártérítési követelést annak érdekében, hogy a

²⁸ A kérdést l.: Hírlevél XII. évfolyam 2. szám, Polgári ügyszak, 14. szám alatt.

²⁹ A kérdést l.: Hírlevél IX. évfolyam 7. szám, Polgári ügyszak, 40. szám alatt.

³⁰ A kérdést l.: Hírlevél XII. évfolyam 1. szám, Polgári ügyszak, 3. szám alatt.

baleset okozójának biztosítójától kifizetést követeljen, azonban nem folytat hivatásos tevékenységet az ilyen követelések behajtása terén.

2) Az 1215/2012 rendelet 7. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy arra hivatkozhat az a hivatásos tevékenységet folytató gazdasági szereplő, aki a közúti baleset károsultjától engedményezési szerződés alapján megszerezte a követelést annak érdekében, hogy a káresemény helye szerinti tagállam bírósága előtt jogellenes károkozással vagy jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel kapcsolatos kereset nyújtson be a balesetet okozójának azon biztosítója ellen, amelynek székhelye a káresemény helye szerinti tagállamtól eltérő tagállamban van, feltéve hogy teljesülnek e rendelkezés alkalmazásának feltételei, amelyek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata.

Gazdasági ügyszak

1. A Bíróság elnökének 2021. szeptember 21-i végzése (a Sofiyski rayonon sad [Bulgária] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) (C-689/20. sz. ügy)³¹

A Bíróság elnöke elrendelte az ügy törlését.

2. A Bíróság (nagytanács) 2021. október 6-i ítélete (az Audiencia Provincial de Barcelona [Spanyolország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Sumal, S. L. kontra Mercedes Benz Trucks España, S. L. (C-882/19. sz. ügy)³²

1) Az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy valamely vállalkozás versenyellenes magatartásának sértettje kártérítési keresetet indíthat egyaránt azon anyavállalattal szemben, amelyet az Európai Bizottság e magatartás alapján valamely határozatban szankcionált, vagy e társaság valamely leányvállalatával szemben, amelyre nem vonatkozik e határozat, amennyiben ezek együttesen egy gazdasági egységet képeznek. Az érintett leányvállalatnak hatékonyan kell tudnia érvényesíteni a védelemhez való jogát annak bizonyítása érdekében, hogy nem tartozik az említett vállalkozáshoz, és ha a Bizottság semmilyen határozatot nem fogadott el az EUMSZ 101. cikk alapján, joga van magát az állítólagos jogsértő magatartás tényleges megtörténtét is vitatni.

2) Az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely kizárólag abban az esetben írja elő azt a lehetőséget, hogy egy társaság magatartásáért való felelősség betudható egy másik társaságnak, ha a második társaság irányítja az első társaságot.

A Kúria uniós jogi tárgyú határozatai

Büntető ügyszak

Bfv.III.828/2021/10.

A Btk. 52. § (3) bekezdés szerinti foglalkozástól eltiltás a Btk. XIX. Fejezetének bármely elkövetési magatartása és bármely elkövetője (tettes, részes) esetében alkalmazandó. A törvényhelyben megjelölt feltételek teljesülése esetén a végleges hatályú foglalkozástól eltiltást a bíróságnak a terhelttel szemben ki kell szabnia.

A Btk. 52. § (3) bekezdésében írt rendelkezés az Európai Parlament és a Tanács 2011/93/EU irányelv 10. cikkén alapul, amely az irányelvben felsorolt bűncselekmények miatti elítélés esetén nem szabja a foglalkozástól eltiltás alkalmazásának feltételül, hogy a bűncselekmény megvalósítására a foglalkozási szabályok megszegésével vagy a foglalkozás felhasználásával kerüljön sor.

A Btk. 52. § (3) bekezdés szerinti foglalkozástól eltiltás a Btk. XIX. Fejezetének bármely bűncselekménye, bármely elkövetési magatartása és bármely elkövetője (tettes, részes) esetében

³¹ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 4. szám, Gazdasági ügyszak, 29. szám alatt.

³² A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 4. szám, Gazdasági ügyszak, 20. szám alatt.

alkalmazható, a Btk. 202. §-ba ütköző kitartottság kivételével. E rendelkezés a büntetés kiszabása körében kategorikus, mérlegelést nem engedő kötelezettséget ró a bíróságra. A törvényhelyben megjelölt feltételek teljesülése esetén a végleges hatályú, a Btk. 52. § (3) bekezdése szerinti foglalkozástól eltiltást a bíróságnak a terhelttel szemben ki kell szabnia. A büntetési nem kötelező kiszabását megalapozó feltételek objektívek; pusztán annak kell teljesülnie, hogy a terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítására a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmény miatt kerüljön sor, és azt a terhelt tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére kövesse el [1/2021. (V. 13.) BK vélemény].

Következésképpen a jogerős ítélet e tekintetben törvénysértő, mivel a bíróság a Btk. 52. § (3) bekezdésében foglalt kötelező rendelkezés ellenére a terhelttel szemben nem szabott ki foglalkozástól eltiltást.

Bfv.II.1.182/2021/5.

Az ügyészség által a terhelt terhére bejelentett felülvizsgálati indítvány alapján mivel a jogerős döntést meghozó bíróságok a szexuális visszaélés büntette és más bűncselekmények miatt bűnösnek ki-mondott terhelttel szemben a foglalkozástól eltiltásról nem rendelkeztek a Kúria a jogerős ítéleteket megváltoztatta. A terheltet végleges hatállyal eltiltja bármely olyan foglalkozás gyakorlásától vagy egyéb tevékenységtől, amelynek keretében tizennyolcadik életévét be nem töltött személy nevelését, felügyeletét, gondozását, gyógykezelését végzi, illetve ilyen személlyel egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyban áll. Egyebekben a megtámadott határozatot hatályában fenntartotta.

A Btk. 52. § (3) bekezdése módosításáról rendelkező 2017. évi CXLIX. törvényhez fűzött miniszteri indokolás szerint a jogalkotói szándék a kiszolgáltatott, védekezésre képtelen gyermekek védelme a sérelmükre a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekményt elkövető terheltekkel szemben.

A törvény hatályos szövege az Európa Parlament és a Tanács 2011/92/EU irányelvén alapul, amely az abban felsorolt bűncselekmények miatti elítélés esetén nem szabja a foglalkozástól eltiltás alkalmazásának feltételül, hogy a bűncselekmény megvalósítására a foglalkozási szabályok megszegésével, vagy a foglalkozás felhasználásával kerüljön sor.

A Kúria az 1/2021 (V. 13.) BK véleményében is rögzítette, hogy a Btk. XIX. Fejezetében írt valamennyi bűncselekmény esetében – így a szexuális erőszak büntette esetében is – alkalmazni kell a végleges hatályú foglalkozástól eltiltást, ha a bűncselekmény passzív alanya – ideértve gyermekpornográfia esetén a felvételen szereplő személyt is – a tizennyolcadik életévét nem töltötte be. Ez a törvényi előírás kategorikus, nem mérlegelhető, kivételt csupán 2021. július 8. napjától, fiatalkorú terhelt tekintetében ismer.

A törvényi feltételek teljesülése esetén a végleges hatályú foglalkozástól eltiltás – értelemszerűen és törvényi megszorítás hiányában – attól függetlenül kiszabandó, illetve alkalmazandó, hogy az elkövető a bűncselekményt milyen elkövetői alakzatban (tettesként vagy részesként) valósította meg.

A terhelt a terhére rótt nemi erkölcs elleni bűncselekményeket tizennyolcadik életévét be nem töltött sértettek sérelmére követte el, így a bíróság törvénybe ütköző módon járt el, amikor jogerős ítéletében a szexuális visszaélés büntette, gyermekpornográfia büntette és szeméremszétség büntette miatt marasztalt terheltet nem ítélte el végleges hatályú foglalkozástól eltiltásra olyan munkakörök tekintetében, amelyek gyakorlása során tizennyolcadik életévét be nem töltött személlyel hatalmi vagy befolyási viszonyba kerülne.

Közigazgatási ügyszak

Általános közigazgatási jogterület

Kfv.IV.37.780/2021/7.

A bíróság az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelem elutasítását legkésőbb az ítéletében köteles megindokolni. Ennek elmaradása az ügy érdemére kiható eljárási szabálysértés.

A Kúria már Kfv.IV.37.351/2021/9. végzésében állást foglalt az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elutasításának indokolási kötelezettsége megsértésének jogkövetkezményéről. A Kúria e kialakított gyakorlatától jogkérdésben nem kíván eltérni, jogértelmezését az alábbiakban foglalja össze.

A nemzeti bíróság az Európai Unió Bíróságának előzetes döntéshozatali eljárását kezdeményezheti. Ennek keretében az Európai Unió Bírósága előzetes döntést hoz az uniós jog értelmezésére vagy az uniós intézmények által elfogadott jogi aktusok érvényességére vonatkozó kérdésekről az Európai Unióról szóló szerződés (EUSz) 19. cikk (3) bekezdés b) pont alapján. Ha egy tagállam bírósága előtt ilyen kérdés merül fel és a nemzeti bíróság úgy ítéli meg, hogy ítélete meghozatalához szükség van a jogértelmezési kérdés eldöntésére, akkor az EUMSZ 267. cikke szerint kérheti az Európai Unió Bíróságának döntését.

A felperes 11. sorszám alatt előterjesztett előkészítő iratában indítványozta az Európai Unió Bíróságának előzetes döntéshozatali eljárását, amit az elsőfokú bíróság 2021. év február hónap 18. napján tartott tárgyalásán I. alszámú, jegyzőkönyvbe foglalt végzésével elutasított. Határozatát sem a végzésében, sem az ítéletében, nem indokolta. Ezzel azonban eljárási szabálysértés valósult meg, mivel a Pp. 130. § (3) bekezdése szerint a bíróság az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelem elutasítását legkésőbb az ítéletében köteles megindokolni. A Kúria megítélése szerint ez az eljárási szabálysértés kihat az ügy érdemére az alábbiak szerint.

Az Alkotmánybíróság 26/2015. (VII. 21.) AB és 26/2020. (XII. 2.) AB határozataira, amelyek a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog két részjogosítványként fogalmazza meg (előbbi az [53]–[60] pontjaiban, utóbbi a [15] pontjában) az indokolt bírói döntéshez és a törvényes bíróhoz való jog összefüggését, ami az Európai Unió Bírósága döntéshozatalára is alkalmazandó. A 26/2015. (VII. 21.) AB határozat [60] pontja értelmében – a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadóan – az eljáró bíróságnak függetlenül attól, hogy helyt ad-e a kezdeményezésre irányuló kérelemnek, avagy sem, alakszerű döntést kell hoznia a kezdeményezésről, és azt legkésőbb az ügydöntő határozatban meg kell indokolnia. Az indítványozó peres fél ugyanis joggal számíthat arra, hogy az ügye kapcsán felmerült és annak eldöntése szempontjából releváns uniós jogi probléma a Bíróság elé kerül. Ennek elmaradása érdemi kihatással lehet a jogvita végeredményére, ezért a bíróság köteles megindokolni az indítvány elutasítását, mivel egyrészt ez garantálja, hogy megalapozott döntést hozott a kezdeményezés tárgyában, másrészt a peres fél innen ismerheti meg a döntés okát. Jelen esetben ezen az értelmezésen alapulónak tekintendő a Pp. 130. § (3) bekezdésében foglalt követelmény, aminek a bíróság eljárása meg kell, hogy feleljen.

Az Európai Unió Bíróságának állandó ítélkezési gyakorlata szerint kizárólag a tagállami bíróságok feladata, hogy az egyes ügyek sajátosságaira tekintettel meghatározzák mind az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés szükségességét, mind annak relevanciáját (C 300/01. sz. Salzman ügyben hozott ítélet, 30. pont; C-448/98 Guimont ügyben hozott ítélet, 23. pont). A tagállami bíróságok ebben a tekintetben a legszélesebb mérlegelési jogkörrel rendelkeznek (C 210/06. sz. Cartesio ügyben hozott ítélet, 88. pont 166/73. sz. Rheinmühlen Düsseldorf ügyben hozott ítélet, 4. pont). Mint ahogyan a tagállami jogrendszerekben a fellebbviteli bíróságok előtti jogorvoslati lehetőség nem korlátozhatja az alsóbb fokú bíróságot abban sem, hogy az EUMSZ 267. cikke szerint előzetes döntést kérjenek (C 210/06. sz. Cartesio ügyben hozott ítélet, 93. pont), a fellebbviteli bíróság ugyanígy nem pótolhatja az alsóbb fokú bíróság arra vonatkozó döntésének indokolását, hogy miért kért vagy miért nem kért előzetes döntést, hiszen ez ellentétes volna a tagállami bíróságok számára az idézett Európai Unió Bírósága döntésekben megállapított széles diszkrécionális jogkörrel.

Az Európai Unió Bírósága C-564/19. számú ítélete [75]–[77] pontja értelmében a Kúria ítélete nem

ösztönözheti a magyar bíróságokat arra, hogy tartózkodjanak a kérdések az Európai Unió Bírósága elé terjesztésétől annak elkerülése érdekében, hogy valamelyik fél vitassa az előzetes döntéshozatal iránti kérelmeiket. Az Európai Unió Bírósága kifejtette, hogy „E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az előzetes döntéshozatali mechanizmust illetően „a jogaik védelmében érdekelt magánszemélyek ébersége hatékony ellenőrzést eredményez, amely kiegészíti az [EUMSZ 258. és EUMSZ 259. cikk] által az Európai Bizottság és a tagállamok gondosságára bízott ellenőrzést” (1963. február 5-i van Gend & Loos ítélet, 26/62, EU:C:1963:1, 25. o.). Az EUMSZ 267. cikk által a nemzeti bíróságokra ruházott hatáskör gyakorlásának korlátozása leszűkítené a magánszemélyeket az uniós jog alapján megillető jogok hatékony bírói védelmét.”

Mivel a Kúria ítélete nem sértheti a nemzeti bíróságok EUMSZ 267. cikkben elismert jogkörét, következésképpen pedig az előzetes döntéshozatali mechanizmussal a Bíróság és a nemzeti bíróságok között létesített együttműködés hatékonyságát (lásd analógia útján: 2016. július 5-i Ognyanov ítélet, C-614/14, EU:C:2016:514, 25. pont), a Kúria nem dönthet az elsőfokú bíróság helyett a jogerős ítélet meghozatala előtt előterjesztett előzetes döntéshozatali kérelem tárgyában, és nem pótolhatja az elsőfokú bíróság döntésének indokolását sem.

Minderre tekintettel szükséges, hogy jelen ügyben az eljáró bíróság az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozó felperesi indítványról indokolt döntést hozzon. Ennek elmaradása olyan, az ügy érdemére kiható jogszabálysértés, amely miatt az elsőfokú bíróság ítélete felülbírálatra alkalmatlan, ezért a Kúria a felülvizsgálati kérelem további jogsértésekre hivatkozó előadását érdemben nem vizsgálhatta.

Amennyiben az elsőfokú bíróság fenntartja a kezdeményezést elutasító döntését, azt köteles megindokolni. Ebben az esetben az eljáró bíróság maga alkalmazza az irányelv rendelkezéseit. Ennek keretében határozottan állás kell foglalni arról, hogy releváns-e és közvetlenül alkalmazható-e a jogvitában, eltér-e a magyar szabályozás az irányelv adta keretektől. Az ügyben tehát az irányelv alkalmazásának kérdését vagy az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásnak kezdeményezése útján, vagy pedig annak az ügyre vonatkoztatott értelmezése útján egyértelműen meg kell határozni.

Pénzügyi jogterület

Kfv.V.35.306/2021/9.

A visszaélésszerű joggyakorlás megállapíthatóságának egyik feltétele a jogellenes adóelőny bizonyítása.

A 1996. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tao. tv.) alkalmazásakor figyelemmel kell lenni arra, hogy az Európai Unióban a társasági adó alapvetően nem harmonizált közvetlen adó, ahol a tagállamok szuverén módon maguk határozhatják meg a társaságok nyereségének adóztatásra vonatkozó rendelkezéseiket. A különböző tagállambeli társult vállalkozások közötti kamat- és jogdíjfizetések közös adózási rendszerét illetően azonban megalkotásra került a 2003/49/EK irányelv (a továbbiakban: Kamat-jogdíj irányelv), amely célja a különböző uniós országokban a társult vállalkozások közötti fizetések tisztességes adóztatásának biztosítása, a kettős adóztatás elkerülése. Az irányelv az uniós országoknak címzett jogi aktus [11. cikk], amelyet a tagállamoknak 2004. január 1-ig át kellett átültetniük a saját nemzeti jogukba. A Kamat-jogdíj irányelv rendelkezéseinek átültetése a Tao tv. 31. § (1) bekezdés c) pontja szerint megtörtént.

Az irányelv szerint „Egy tagállamban felmerülő kamat- és jogdíjfizetések mentesek az adott államban ilyen kifizetésekre akár forrásnál történő levonással, akár kivetéssel beszedett adók alól, feltéve hogy a kamat vagy jogdíj hasznhúzója egy másik tagállam vállalkozása vagy egy tagállam vállalkozásának egy másik tagállamban levő állandó telephelye.” [1. Cikk (1) bekezdés].

A 4. cikk szerint: „(1) A forrás szerinti állam nem köteles biztosítani ezen irányelv előnyeit a következő esetekben:

a) kifizetések, amelyeket nyereségkifizetesként vagy tőke-visszafizetesként kezelnek a forrás szerinti állam törvényei értelmében;

- b) követelésekből származó kifizetések, amelyek az adós nyereségéből való részesedés jogával járnak;
- c) követelésekből származó kifizetések, amelyek a hitelezőt feljogosítják, hogy a kamathoz való jogát felcserélje az adós nyereségéből való részesedés jogával;
- d) követelésekből származó kifizetések, amelyek nem tartalmaznak fedezetet a főösszeg visszafizetésére, vagy amennyiben a visszafizetés a kibocsátás után több mint 50 évvel esedékes.

(2) Ha a kamat vagy jogdíjak kifizetője és haszonhúzója közötti, vagy egyikőjük és valamely más személy közötti különleges kapcsolat miatt a kamat vagy jogdíjak összege meghaladja azt az összeget, amelyben a kifizető és a haszonhúzó ilyen kapcsolat hiányában megállapodott volna, ezen irányelv rendelkezéseit csak ez utóbbi összegre kell alkalmazni.”

A 4. cikk (1) bekezdésben meghatározott rendelkezés a kamat forrás szerinti állam által történő adóztatását teszi lehetővé azon követelésekből származó kifizetésekre, amelyek nem tartalmaznak fedezetet a főösszeg visszafizetésére, vagy amennyiben a visszafizetés a kibocsátás után több mint 50 évvel esedékes. Ugyanakkor a Tao tv. nem rendelkezik a Kamat-jogdíj irányelv 4. cikk (1) bekezdés d) pontjában foglalt felhatalmazás alapján arról, hogy nem biztosítja a kamat forrásadómentességét azon követelésekből származó kifizetések után, amelyek nem tartalmaznak fedezetet a főösszeg visszafizetésére, vagy amennyiben a visszafizetés a kibocsátás után több mint 50 évvel esedékes. A 4. cikk (2) bekezdés a kapcsolt vállalkozások esetére eltérő szabályokat ír elő: amennyiben az ügyletet kötő személyek közötti különleges kapcsolat miatt a kamat vagy jogdíjak összege meghaladja azt az összeget, amelyben a kifizető és a haszonhúzó ilyen kapcsolat hiányában megállapodott volna, csak erre a magasabb összegre kell biztosítani az adómentességet. Az adóhatóság azonban nem tett megállapítást arra vonatkozóan, hogy a felperes a szokásos piaci kamatnál magasabb kamatban állapodott meg társult vállalkozásával. A 4. cikk rendelkezései tehát nem érintik azt a kérdést, hogy ezek a kifizetések is kamatnak minősülnek.

Az adómentesség megvonásának nemzeti jogba történő átültetésének hiányában tehát a felperes terhére a Kamat-jogdíj irányelv alapján adókötelezettség nem állapítható meg.

Az Európai Unió Bírósága bizonyos esetekben a magánszemélyek jogainak védelme érdekében elismeri az irányelvek közvetlen vertikális hatályát, ennek megfelelően az Európai Unió Bírósága ítélezési gyakorlatában kimondta, hogy az irányelvek is közvetlen hatállyal bírnak, ha 1. feltétel nélküliek, 2. megfelelően világosak és pontosak, 3. valamint ha az irányelvet nem ültették át határidőn belül nemzeti jogukba [41-74. (Van Duyn) ügy]. Az Európai Unió Bíróságának gyakorlata szerint [148/78. (Tullio Ratti), 152/84. (Marshall), C-8/81. (Ursula Becker) ügyek] ugyanakkor kizárt az irányelv fordított vertikális közvetlen hatályú alkalmazása, azaz a tagállam vagy annak szerve magánféllel szemben közvetlenül az irányelvre nem alapíthat igényt, az állam arra alapozva magánfélre nem róhat kötelezettséget. A Kamat-jogdíj irányelv alapján a forrásadó-mentesség a 4. cikk (1) bekezdés d) pontja és (2) bekezdés alapján a felperestől nem lenne megtagadható még abban az esetben sem, amennyiben a tárgyidőszakban a kamatot forrásadó terhelte volna.

Az irányelv ugyanakkor nem zárja ki a csalások és visszaélések megelőzéséhez szükséges hazai vagy egyezményeken alapuló szabályok érvényesítését: az uniós országok visszavonhatják az irányelv által biztosított előnyöket, vagy megtagadhatják azok alkalmazását azon ügyletek esetében, ahol a fő motívum vagy az egyik fő indíték az adócsalás, adóelkerülés vagy visszaélés [5. Cikk (1) és (2) bekezdés]. Ez a rendelkezés azonban a kamat és jogdíjak adómentességének megtagadását teszi lehetővé csalárd magatartás bizonyítottasága esetén. Hangsúlyozandó azonban, hogy a per tárgya a kamat összegének ráfordításként való elismerhetősége volt. Ennek következtében a kamatjövedelem esetleges adóztatására vonatkozó közösségi rendelkezésekre az adóhatóság nem alapozhatta jogszerűen a határozatát, ugyanis a vitatott ügyletből nem a felperesnek, hanem a holland X.-nek származott jövedelme. Mindezek folytán a perben eldöntendő jogkérdést nem a közösségi, hanem a nemzeti jog rendelkezései alapján kellett megítélni.

A Tao tv. 1. § (2) bekezdése szerinti visszaélészerű magatartás vizsgálatánál az ügylet tartalmi elemzése szükséges. Visszaélészerűnek csak az az adózói magatartás minősül, ahol az ügylet kizárólagos, vagy lényegi célja az adóelkerülés.

A nem vitatott tényállás szerint a felperes a Bankkal szemben fennálló hiteltartozása kiváltására vette

fel a kölcsönt X.-től, a kölcsönszerződés megkötése tehát valós gazdasági indokkal bírt. A szerződés 3.2. pontja alapján a kamat kizárólag akkor merül fel és vált esedékessé, amikor a felperes tevékenységéből a 3.5. pontban definiált „nettó jövedelmet” érte el. A 3.5. pont értelmében a „nettó jövedelem” a felperes adott pénzügyi év végeztével elkészített kimutatásain alapuló adózás utáni eredmény, nem számítva az adott periódusban fizetendő kamatot. A szerződés 3.7 pontja a kamat tőkésítésének kizárásáról rendelkezik, azonban ez nem érinti a kamat esedékességének meghatározására vonatkozó szerződéses kitételeket. A Kúria megítélése szerint azonban ezáltal sem minősül a kamat osztalék jellegű kifizetésnek, vagy nyereségrészesedési követelésnek, ugyan annak összege az adós éves nyereségének összege függvényében nem változott, a kamat mértéke állandó volt. A perbeli esetben a kamat esedékességének a meghatározása csupán a nyereségtől függő szerződéses kamatkikötésnek minősül, amely által a felperesnél adóelőny nem jelentkezett, ugyanis a Banktól felvett hitel kiváltására fordította a kölcsönt, a banki kölcsön kamata is ráfordításként került elszámolásra. Emellett nyereség hiányában a kamat összege a felperes adózás előtti eredményében, így a tao alapján nem szerepelt, a veszteséges években a felperes ráfordítást nem számolt el, így az adóalapját nem csökkentette ilyen jogcímen, a költségvetést a veszteséges években így kár nem érthette.

X. a holland jog által biztosított adómentességet vett igénybe a kamatjöveldelme után. A Kamat-jogdíj irányelv és az 10/1988. (III. 10.) MT rendelet (a továbbiakban: Egyezmény) rendelkezései értelmében a kamat után a holland fél köteles jövedelemadó-fizetésre, ugyanakkor a szerződéses feltételekre tekintettel a holland állam által ún. részvételi adómentességet biztosított. Ez az adómentesség nem az Egyezmény, és nem is a Kamat-jogdíj-irányelv, hanem a holland jogalkotó szuverén döntéséből eredt. Magyarország nem írt elő forrásadó kötelezettséget, ezért a kamat forrásadó mentességét a szerződéses feltételek, illetve a részvételi mentesség alkalmazása nem befolyásolták.

Nem helytálló az elsőfokú bíróság álláspontja atekintetben, hogy az Egyezményben a magyar állam azért mondott le a kamat forrásadójáról, hogy a kamat Hollandiában adózzon. Az Egyezmény valójában a kettős jogi adóztatás (ugyanazon személy ugyanazon jövedelem után ne adózzon a két államban) és kijátszásának elkerülését (egy személy a jövedelme után egyik államban sem adózzon) célozza, és nem szabályozza gazdasági kettős adóztatást (ugyanazon jövedelem után eltérő személyek adózása), illetve nem adóztatást. Utóbbi az Egyezmény megfogalmazott céljai közt nem szerepel. Az Egyezmény, illetve a Tao tv. alapján az államok joghatóságát az adózók illetősége határozza meg, így a magyar adóhatóság adóztatási joghatósága kizárólag a felperesre terjedhet ki. A magyar jogalkotó a belföldi ügyletekre sem vetett ki forrásadót, kizárólag a jövedelmet adóztatta, a felperes jövedelmet nem szerzett az ügylet utáni kamatokból, így nincs meg az elsőfokú bíróság által vélelmezett, az Egyezményből levezethető összefüggés a forrásadó alkalmazásának mellőzése és a hollandiai adóztatás hiánya, továbbá a kamat ráfordításként való elszámolhatósága és a holland jövedelem részvételi mentesség alá tartozása között.

Munkaügyi ügyszak

Mfv.IV.10.099/2021/4.

A közalkalmazott által közölt azonnali hatályú lemondás egy egyoldalú címzett jognyilatkozat, amely a másik féllel történő közléssel hatályosul. A munkáltató ezt követően kibocsátott azonnali hatályú felmentése egy megszűnt jogviszonyra vonatkozik, tehát a kívánt joghatás kiváltására nem alkalmas.

Az Mt. 92. § (2) bekezdés a) pontja alapján a napi munkaidő mértéke – a felek megállapodása alapján – legfeljebb napi 12 órára emelhető, ha a munkavállaló készenléti jellegű munkakört lát el. A perben nem volt vitás a felperesek munkakörének készenléti jellege, illetve az sem, hogy az I. és II. rendű felperes napi munkaideje mértékét 8 óránál magasabb mértékben, 12 órában határozták meg. Erre figyelemmel a felperesek munkakörének készenléti jellegére és az Mt. 93. § (2) bekezdésére tekintettel a felperesek esetében a munkaidőkeretben teljesítendő munkaidő mennyisége meghaladhatta a napi 8 óra és az általános munkarend szerinti munkanapok szorzatával számított mennyiséget.

A felperesek által teljesített szolgálatok teljes tartama munkaidőnek minősült, és ez a perben sem volt vitás. Ez a megítélés megfelel a munkaidőszervezés egyes szempontjairól szóló 2003/88/EK irányelv (a továbbiakban: irányelv) 2. cikk 1. pontja szerinti fogalomnak, illetve e fogalom Európai Bíróság általi értelmezésének.

Az irányelv 6. cikke arra kötelezi a tagállamokat, hogy tegyék meg a szükséges intézkedéseket annak

érdekében, hogy hétnapos időtartamokban az átlagos munkaidő - a túlórákat is beleértve - ne haladja meg a 48 órát. A magyar munkajog ennek a követelménynek az általános teljes napi munkaidő mértékének, a munkaidőkeret általános szabályainak meghatározásával tesz eleget. Nyilvánvaló, hogy a legfeljebb napi 12 órás mértékű munkaidő-mennyiség mellett az említett irányelvi követelmény nem teljesülhet, hiszen a heti átlagos munkaidő 60 órára emelkedhet.

Hangsúlyozni kell azonban azt, hogy az irányelv az „Eltérések és kivételek” című 5. Fejezetében több tekintetben eltérést enged a tagállamok számára az irányelv általános szabályaitól, s ugyancsak – meghatározott esetekben – eltérési lehetőséget állapít meg a munkaidő heti átlagos mértékét meghatározó 6. cikktől is. A magyar munkajog az említett eltérési lehetőséggel élt, amikor az ún. készenléti jellegű munkakörök esetében az általánosnál magasabb munkaidő alkalmazását engedi, hiszen ezekben a munkakörökben a tényleges munkaidőt rendszerint nem mérik és/vagy nem is határozzák meg előre.

Megállapítható tehát, hogy a magyar munkajognak az úgynevezett készenléti jellegű munkakörre vonatkozó szabályai megfelelnek az irányelvnek, továbbá az a munka díjazására vonatkozó szabályt egyáltalán nem tartalmaz, abból díjazási tekintetben semmi nem következik, arra igényt nem lehet alapítani.

Az irányelv munkaidő fogalmának értelmezésével kapcsolatos Európai Bíróság előtti ügyekben a nemzeti jogok rendelkezéseinek megítélése, illetve adott tényállásokban való alkalmazásakor a jogalkalmazási kérdés minden esetben az volt, hogy a munkavállaló által rendelkezésre állással, azaz valamilyen lekötöttséggel járóan töltött időtartam munkaidőnek tekintendő-e. Ezekben az ügyekben az Európai Bíróság nem díjazással kapcsolatos igények minősítésével, elbírálásával foglalkozott, hanem csupán egy meghatározott időtartamnak a minősítésével. A felperesek által hivatkozott Matzak-ügy ítéletének is az volt a tárgya, hogy a munkavállaló által a munkahelyen kívül – gyors elérhetőség mellett – készenléten töltött idő munkaidőnek minősül-e.

Nem kétséges, hogy a felperesek által a beosztott munkaidőben teljesített szolgálat teljes tartama munkaidőnek minősül, azonban erre az időtartamra vagy annak egy részére nem lehetett alkalmazni az Mt. 143. § (2) bekezdése b) pontjában meghatározott díjazási szabályt, mivel ez az időtartam még részben sem minősíthető rendkívüli munkaidőnek, azaz munkaidőkereten felül végzett munkának.

Az Mt. 96. § (1) bekezdése szerint a munkaidőbeosztás szabályait, a munkarendet a munkáltató állapítja meg és a munkaidőbeosztást az Mt. 97. § szabályai szerint közli. A perbeli esetben azt lehet megállapítani, hogy a felperesek és az alperes közötti megállapodások (kinevezések) nem tartalmaztak a munkaidőbeosztás szabályaira vagy az egyéni munkaidőbeosztásokra vonatkozó eltérő klauzulát. A munkaidő mértékében vagy a munkaidőkeret tartamában való kinevezésben foglalt megállapodás nem minősíthető ilyennek. Abból, hogy a munkáltató esetleg tartósan meghatározott munkaidőbeosztást alkalmazott, nem lehet arra következtetni, hogy a felek között ebben a tárgykörben megállapodás jött volna létre (szóban vagy ráutaló magatartással), hiszen a munkaidőbeosztás alkalmazása természeténél fogva tartós jellegű, s annak megváltoztatására rendszerint a munkáltató tevékenységében bekövetkező valamilyen változáshoz kapcsolódón kerül sor. Ilyen változás merült fel az alperes munkáltató esetében is, illetve ezért kívánt élni a munkaidőbeosztás megváltoztatásának jogával. Ezen az a körülmény sem változtat, hogy az alperes a közalkalmazott felperesnek a munkaidőbeosztás kinevezéses rögzítésére vonatkozó ajánlatot tett. Az ilyen ajánlatból ugyanis nem lehet okszerűen arra következtetni, hogy a felek között korábban már létrejött ilyen tartalmú megállapodás.

Azt kell tehát megállapítani, hogy a munkaidőbeosztás megváltoztatására irányuló munkáltatói joggyakorlás nem volt jogellenes, a munkáltató nem követett el lényeges kötelezettségzegést és eljárása nem szolgálhatott alapul a felperesek rendkívüli lemondására. Erre tekintettel a felperesek azonnali hatályú rendkívüli lemondása jogszabályba ütközött, így azzal kapcsolatban az alperessel szemben nem érvényesíthetnek igényt.

Pfv.I.20.543/2021/7.

A közrendi záradék alkalmazása csak akkor képzelhető el, ha egy külföldi ítélet elismerése elfogadhatatlan mértékben ellentétes a megkeresett állam jogrendjével, alapvető sérelmet jelent. A külföldi határozatok érdemi felülvizsgálatára vonatkozó tilalom tiszteletben tartása érdekében a sérelemnek olyan jogszabály nyilvánvaló megsértésén kell alapulnia, amely a megkeresett állam jogrendjében lényegi jelentőségűnek tekinthető, vagy egy olyan jog megsértésén, amelyet e jogrendben alapvetőnek ismernek el.

A 44/2001/EK rendelet (a továbbiakban: Brüsszel I. rendelet) 34. cikkének 1. pontjában és 36. cikkében foglaltak szerint a határozat nem ismerhető el abban az esetben, ha az ilyen elismerés nyilvánvalóan ellentétes annak a tagállamnak a közrendjével, ahol az elismerést kérik. A külföldi határozat érdemben semmilyen körülmények között sem vizsgálható felül.

A Brüsszel I. rendelet 34. cikk 1. pontja szerinti közrendi záradék alkalmazása csak abban az esetben lehetséges, ha egy másik szerződő államban hozott ítélet elismerése vagy végrehajtása egy lényeges jogi alapvető sérelmét jelentené és ezért elfogadhatatlan mértékben ellentétes volna a megkeresett állam jogrendjével. A sérelemnek egy olyan jogszabály nyilvánvaló megsértésén kell alapulnia, amely a megkeresett állam jogrendjében lényegi jelentőségűnek tekinthető, vagy egy olyan jog megsértésén, amelyet e jogrendben alapvetőnek ismernek el, azaz a közrendi záradék alkalmazására csak kivételes esetekben van lehetőség.

A közrend magában foglalja az igazság és moralitás állam által védett alapvető elveit; azokat a jogszabályokat, amelyek egy állam gazdasági, politikai és társadalmi berendezkedésének alapvető elvei védelmére hivatottak; illetve a más államok, vagy nemzetközi szervezetek felé az államok által vállalt nemzetközi kötelezettségek védelmét.

A közrend tartalma történetileg változik, ahogyan a társadalmi, gazdasági és életviszonyok is változnak, tehát a közrend csak egyedileg, az adott ügyre vonatkoztatva határozható meg, azonban a közrend védelmének igénye változatlan. A közrend lényege, hogy a fogalma alá vonható intézményeket és elveket a jog feltétlenül meg kívánja védeni. A külföldi jog alkalmazása nem kívánatos, ha a belső jogfelfogással össze nem egyeztethető tényleges hatást váltana ki.

A tisztességes eljáráshoz fűződő jog minden demokratikus államban az igazságszolgáltatás legfőbb alapelve. A tisztességes eljáráshoz való jog a legkülönbözőbb nemzetközi egyezményekben, a nemzeti alkotmányokban, a törvényekben helyet kapó alapvető, az igazságszolgáltatással kapcsolatos legfontosabb generál klauzulává, alkotmányos alapelvvé vált az egyes jogrendszerekben. A tisztességes eljárás követelményének teljesüléséhez számos összetevőnek kell érvényesülnie, ezen összetevők egyike a bírósági eljáráshoz fűződő jog.

A külképviseletről és a tartós külszolgálatról szóló 2016. évi LXXIII. törvény (a továbbiakban: külképviseleti törvény) 2.§ 14. pontjában foglaltak szerint külképviselet: a külpolitikáért felelős miniszter által vezetett minisztérium hivatali szervezetének – a Kormány döntése alapján létrehozott – külföldön, a 3.§ (1) bekezdésében meghatározott formákban működő önálló szervezeti egysége, amelynek jogállását a nemzetközi jog és a magyar jog normái határozzák meg. A külképviseleti törvény 3.§ (1) bekezdésének b) pontja értelmében külképviselet Magyarország konzuli képviseleteként működhet.

A konzuli képviselet – mint a külképviseletek egyik fajtája – nem önálló jogi személy, hanem a Külgazdasági és Külügyminisztérium – a külpolitikáért felelős miniszter által irányított központi államigazgatási szerv hivatali szervezetének – külföldön működő önálló szervezeti egysége. Ahogyan a konzuli képviseletek nem önálló jogi személyek, a nagykövetségek – melyek a küldő állam képviseleti szervei a fogadó államban – sem rendelkeznek önálló jogi személyiséggel.

A Pp. 33.§-ában foglaltak szerint a perben fél az lehet, akit a polgári jog szabályai szerint jogok illelhetnek és kötelezettségek terhelhetnek (perbeli jogképesség). A perbeli jogképesség az anyagi jogra vonatkoztatott fogalom: a polgári perben fél az lehet, akit a polgári jog szabályai szerint jogok

illetterhetnek, vagy kötelezettségek terhelhetnek. A perbeli jogképesség tartalmilag a perbeli jogalanyiságra való képességet jelenti. A peres eljárás lefolytatásának feltétele a perakadályok hiánya mellett a perelőfeltételek fennállta. A perelőfeltétel az anyagi jogi igényről való érdemi döntés meghozhatóságának feltétele: pl. a jogképesség, melynek megléte elengedhetetlen. A perbeli jogképesség a perben félként való szereplés képességét jelenti. Ha ez nincs meg, ha ez hiányzik már a keresetlevél benyújtásának időpontjában, a keresetlevelet vissza kell utasítani. A jogképesség hiányában a polgári per létre sem jön. A perbeli jogképességgel nem rendelkező fél javára az ellene hozott határozatnak jogerőhatása nincs és nem is végrehajtható, mert az ítélet nem ruházhatja fel jogképességgel azt, aki nem ilyen.

Az adott esetben „formailag” létezik egy külföldi bírósági határozat: a Kolozs Megyei Törvényszék Közigazgatási és Adóügyi Vitás Munka- és Társadalombiztosítási Ügyek Vegyes Bírósági Tagozata által meghozott ítélete, azonban ez az ítélet nem tekinthető hatályos, végrehajtási tanúsítvánnyal ellátható, a későbbiekben pedig végrehajtható bírósági határozatnak, mert olyan alperessel (Magyarország Főkonzulátusával) szemben hozta meg a romániai bíróság, amely alperes önálló jogi személyiséggel nem rendelkezik. A romániai bíróság döntése olyan alperesre vonatkozóan tartalmaz rendelkezést, melynek önálló perbeli jogképessége nincsen, aki pedig perbeli jogképességgel nem rendelkezik, az fél sem lehet.

A vizsgált esetben a perbeli jogképesség hiányában sérült, mert meg sem valósult az adósnak (a per alperesének) a bírósági eljáráshoz fűződő joga, ebből következően pedig nem teljesült a tisztességes eljárás követelményének teljesüléséhez fűződő jog. A tisztességes eljáráshoz való jog azon jogok között szerepel, amelyek az Európai Unió tagállamainak közös alkotmányos hagyományában gyökereznek, és annak ellenére, hogy a Brüsszel I. rendeletben szereplő közrendi záradékot szigorúan kell értelmezni és csak kivételes esetekben van lehetőség annak alkalmazására, az adott esetben mégsem lehet ettől eltekinteni, annak érdekében, hogy egy általánosan elfogadott igazságszolgáltatási alapelv (a tisztességes eljáráshoz fűződő jog) érvényesüljön.

Az Európai Unió Bírósága a Dieter Krombach kontra André Bamberski ügyben (C-7/98.) arra a következtetésre jutott, hogy a külföldi határozat elismerését vagy végrehajtását pusztán azon az alapon nem lehet megtagadni, hogy eltérés van a származási állam bírósága által alkalmazott jogszabály és azon jogszabály között, amelyet a megkeresett állam bírósága alkalmazott volna, ha a jogvita előtte folyt volna, a közrendi záradék alkalmazása csak akkor képzelhető el, ha az ilyen ítélet elismerése vagy végrehajtása annyira elfogadhatatlan mértékben ellentétes a megkeresett állam jogrendjével, hogy az alapvető sérelmet jelent, tehát a külföldi határozatok érdemi felülvizsgálatára vonatkozó tilalom tiszteletben tartása érdekében e sérelemnek olyan jogszabály nyilvánvaló megsértésén kell alapulnia, amely a megkeresett állam jogrendjében lényegi jelentőségűnek tekinthető, vagy egy olyan jog megsértésén, amelyet e jogrendben alapvetőnek ismernek el.

Az Európai Unió Bírósága iránymutatásának megfelelően a Kúria tartózkodott a romániai bírósági határozat érdemi felülvizsgálatától, a közrend tartalmát szűkítően értelmezte, és kizárólag azért nem adott teret a másik állam (Románia) bírói ítélete alkalmazásának, mert az olyan eredményre vezetne, ami nemcsak a magyar jog alapelveivel összeegyeztethetetlen, de a közösségi jog, és ezen keresztül a nemzetközi jog alapelveivel is; azaz túlmutat a felek relatív jogviszonyán. Az Európai Unióra, mint közösségre lenne kihatással a külföldi ítélet végrehajtási tanúsítvánnyal való ellátása, alapvető jelentőségű jogi előírás nyilvánvaló megsértése valósulna meg.

Pfv.VIII.20.548/2021/9.

I. Nem idéz elő a deviza alapú kölcsönszerződés teljes érvénytelenségét eredményező semmisségi okot önmagában az, hogy az adós az érdekeivel ellentétesnek nyilvánítja az árfolyamrés és az egyoldalú szerződésmódosítás tisztességtelenségének orvoslását szolgáló jogszabályi rendelkezéseket.

II. A DH2 törvény szerint a 2009. július 26. napjáig megszűnt, elszámolásra nem kötelezett pénzüzetre vagy követeléskezelőre engedményezett szerződések esetében a fogyasztó elszámolás iránti kérelme előterjesztésére meghatározott hat hónapos elévülési idő az Európai Unió Bírósága követelményrendszere alapján elegendő ahhoz, hogy lehetővé tegye a fogyasztó számára a hatékony

jogorvoslat előkészítését és benyújtását, mivel a tisztességtelenül felszámított összeg elszámolásához csupán egy erre irányuló kérelmet kell benyújtani, amely nem igényelt sem indokolást, sem pedig előkészítést, magát az elszámolást ugyanis nem a fogyasztónak, hanem a pénzügyetnek kell elkészítenie.

Nem foghatott helyt a felperes azon érvelése sem, amely szerint a jogerős ítélet azért sérti az 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 7. cikkét és az Európai Unió Bírósága C-483/16. számú ítéletét, mert a másodfokú bíróság „a DH törvényeket a fogyasztók érdekeivel ellentétes módon alkalmazta.” Az Európai Unió Bírósága ugyanis ebben az ítéletében kizárólag azt vizsgálta, hogy a 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 törvény) 37. §-ában és 37/A. §-ában foglalt eljárási szabályok összeegyeztethetőek-e az Irányelv 7. cikkével, ennek során pedig nem állapított meg olyan általános jellegű kötelezettséget, hogy akár a DH2 törvény ezen szabályait, akár a DH törvények egyéb rendelkezéseit kizárólag akkor lehetne alkalmazni, ha az a fogyasztók érdekeinek megfelel. Épp ellenkezőleg: a C-932/19. számú ítéletében arra a következtetésre jutott, hogy nem ellentétes az Irányelv 6. cikk (1) bekezdésével az, ha a nemzeti bíróság abban az esetben is alkalmazza a 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1 törvény) árfolyamrész tisztességtelenségének kiküszöbölésére irányuló rendelkezéseit, amikor a fogyasztó kifejezetten úgy nyilatkozik, hogy ezen érvénytelenségi ok orvoslása és a szerződés fenntartása ellentétes az érdekeivel, feltéve, hogy a DH törvényekben előírt intézkedések valóban lehetővé teszik azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását, amelyben a fogyasztó e tisztességtelen kikötés hiányában lett volna. Mindez azt jelenti, hogy nem ad alapot a DH törvények fétretételére, így nem idéz elő a teljes kölcsönszerződés érvénytelenségét eredményező semmisségi okot önmagában az, hogy a felperes a Pfv.4. sorszámú beadványában az érdekeivel ellentétesnek nyilvánította az árfolyamrész és az egyoldalú szerződésmódosítás tisztességtelenségének orvoslását szolgáló jogszabályi rendelkezéseket.

Ahogy az az Európai Unió Bírósága C-932/19. számú ítéletéből kitűnik: az, hogy a DH törvényeknek az árfolyamrészről és az egyoldalú szerződésmódosításból eredő tisztességtelenség orvoslására irányuló rendelkezéseit az Irányelv 6. cikkének sérelme miatt félre kell-e tenni, nem a fogyasztó nyilatkozatától, hanem attól függ, hogy ezek a jogszabályi rendelkezések lehetővé tették-e azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását, amelyben a felperes az árfolyamrészre és az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó kikötések hiányában lett volna.

Márpedig e jogi és ténybeli állapot helyreállítása e jogszabályi rendelkezések alapján lehetséges volt. A DH1 törvény 3. §-a ugyanis kimondta az árfolyamrész tisztességtelenségét és rendelkezett arról, hogy annak helyébe az MNB hivatalos devizaárfolyama lép, a DH1 törvény 4. §-a alapján pedig tisztességtelenségnek minősültek, így kiestek a szerződésből az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó kikötések is, mert az alperes jogelődje e kikötések tisztességességének megállapítása iránti pert jogerősen elveszítette. Mindez – a felperes érvelésével szemben – nemcsak a meg nem szűnt szerződéseket érintette, hanem kihatott azon szerződésekből eredő jogviszonyokra is, amelyek a DH törvények hatályba lépése előtt – felmondás vagy bármely más ok miatt – megszűntek. Ennek folytán a pénzügyeteket nemcsak a meg nem szűnt szerződések, hanem a megszűnt szerződések esetében is terhelte elszámolási kötelezettség azzal, hogy e kötelezettségüket a DH1 törvény hatálybalépésétől számított öt évnél korábban, azaz 2009. július 26. napja előtt megszűnt szerződések esetében csak akkor kellett teljesíteniük, ha a fogyasztó azt kérte, és egyben igazolta, hogy a követelést vele szemben egy követeléskezelő érvényesíti [DH2 törvény 6. § (3) bekezdése]. A fogyasztónak e kérelem benyújtására hat hónapos elévülési idő állt a rendelkezésére, amelyet az azt követő második hónap első napjától kellett számítani, hogy a pénzügyet a honlapján közzétette azt a nyilatkozatot, amely szerint valamennyi érintett fogyasztóval elszámolt [DH2 törvény 6. § (12) bekezdése]. Amennyiben a pénzügyet a követelését követeléskezelőre engedményezte, a pénzügyetnek az engedményezés időpontjáig kellett elszámolást készítenie, az engedményezés után időszakra vonatkozóan pedig a követeléskezelőt terhelte elszámolási kötelezettség, de csak akkor, ha azt a fogyasztó kérte [DH2 törvény 7. § (1) és (2) bekezdései]. A fogyasztónak e kérelem benyújtására szintén hat hónapos elévülési idő állt a rendelkezésére, amelyet a pénzügyet elszámolását tartalmazó levél kézbesítését követő második hónap első napjától kellett számítani [DH2 törvény 7. § (5) bekezdése]. Abban az esetben, ha a pénzügyet vagy a követeléskezelő a fogyasztó kérelme ellenére nem tett eleget az elszámolási kötelezettségének, a fogyasztó – főszabály szerint legkésőbb 2015. december 31. napjáig – panaszt nyújthatott be (DH2 törvény 19. §), ennek eredménytelensége esetén a Pénzügyi Békéltető Testülethez fordulhatott [DH2

törvény 21. § (3) bekezdés c) pontja], majd nemperes eljárást kezdeményezhetett [DH2 törvény 25. § (2) bekezdés c) pontja]. Amennyiben az elszámolás hiánya miatt e határidőn belül nem élt panasszal, az elszámolás felülvizsgálttá vált [DH2 törvény 38. § (6) bekezdés a) pontja], ezt követően tehát ezen a jogcímen nem lehetett igényt érvényesíteni.

Azzal, hogy az idézett jogszabályi rendelkezések alapján az árfolyamrésre vonatkozó tisztességtelen kikötés helyébe az MNB devizaárfolyama lépett, az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó tisztességtelen kikötés pedig kiesett a szerződésből, helyreállt az a jogi állapot, amelyben a felperes az árfolyamrésre és az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó tisztességtelen kikötések hiányában lett volna.

E jogszabályi rendelkezések ugyanakkor lehetővé tették, hogy helyreálljon az a ténybeli állapot is, amelyben a felperes ezen tisztességtelen kikötések hiányában lett volna, hiszen jogot biztosítottak számára ahhoz, hogy kérje a tisztességtelenül felszámított összeg javára történő elszámolását. Az, hogy e jogszabályi rendelkezések e jog gyakorlását elévülési időhöz kötötték, a felperes érvelésével szemben nem sérti az Irányelv 7. cikkét. Az Európai Unió Bírósága ugyanis csak a tisztességtelenség megállapítása iránti igény elévülési időhöz kötését minősítette ellentétesnek az Irányelv 6. és 7. cikkeivel, e megállapításhoz kapcsolódó restitutív joghatások érvényesítésére irányuló keresetet érintő elévülési időt viszont összeegyeztethetőnek tartotta az Irányelvvvel, feltéve hogy e határidő tartama vagy kezdő időpontja nem teszi gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehezzé az Irányelv által biztosított jogok gyakorlását (C-698/18-699/18. számú ítélet 58. pontja, C-224/19. és C-259/19. számú ítélet 92. pontja, C-776/19-782/19. számú ítélet 48. pontja).

Az Európai Unió Bírósága által megadott szempontok szerint az elévülési idő tartama akkor tekinthető megfelelőnek, ha az gyakorlati szempontból elegendő ahhoz, hogy lehetővé tegye a fogyasztó számára a hatékony jogorvoslat előkészítését és benyújtását (C-776/19-782/19. számú ítélet 31. pontja). Ez a feltétel jelen esetben fennáll, hiszen a felperesnek az árfolyamrés és az egyoldalú szerződésmódosítás tisztességtelenségéből eredően öt megillető jogok gyakorlásához, vagyis a tisztességtelenül felszámított összeg elszámolásához csupán egy erre irányuló kérelmet kellett volna benyújtania, amely nem igényelt sem indokolást, sem pedig előkészítést, magát az elszámolást ugyanis nem neki, hanem – e kérelem folytán – az alperesnek és a jogelődjének kellett volna elkészítenie. Ezért e kérelem benyújtására elegendő volt a DH2 törvényben foglalt hat hónapos elévülési idő.

Az Európai Unió Bírósága által megadott szempontrendszer szerint az elévülési idő kezdő időpontja akkor nem egyeztethető össze az Irányelvvvel, ha fennáll annak a veszélye, hogy a határidő még azelőtt letelik, hogy a fogyasztó tudomást szerezne a kikötések tisztességtelenségéről és az ebből eredő jogairól (C-698/18-699/18. számú ítélet 65. pontja, C-224/19. és C-259/19. számú ítélet 91. pontja, C-776/19-782/19. számú ítélet 43. pontja). Ez a feltétel azonban nem állt fenn, mert az elévülési idő az alperes jogelődje esetében az elszámolási kötelezettség teljesítésére vonatkozó közlemény honlapján történt közzététele utáni második hónap első napján, az alperes esetében pedig a jogelődje által készített elszámolás kézbesítését követő második hónap első napján indult meg, tehát olyan időpontban, amikor a felperes észszerűen tudomást szerezhetett az érintett kikötések tisztességtelenségéről és az ebből eredően öt megillető jogokról. Mindezzel a felperes vitán felül tisztában is volt, hiszen a P.23.102/2016. számú keresetlevelében ő maga is „közismertnek” nevezte a DH1 törvényben megállapított tisztességtelenségi okokat.

Erre tekintettel a DH2 törvény 6. § (12) bekezdésében és 7. § (5) bekezdésében foglalt elévülési határidők nem sértik az Irányelv 7. cikkét, hiszen nem tették lehetetlenné vagy rendkívül nehezzé, hogy a felperes kérhesse a tisztességtelenül felszámított összeg javára történő elszámolását, így helyreállíthassa azt a ténybeli állapotot, amelyben az árfolyamrésre és az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó tisztességtelen kikötések hiányában lett volna. Ezért a felperes alap nélkül hivatkozott arra, hogy az Európai Unió Bírósága C-932/19. számú ítélete alapján félre kell tenni a DH törvények azon rendelkezéseit, amelyek e tisztességtelenség orvoslására irányultak, azok ugyanis nem sértik az Irányelv 6. és 7. cikkeit. Mindez azt jelenti, hogy a másodfokú bíróság nem sértette meg az Irányelv 7. cikkét, amikor e jogszabályi rendelkezések alkalmazásával arra a következtetésre jutott, hogy a felperes a tisztességtelenül felszámított összegek elszámolását sem végrehajtási perben, sem más polgári eljárásban nem követelheti, hiszen a DH2 törvény 6. § (12) bekezdésében és 7. § (5)

bekezdésében írt hat hónapos határidőn belül nem nyújtott be kérelmet az elszámolás iránt és az elszámolás hiánya miatt – legkésőbb 2015. december 31-ig – panasszal sem élt, így az elszámolás a DH2 törvény 38. § (1) bekezdés a) pontja alapján felülvizsgálttá vált. Éppen ezért a tisztességtelenül felszámított összeg elszámolhatóságának a hiányában nem csökkenhetett a felperesnek a felmondás időpontjában fennálló tartozása.

Pfv.VIII.20.553/2021/8.

A világosság és az érthetőség követelményének az az árfolyamkockázatról tájékoztatás felel meg, amely nemcsak azt tartalmazza, hogy törlesztőrészek mértéke - az árfolyamváltozástól függően - csökkenhet vagy emelkedhet, hanem arra is felhívja a figyelmet, hogy az árfolyamemelkedésnek esetlegesen jelentős gazdasági következményei is lehetnek.

1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.)

1996. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Hpt.)

A Kúria gyakorlata szerint nem sérti feltétlenül a kellő időben adandó tájékoztatás követelményét, ha a tájékoztatást a fogyasztó a szerződés megkötésével egyidejűleg kapta meg, ezt a konkrét, egyedi esetben felmerült körülmények alapján kell vizsgálni (Gfv.VI.30.467/2020/9.). E körben mérlegelendő a felperes személyes nyilatkozata és a tanúvallomások mellett az adós szerződéskötés során tanúsított magatartása is. A jogerős ítélet helytállóan foglalt állást akként, hogy a felperes előadása és a tanúvallomások alapján a szerződéskötés körülményei nem feltárhatóak. A felperes ugyanakkor akként nyilatkozott, hogy a szerződés aláírása előtt azt elolvasta, megértette. A másodfokú bíróság a bizonyítékok mérlegelésével arra a következtetésre jutott, hogy a tájékoztatás kellő időben történt.

Alaposnak találta azonban a Kúria árfolyamkockázatot a felperesre telepítő szerződési kikötés tisztességtelenségére történő hivatkozást.

Ahogy a felperes helytállóan utalt rá, a Kúria 2/2014. Polgári jogegységi határozatában és azon alapuló gyakorlatában, valamint az Európai Unió Bírósága több ítéletében részletesen kifejtette a hasonló szerződési feltétel tisztességtelensége megítélésének szempontjait.

Az Európai Unió Bírósága C-186/16. számú ítélete szerint a tájékoztatásnak ki kell terjednie a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi deviza kamatlába emelkedésének törlesztőrészletre gyakorolt hatására (49. pont). A kölcsönfelvevőnek világos tájékoztatást kell kapnia egyrészt arról, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénznem, amelyben jövedelmét kapja, leértékelődik azon devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották (C-186/16. 45. pont, C-26/13. 75. pont); másrészt fel kell hívnia a banknak a figyelmet az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokra; végül pedig a fogyasztó számára tényleges lehetőséget kell biztosítani az összes szerződéses feltétel megismerésére (C-51/17.) Megfelel a világos és érthető megfogalmazás követelményének a szerződés, ha úgy terheli a fogyasztóra az árfolyamkockázatot, hogy kifejezetten nem figyelmezteti arra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, akkor, ha egyfelől a fogyasztót nem csupán arról a lehetőségről tájékoztatja, hogy azon deviza árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték, növekedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is (C-227/18.).

A szerződés 1.1 pontja és a külön íven szövegezett kockázatfeltáró nyilatkozat is az adós nyilatkozataként rögzíti, hogy az árfolyamkockázattal tisztában van, a hitelnyújtó az árfolyamkockázatról teljes körű felvilágosítást adott, amely nem alkalmas a tájékoztatás tartalmának igazolására. A jogerős ítélet helytálló megállapítása szerint a rendelkezésre álló bizonyítékokból a szerződéskötés körülményei nem feltárhatóak, a tájékoztatás tartalmát, teljes körűségét a rendelkezésre álló okiratok alapján kell vizsgálni. A Kúria Gfv.VII.30.090/2020/9. számú – BH2021.141. szám alatt közzétett – ítéletében a perbelivel azonos tartalmú tájékoztatás vonatkozásában már kifejtette, hogy nem tekinthető megfelelő tájékoztatásnak annak rögzítése, hogy az adós törlesztési és kamatfizetési kötelezettségének összege erősen függ az adott deviza magyar forinttal, illetve egyéb devizákkal

szembeni árfolyamának alakulásától. Ezen összefüggést a tájékoztató nem fejti ki, csak annyit tartalmaz, hogy a deviza árfolyamváltozások egyaránt növelhetik és csökkenthetik a hitelszolgálat összegét, de nem utal a forint súlyos leértékelődésének a futamidő alatt is bekövetkező reális lehetőségére, és arra sem, hogy ennek következtében a felperes helyzete gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat.

A szerződés 1.1. pontjában a felperes tudomásul vette ugyan, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben ő viseli, amelyből valóban következik, hogy a kockázatviselés nem korlátozott, de nem igazolja, hogy e kockázatvállalás tartalma, következménye a fogyasztó számára felismerhető volt. A Kúria mindezek mérlegelésével megállapította, hogy a felperes árfolyamkockázatról történt tájékoztatása nem felel meg az Európai Unió Bírósága szempontrendszerének, abból csupán annyi olvasható ki az átlagosan tájékozott és körültekintő fogyasztó számára, hogy az árfolyam alakulása következtében fizetési kötelezettsége változhat, esetlegesen árfolyamvesztése merülhet fel. Nem tartalmazza ugyanakkor az arra vonatkozó figyelmeztetést, hogy az árfolyamváltozás akár jelentős mértékű is lehet, melynek rá nézve akár súlyos gazdasági következményei lehetnek. Ekként az árfolyamkockázatot a felperesre telepítő szerződési kikötés tisztességtelen, amely a kölcsön összegére – mint a kölcsönszerződés főtárgyára – gyakorolt hatása miatt a szerződés teljes érvénytelenségét eredményezi.

Pfv. VIII.20.594/2021/11.

I. Az árfolyamkockázatot telepítő szerződési rendelkezés nem egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tévő szerződési kikötés, annak tisztességtelensége tárgyában a DH1 törvény nem állított fel vélelmet.

II. Amennyiben az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó rendelkezés tisztességtelenségére hivatkozással a szerződés érvénytelenségére alapított végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránti perben a felperesnek a törvény kötelező rendelkezése folytán a szerződés érvénytelensége tárgyában is keresetet kellett előterjesztenie, ennek a keresetnek az elmaradása esetén az árfolyamkockázat tisztességtelensége a felmondás érvénytelensége körében nem vizsgálható.

III. Nem tartozik a 93/13 EGK irányelv hatálya alá a vállalkozás és a fogyasztó között létrejött szerződésben szereplő azon feltétel, amelyet valamely nemzeti szabályozás határoz meg.

1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.)

1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.)

2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 törvény)

I. A Kúria előbb a felperes tárgyalás felfüggesztése iránti kérelmét vizsgálta, és megállapította, hogy a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott C-932/19. szám alatti előzetes döntéshozatali eljárásban 2021. szeptember 2. napján ítélet született, a tárgyalás felfüggesztése ekként nem indokolt.

II. Az árfolyamkockázat a deviza alapú szerződés esetében annak azon jellegadó sajátosságából következik, mely szerint az adós tartozása devizában keletkezik, a kölcsön folyósítására és a törlesztésére pedig forintban kerül sor, az adós forintban teljesítendő fizetési kötelezettsége a forint erősödésétől, gyengülésétől függ (6/2013. Polgári jogegységi határozat III.). Nem önmagában az árfolyamkockázat és nem az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás, hanem az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési rendelkezés minősülhet tisztességtelennek.

Az árfolyamkockázatot telepítő szerződési rendelkezés a felperesi hivatkozással ellentétben nem egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tévő szerződési kikötés, annak tisztességtelensége tárgyában a 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1 törvény) 4. § (1) bekezdése nem állított fel vélelmet. Az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződési rendelkezés tisztességtelenségét az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás elégtelensége alapozhatja meg (2/2014. Polgári jogegységi határozat 1. pontja), a rendelkezés tisztességtelensége a szerződés teljes vagy részleges érvénytelenségét okozza. Az árfolyamkockázatot telepítő szerződési feltétel vizsgálata ezért a szerződés érvényessége körében történő állásfoglalást igényel.

A felperes az Európai Unió Bírósága C-118/17. számú ítéletből téves következtetésre jutott, abból nem következik az árfolyamrést tartalmazó deviza alapú szerződések megsemmisítése (Kúria

Pfv.I.20.095/2020/7.). Az Európai Unió Bírósága az ítéletben az alábbiakat vette figyelembe: a DH1 törvény, a DH2 törvény és az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. törvény (DH3 törvény) az általuk tisztességtelennek és semmisnek minősített árfolyamréssel kapcsolatos szerződési feltételeket visszamenőleges hatállyal az adott devizának a Magyar Nemzeti Bank által meghatározott hivatalos árfolyamát alkalmazó szerződési feltétellel helyettesítették és a kölcsön fennmaradó összegét a jövőre nézve nemzeti fizetőeszközben meghatározott kölcsönné alakították át [36]. Az Európai Unió Bírósága C-51/17. számú ítélet 62–64. pontjában kimondta, hogy az ilyen, kötelező érvényű jogszabályi rendelkezéseket tükröző szerződési feltételek nem tarthatók a fogyasztókkal kötött tisztességtelen feltételekről szóló 93/13 EGK irányelv (a továbbiakban: Irányelv) hatálya alá, mivel ez az irányelv a 2. cikkének (1) bekezdése értelmében nem alkalmazandó az eladó vagy szolgáltató, valamint a fogyasztó között létrejött szerződésben szereplő azon feltételekre, amelyeket valamely nemzeti szabályozás határoz meg [37]. Az Irányelv 6. cikk (1) bekezdése megköveteli a tagállamoktól annak rögzítését, hogy a tisztességtelen szerződési feltételek nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket. A jogalkotó az árfolyamréssre vonatkozó szerződési feltételeket törvényi úton módosította, miközben a kölcsönszerződéseket érvényben tartotta, mely megközelítés megfelel az uniós törvényhozó által az Irányelv, és többek között annak 6. cikke (1) bekezdésének keretében követett célkitűzésnek. E cél ugyanis a felek közötti egyensúly helyreállítása elvileg egy szerződés egésze érvényességének fenntartásával, nem pedig a tisztességtelen feltételeket tartalmazó valamennyi szerződés semmissé nyilvánítása [40]. Az Irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével nem ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely az eljáró bíróság számára nem teszi lehetővé, hogy helyt adjon a kölcsönszerződés valamely, árfolyamréssel kapcsolatos rendelkezésének tisztességtelen jellege miatti megsemmisítésére irányuló olyan kérelemnek, mint amilyen az alapügyben szerepel, feltéve hogy az ilyen szerződési feltétel tisztességtelen jellegének megállapítása lehetővé teszi azon jogi és ténybeli helyzet helyreállítását, amelyben a fogyasztó e tisztességtelen szerződési feltétel hiányában lett volna [45]. Az árfolyamrés kiesése esetén e kritérium teljesül, az árfolyamkockázatot a fogyasztóra hárító szerződési feltétel érvénytelensége tárgyában a bíróság pedig a Pp. 370/B. § (1) bekezdése szerinti kereset előterjesztése esetén foglalhatott volna állást.

Pfv.VIII.20.623/2021/13.

I. Az árfolyamkockázatról tájékoztatás megfelelősége szempontjából nem azt kell vizsgálni, hogy a tájékoztatás az egyedi fogyasztó vagy fogyasztói csoport, hanem hogy a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára világos és érthető volt-e.

II. Az árfolyamkockázatról tájékoztatásnak nem kell kiterjednie az árfolyamváltozás várható irányára, valószínűségére.

III. A felmondáskor kiállított közjegyzői tanúsítvány nem a tartozás összecszerúségét, hanem csupán azt a tényt igazolja, hogy a tartozás - a felmondás folytán - esedékessé vált.

I. A Kúria mindenekelőtt a felperesek tárgyalás felfüggesztése iránti kérelmét vizsgálta meg, amelyet alaptalannak talált. A C-472/20. szám alatt folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárás ugyanis az érvénytelenség jogkövetkezményeivel kapcsolatos kérdések eldöntésére irányul, amelyeket ebben a perben nem kell megválaszolni, hiszen az eljáró bíróságok – az alábbiakban kifejtett okok miatt – jogszerűen állapították meg, hogy a felperesek által hivatkozott érvénytelenségi okok nem állnak fenn. Nem volt helye a tárgyalás felfüggesztésének a C-670/20. szám alatt indult előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig terjedő időre sem. Ezen eljárás tárgya ugyanis annak megválaszolása, hogy milyen szempontok alapján minősíthető a deviza alapú kölcsönszerződés árfolyamkockázatra vonatkozó kikötése világosnak és érthetőnek. Ahogy azonban arra a Kúria a Gfv.VII.30.375/2020/8. számú ítéletében már rámutatott: e kérdést az Európai Unió Bírósága megválaszolta a C-186/16. számon 2017. szeptember 20-án hozott ítéletében (41. és 51. pontok), valamint a C-51/17. számon 2018. szeptember 20-án hozott ítéletében (78. és 83. pontok), ezért a felperesek tárgyalás felfüggesztése iránti kérelme e körben sem volt alapos.

Erre tekintettel a Kúria a felperesek felfüggesztési kérelmét elutasította, amely nem volt ellentétes az

Alkotmánybíróság 3297/2020. (VII.17.) végzésével, az ugyanis – a felülvizsgálati kérelemben foglalt érveléssel szemben – nem írja elő az eljárás felfüggesztésének kötelezettségét olyan előzetes döntéshozatali eljárásokra tekintettel, amelyek vagy már befejeződtek, vagy pedig az adott pernek nem előkérdései. Ezért a Kúria a felülvizsgálati eljárást lefolytatta, amelynek eredményeként a felülvizsgálati kérelmet alaptalannak találta.

II. Alap nélkül hivatkoztak a felperesek arra is, hogy a Kúriának nyilvánvaló semmisségi okként hivatalból kell észlelnie, hogy a kölcsönszerződés az árfolyamrészre vonatkozó szerződési kikötések tisztességtelensége folytán – a DH törvények rendelkezéseitől eltérően – teljes egészében érvénytelen. Az Európai Unió Bírósága a C-932/19. szám alatt meghozott ítéletében (ECLI:EU:C:2021:673) kimondta ugyanis, hogy nem ellentétes a 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 6. cikkének (1) bekezdésével az olyan nemzeti szabályozás, amely a fogyasztóval kötött kölcsönszerződéseket illetően semmisnek nyilvánítja az árfolyamrészre vonatkozó, tisztességtelenség tekintett kikötést, és arra kötelezi a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróságot, hogy e kikötést a nemzeti jog olyan rendelkezésével váltsa fel, amely hivatalos árfolyam alkalmazását írja elő, anélkül hogy ennek a bíróságnak lehetősége lenne helyt adni az érintett fogyasztó azon kérelmének, amely a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségének megállapítására irányul, még akkor is, ha az említett bíróság úgy ítéli meg, hogy a szerződés fenntartása ellentétes lenne a fogyasztó érdekeivel, különös tekintettel az árfolyamkockázatra, amely a fogyasztót az említett szerződés egy másik kikötése értelmében továbbra is terheli, feltéve, hogy ugyanez a bíróság az önálló mérlegelési jogkörének gyakorlása keretében és anélkül hogy az e fogyasztó által kifejezett szándék elsőbbséget élvezhetne e mérlegelési jogkörhöz képest, meg tudja állapítani, hogy az e nemzeti jogszabályban így előírt intézkedések megtétele valóban lehetővé teszi azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását, amelyben az említett fogyasztó e tisztességtelen kikötés hiányában lett volna. Mindez azt jelenti, hogy nem ad alapot a DH törvények félértékelésére, így nem idéz elő a teljes kölcsönszerződés érvénytelenségét eredményező, nyilvánvaló semmisségi okot önmagában az, hogy a felperesek a felülvizsgálati kérelemben az érdekeikkel ellentétesnek nyilvánították az árfolyamrész tisztességtelenségének orvoslását szolgáló jogszabályi rendelkezéseket. Erre tekintettel a Kúria – a teljes kölcsönszerződés érvénytelenségét eredményező, nyilvánvaló semmisségi ok hiányában – a 2/2010. (VI.28.) PK vélemény 4. pontja alapján nem folytathatott hivatalbóli vizsgálatot a felülvizsgálati kérelemben felvetett kérdésben, így nem alkalmazhatta az 1/2005. (VI.15.) PK véleményt. Mindezt az Európai Unió Bírósága Lintner-ügyben C-511/17. szám alatt meghozott ítélete (ECLI:EU:C:2020:188) is alátámasztja, amelynek 37. és 38. pontjaiból szintén az következik, hogy a kereseti és a felülvizsgálati kérelem korlátain túllépő hivatalbóli vizsgálatra – egyéb feltételek mellett – csak akkor kerülhet sor, ha az iratanyagban már meglévő jogi és ténybeli elemek komoly kétségeket támasztanak a szerződés érvényességét illetően. Ilyen komoly kétségek azonban a kifejtett okok miatt nem merültek fel. Ezzel ellentétes következtetést az Európai Unió Bírósága C-212/20. szám alatt meghozott ítélete alapján sem lehetett levonni, az ugyanis a magyar jogszabályi környezettől eltérő lengyel jogszabályok uniós joggal való összhangjával foglalkozik, szemben a C-932/19. szám alatt meghozott ítélettel, amely kifejezetten azt vizsgálta, hogy megfelel-e az irányelvnek, ha a magyar bíróságok a fogyasztó akaratára ellenére is alkalmazzák a DH törvényeket. Ezért annak eldöntése során, hogy a fogyasztó DH törvények alkalmazásától való elzárkózása előidézi-e olyan nyilvánvaló semmisségi okot, amelyet a kereseti és a felülvizsgálati kérelem korlátaira tekintet nélkül hivatalból vizsgálni kell, a Kúriának nem a C-212/20., hanem a C-932/19. számú ítéletet kellett alapul vennie.

III. Az Európai Unió Bírósága – egyebek mellett – a C-186/16., C-51/17. és C-227/18. számú határozataiban rögzítette azt, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatás mely esetben minősíthető világosnak és érthetőnek. Eszerint az árfolyamkockázati tájékoztatásnak ki kell terjednie a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletekre gyakorolt hatására, annak a mechanizmusnak a konkrét működésére, amelyre az érintett feltétel utal. A tájékoztatásnak alkalmasnak kell lennie arra, hogy a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó megértse: az árfolyamkockázatot ő viseli, az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, az korlátlan. Nem elegendő annak a lehetőségéről tájékoztatni a fogyasztót, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték, emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni kell tudnia az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is.

Az Európai Unió Bírósága idézett döntéseinek tükrében a Kúria a BH2021. 141. szám alatt közzétett Gfv.VII.30.090/2020/9. számú határozatában összegezte az árfolyamkockázati tájékoztatással kapcsolatos gyakorlatát. Eszerint a tájékoztatás akkor minősíthető világosnak és érthetőnek, ha a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó a szerződéskötéskor fel tudja ismerni annak veszélyét, hogy az árfolyamromlás valós kockázat, amely akár jelentős is lehet, így a gazdasági helyzetét súlyosan érintheti. Ennek a követelménynek pedig az a tájékoztatás felel meg, amely nemcsak azt tartalmazza, hogy a törlesztőrészletek mértéke – az árfolyamváltozástól függően – csökkenhet vagy emelkedhet, hanem arra is felhívja a figyelmet, hogy az árfolyamemelkedésnek esetlegesen jelentős gazdasági következményei is lehetnek.

Az eljáró bíróságok jogszabálysértés nélkül jutottak arra a következtetésre, hogy a perrel érintett árfolyamkockázati tájékoztatás ezeknek a követelményeknek megfelel, mert az alapján egy átlagos fogyasztó nem csupán azt ismerhette fel, hogy a forint a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni tudta ennek – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is. A kockázatfeltáró nyilatkozat – egyebek mellett – kitért arra, hogy a törlesztőrészletek növekedése az adós számára „előre nem látható, előre ki nem számítható többletköltséget okozhat,” a kölcsönszerződés VII. pontja pedig kiemelte, hogy az adósnak „jelentős árfolyamkockázata keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik, a kölcsön fedezete pedig nem CHF forrás.” Mindezek alapján egy átlagos fogyasztó felismerhette, hogy az árfolyamváltozás és – a kockázatfeltáró nyilatkozatban ugyancsak szereplő – kamatkockázat negatív következményei beláthatatlanok lehetnek, vagyis nincs kalkulálható felső határuk. Ennek tükrében a felperesek alap nélkül hivatkoztak arra, hogy az I. rendű alperesnek szó szerint is tájékoztatnia kellett volna az I. rendű felperest arról, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, az Európai Unió Bírósága C-227/18. számú végzése szerint ugyanis az árfolyamkockázati tájékoztatás enélkül is minősíthető világosnak és érthetőnek.

Ezt meghaladó tájékoztatási kötelezettsége az I. rendű alperesnek nem volt, az tehát nem terjedhetett ki az árfolyamváltozás várható irányára, valószínűségére. Ahogy azt a 6/2013. Polgári jogegységi határozat is tartalmazza: „ilyen tartalmú tájékoztatási kötelezettséget nem is lehetne teljesíteni, mert az árfolyam emelkedésének, csökkenésének nincs pontosan előre látható, kiszámítható mértéke, illetve korlátja, különösen hosszú időintervallum esetén. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete által a Kúria részére 2013. május 31-én adott tájékoztatás szerint, a 2001-2008 közötti időszakban a pénzügyi intézmények sem láthatták előre a jövőbeni árfolyamváltozásnak sem a mértékét, sem az irányát. Ezen időszakban a Magyar Nemzeti Bank stabilitási jelentései sem utaltak jelentős árfolyamváltozásra.” Erre tekintettel a felperesek ezzel ellentétes érvelése nem foghatott helyt.

Az Európai Unió Bírósága C-26/13. számú ítéletének 74. pontja, valamint a 2/2014. Polgári jogegységi határozat értelmében az eljáró bíróságoknak nem azt kellett megvizsgálniuk, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatás a konkrét fogyasztó vagy valamely konkrét fogyasztói csoport számára világos és érthető volt-e. A vizsgálat során kizárólag annak volt jelentősége, hogy a tájékoztatást „egy általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó” megérthette-e. Mindez olyan objektív zsinórmértéket jelent, amely független a konkrét fogyasztó vagy valamely konkrét fogyasztói csoport pénzügyi műveltségétől vagy bármely más, vélt vagy valós tulajdonoságától. Ezen objektív mérce alapul vételével pedig az I. rendű alperes által adott árfolyamkockázati tájékoztatás – a kifejtett okok miatt – világosnak és érthetőnek minősült.

Nem lehetett köztudomásúnak minősíteni azt, hogy az I. rendű felperes a szerződéskötés során az árfolyamkockázatot elbagatellizáló szóbeli tájékoztatást kapott az I. rendű alperes eljáró alkalmazottaitól. Ezért ezt a tényállítást a 2/2014. Polgári jogegységi határozatnak megfelelően a felpereseknek kellett volna bizonyítaniuk, e kötelezettségüknek azonban nem tettek eleget, mert mindezt a per során kihallgatott tanúk nem támasztották alá. Erre tekintettel az eljáró bíróságok nem sértették meg a felülvizsgálati kérelemben foglalt jogszabályokat azzal, hogy a felperesek árfolyamkockázati tájékoztatás elégtelenségére alapított érvelését alaptalannak találták.

Noha a felperesek a felülvizsgálati tárgyaláson hivatkoztak az Európai Unió Bírósága C-609/19., valamint C-776/19-782/19. számú ítéleteire is, ezekben a határozataiban az Európai Unió Bírósága – az Irányelv 4. cikk (2) bekezdésének értelmezése körében – nem tért el a C-186/16., C-51/17. és C-227/18.

számú döntéseiben foglalt elvektől, épp ellenkezőleg: szinte szó szerint megismételte azokat (C-609/19. számú ítélet 57. pontja, C-776/19-782/19. számú ítélet 78. pontja). E határozatok azon megállapításai, amelyek szerint a nemzeti bíróságnak meg kell vizsgálnia, hogy az eladó vagy szolgáltató a fogyasztóval szembeni tisztességes és méltányos eljárása esetén észszerűen elvárhatta-e, hogy utóbbi az egyedi megtárgyalást követően elfogadja a sérelmezett feltételt, nem az Irányelv 4. cikk (2) bekezdésének, hanem a 3. cikk (1) bekezdésének értelmezésére vonatkoznak (C-609/19. számú ítélet 71. pontja, C-776/19-782/19. számú ítélet 103. pontja), amelyeket ebben a perben nem lehetett alkalmazni. Ahogy ugyanis azt az Európai Unió Bírósága a C-51/17. számú ítéletének 68. pontjában megállapította: a deviza alapú kölcsönszerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó feltételei e szerződés elsődleges tárgyát határozzák meg. Márpedig az Irányelv 3. cikk (1) bekezdése alapján csak akkor lehet vizsgálni a szerződés elsődleges tárgyához tartozó kikötés tisztességtelenségét, ha az az Irányelv 4. cikk (2) bekezdése alapján nem világos és nem érthető. Mivel azonban az I. rendű alperes által adott árfolyamkockázati tájékoztatás – a kifejtett okok miatt – világosnak és érthetőnek minősül, a szerződés árfolyamkockázat viselésére vonatkozó rendelkezésének tisztességtelenségét az Irányelv 3. cikk (1) bekezdése alapján nem lehetett megvizsgálni, ezt ugyanis az Irányelv 4. cikk (2) bekezdése kizárta. Ezért az Európai Unió Bírósága C-609/19., valamint C-776/19-782/19. számú ítéleteinek az irányelv 3. cikk (1) bekezdését értelmező részei jelen perben nem bírtak relevanciával.

Pfv.VII.20.634/2021/7.

Az Európai Unió Bírósága által felállított követelményrendszer megvalósulását az árfolyamkockázati tájékoztatás tisztességtelenségének megítélése során összességében kell vizsgálni. Önállóan azért nem képezheti a felülvizsgálati kérelem érdemi vizsgálatát, hogy a tájékoztatás - függetlenül a kockázat megfelelő felméréséhez szükséges időbeliségének kérdéséről - tartalmilag megfelelő volt-e. Amennyiben a jogerős ítélet csak az árfolyamkockázati tájékoztatás tartalmi megfelelősége körében bírálja el a keresetet, kifejezett hivatkozás ellenére azonban azt nem, hogy a tájékoztatás kellő időben hangzott-e el, a jogerős ítélet érdemben nem bírálható felül.

Az Európai Unió Bírósága által felállított követelményrendszer megvalósulását az árfolyamkockázati tájékoztatás tisztességtelenségének megítélése során összességében kell vizsgálni, azt nem kell, illetve nem lehet taxatív felsorolásnak tekinteni, ahogy nem lehet egyes elemeket sem kiragadottan értékelni, hanem a szerződés egyéb rendelkezései figyelembevételével kell megítélni, hogy a nyújtott tájékoztatás megfelel-e a tisztességes tájékoztatással szemben felállított követelményrendszernek (Kúria Gfv.VII.30.090/2020/9. szám, közzétéve: BH 2021.141.). Ez alapján pedig önállóan nem képezhetette a felülvizsgálati kérelem érdemi vizsgálatát, hogy a tájékoztatás – függetlenül a kockázat megfelelő felméréséhez szükséges időbeliségének kérdéséről – tartalmilag megfelelő volt-e. Ennélfogva a tájékoztatás tartalmi részét képezi (azaz a jogerős ítéletben elfoglalt állásponttal szemben szükséges) annak elbírálása is, hogy az I. rendű felperes kapott-e a hivatkozásának megfelelő olyan tájékoztatást az alperes ügyintézőjétől, hogy a törlesztőrészlet összege 70.000 forintban limitált; ennek bizonyítása ugyanakkor a felülvizsgálati hivatkozásuktól eltérően őket terheli a 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 164. § (1) bekezdése alapján.

A devizaalapú fogyasztói kölcsönszerződések részleges semmissége miatt szükséges elszámolási kötelezettséget előíró, a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 törvény) szerinti elszámolás nem zárja ki, hogy a bíróság a polgári jog szabályai szerint utólag vizsgálja, hogy alapos volt-e a pénzügyi intézmény részéről a szerződés fizetési késedelemre alapított felmondása. E vizsgálat során abból kell kiindulni, hogy a kölcsönszerződés DH2 törvény szerint érvénytelennek minősülő kikötése alapján az adósnak nem keletkezik fizetési kötelezettsége, a törlesztőrészletek érvénytelen szerződéses rendelkezésen alapuló részének nemteljesítésével tehát nem eshet késedelembe, szerződésszegés e körben nem valósulhat meg. Ha az adós a törlesztőrészletnek az érvénytelen kikötésen alapuló hányadát is megfizette, azt teljes egészében a szerződés teljesítéseként kell elszámolni, amelyhez az adós további jognyilatkozatára, újabb rendelkezésére nincs szükség. Ha a többlétszolgáltatást teljesítő adós a teljesítéskor az érvényesen

kikötött szolgáltatás tekintetében késedelembe volt, a többlétszolgáltatást a hátralékos szolgáltatásra kell elszámolni [1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 290. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont, 293. §]. Ha pedig az érvényesen kikötött szolgáltatás vonatkozásában a teljesítéskor nem állt fenn késedelem, a többlétszolgáltatást idő előtti teljesítésként [rég. Ptk. 282. § (2) bekezdés, 292. § (2) bekezdés] kell figyelembe venni, és a következő törlesztőrészletre elszámolni. A kölcsönszerződés fizetési késedelemre alapított felmondása jogszerűségének vizsgálata során ezért értékelni kell az adós javára a felmondást megelőzően a törlesztőrészletek érvénytelen kikötésen alapuló hányadára teljesített befizetéseket is.

Mindezek miatt a felperesek (a jogerős ítéletben elfoglalt állásponttal egyezően) helytállóan hivatkoztak arra, hogy a felmondáskor esedékessé vált tartozás vizsgálata a felülvizsgált elszámolás alapján lehetséges. Mivel azonban mind az első-, mind a másodfokú eljárás során csupán a felek egymás előadását cáfoló, bírói felhívás ellenére kétségbe nem vont [rég. Pp. 163. § (2) bekezdés] nyilatkozatai állnak rendelkezésre, az egyenleg meghatározása további – adott esetben szakértői – bizonyításra szorul [rég. Pp. 3. § (3) és 177. § (1) bekezdései].

Pfv.I.21.043/2021/5.

Érvényes az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, amelyik - a továbbiak mellett - tartalmazza a szerződés tárgyát, a törlesztő részletek számát, összegét, esedékességét. Nem szükséges, hogy a kölcsön, illetve a törlesztések összege tételesen szerepeljen a szerződésben, elég, ha kiszámítható módon van meghatározva.

A másodfokú bíróság az Európai Unió Bírósága előtt C-51/17. számon folyamatban volt előzetes döntéshozatali eljárást lezáró ítéletet tekintette olyan, a tárgyalás felfüggesztésére okot adó körülménynek, amely a bizonyítékok értékelésének szempontjait olyan módon befolyásolta, hogy az az érdemi döntés megváltoztatásához vezetett. Mivel az előzetes döntéshozatali eljárásban hozott határozat nem csupán az előterjesztéssel élő, hanem a hasonló tárgyú ügyben eljáró valamennyi nemzeti bíróságot köti, helyesen járt el a másodfokú bíróság, amikor eljárásának felfüggesztésével bevárta a döntést, akkor is, ha az árfolyamkockázati tájékoztatás vizsgálatára vonatkozó szempontokat a 6/2013. PJE határozat 3. pontja és a 2/2014 PJE határozat 1. pontja is tartalmazza. Azzal azonban, hogy az árfolyamkockázat kérdésében az érdemi döntés megváltoztatását a jogerős ítélet szerint megalapozó, a jogerős ítélet meghozatalának 2019. május 15-i időpontjában még újnak számító szempontról: a jelentős mértékű árfolyamváltozás lehetőségéről nem nyilatkoztatta az alperest, a felülvizsgálati kérelem helyes hivatkozása szerint az érdemi döntést lényegesen befolyásoló eljárási hibát vétett [az 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: 1952-es Pp.) 274. § (4) bekezdés].

A 2/2014. PJE határozat értelmében azt, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás nem volt megfelelő, a felperesnek kell bizonyítania, az alperest azonban ellentétes tartalmú állítása esetén az 1952-es Pp. 164. § (1) bekezdése alapján megilleti az ellenbizonyítás lehetősége. A másodfokú bíróság ezért a jelen ügyben akkor járt volna el helyesen, ha a C-51/17. Európai Unió Bírósága határozat alapján, az ott kifejtett álláspont szerint új szempontokra (az árfolyamváltozással összefüggésben a fogyasztó gazdasági, pénzügyi teljesítőképességében bekövetkező jelentős mértékű változás lehetőségére) tekintettel a szerződés összes körülménye tükrében nyilatkoztatta a feleket. A másodfokú bíróság ugyan nyilatkoztatta a felperest az esetleges szóbeli tájékoztatásról és annak tartalmáról, ugyanezt és az esetleges bizonyítási indítványok előterjesztését azonban nem tette lehetővé az alperes számára. Mivel önmagában a felperes nyilatkozatára nem alapítható tényállás, a másodfokú bíróság az Európai Unió Bírósága ítéletére figyelemmel a meglévő bizonyítékokat értékelte át anélkül, hogy a peres felek számára előzetesen biztosította volna a további bizonyítás lehetőségét. Mindennek azért van jelentősége, mert a C-51/17. számú határozat – összhangban a 2/2014. PJE határozatban kifejtettekkel – kifejezetten előírja a szerződéskötés valamennyi körülményének, így az esetleges reklámoknak, illetve a pénzügyi intézmény alkalmazottjától származó szóbeli tájékoztatásnak a figyelembevételét. Az, hogy a felperes nyilatkozata szerint szóbeli tájékoztatás nem történt, a peres fél előadása, ami az ellenérdekű fél nyilatkozata nélkül, előzetes felhívása hiányában tényként nem kezelhető.

A bizonyítási teher kérdésével foglalkozó 1/2009. (VI.24.) PK véleménnyel összhangban a Kúria joggyakorlat-elemző csoportja úgy foglalt állást, hogy a bíróság tájékoztatási kötelezettségének

középpontjában a releváns tények állnak, ehhez képest a per folyamán a bíróság tájékoztatási kötelezettsége akár többször is beállhat: új tény, új értékelési szempont felmerülése esetén a feleket nyilatkoztatni kell, a szükséges tájékoztatás után pedig a bizonyítási indítványok megtételére felhívni (Összefoglaló vélemény a perorvoslati bíróságok hatályon kívül helyezési gyakorlatáról, 2013. december 2., VII-VIII. és XII-XIII. pontok). Az adott esetben az alperes alappal kifogásolta, hogy bár a másodfokú bíróság ügydöntő jelentőséget tulajdonított a C-51/17. számú határozatban megfogalmazott tájékoztatási követelménynek (olyannyira, hogy annak tükrében az írásbeli tájékoztatást már nem tartotta elegendőnek), a felperes személyes meghallgatásán túl elmulasztotta az új szempontra vonatkozó tudakozódást a másik féltől és a szükséges tájékoztatást: az Európai Unió Bírósága által megfogalmazott szempontoknak megfelelően a bizonyítás eredményét újra értékelte és a mérlegelés alapján az elsőfokú bíróság döntését megváltoztatta. A helyes eljárás ezzel szemben az lett volna, ha a másodfokú bíróság a C-51/17. számú határozatra tekintettel bizonyításra szoruló újabb tényről nyilatkoztatja a feleket – a távollévő alperest írásban – és a szükséges tájékoztatást követően az esetleges indítványok megtételére hívja fel őket. Helyállóan mutatott rá az alperes arra, hogy az ennek hiányával lefolytatott eljárás az 1952-es Pp. 3. § (3) bekezdését sérti, s mivel ez a jogszabálysértés az érdemi döntést jelentősen befolyásolta (az elsőfokú bíróság döntésnek megváltoztatását eredményezte).

A kifejtettek szerint a másodfokú eljárásnak az érdemi döntést is befolyásoló hiányossága miatt a Kúria a jogerős ítéletet az 1952-es Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és a másodfokú bíróságot az árfolyamkockázati tájékoztatás vizsgálata – továbbá az erre vonatkozó döntéstől függően a felperes felmondásra vonatkozó fellebbezési hivatkozásainak – körében új eljárásra, új határozat hozatalára utasította. A megismételt másodfokú eljárásban tájékoztatni kell a feleket az előzetes döntéshozatal eredményéről és fel kell hívni őket, hogy a döntés ismeretében nyilatkozataikat, indítványaikat – utóbbi az 1952-es Pp. 3.§ (3) bekezdése szerint szükséges tájékoztatás után – tegyék meg. Ekkor kerül a másodfokú bíróság abba a helyzetbe, hogy mérlegelje: erre vonatkozó indítvány esetén elrendeli-e a bizonyítás kiegészítését vagy a szükséges bizonyítás terjedelme miatt az elsőfokú eljárás megismétléséről dönt, illetve a döntéshez elegendőnek találja a rendelkezésre álló bizonyítékokat.

Gazdasági ügyszak

Gfv.VI.30.023/2021/7.

A kölcsönszerződés részét képező általános szerződési feltételnek minősülő üzletszabályzatnak az árfolyamkockázat viselését szabályozó kikötései a szerződés főszolgáltatására vonatkoznak, ezért adott esetben nem világos, nem érthető jellegük miatt idézhetik elő a szerződés - egészének - érvénytelenségét, a kikötések tisztességtelenségén keresztül.

A felpereseknek az üzletszabályzat 10. számú mellékletét érintő keresete egyértelműen azon alapult, hogy az, mint az árfolyamkockázat korlátlan viselését a fogyasztóra telepítő szerződéses feltétel nem átlátható, megfogalmazása nem világos és nem érthető, ami a szerződés érvénytelenségét eredményezi.

Az árfolyamkockázat a kirovó és a lerovó pénznem eltéréséből adódó, szükségképpen és automatikus következmény, a devizaalapú kölcsönszerződések jellegéből következik [6/2013. PJE jogegységi határozat III/2. a) pontjához tartozó indokolás; Európai Unió Bírósága C-51/17. számú ítélet]. A kölcsönszerződés részét képező általános szerződési feltételnek minősülő üzletszabályzatnak az árfolyamkockázat viselését szabályozó kikötései a szerződés főszolgáltatására vonatkoznak, ezért adott esetben nem világos, nem érthető jellegük miatt idézhetik elő a szerződés – egészének – érvénytelenségét, a kikötések tisztességtelenségén keresztül [1/2014. PJE jogegységi határozat 1. pontjához tartozó indokolása].

Az, hogy a fogyasztóval kötött kölcsönszerződés, jellemzően a fogyasztóval szerződő fél által előre megfogalmazott szerződéses feltételeken keresztül milyen formában fogalmazza meg az árfolyamkockázat viselését – adott esetben akár úgy, hogy az a fogyasztó kockázatviselést tudomásul vevő nyilatkozataként jelent meg a szerződésben, mint ahogy a perbeli üzletszabályzati mellékletben is) –, nem jelenti, hogy az árfolyamkockázat viselésére így vonatkozó külön kikötésnek nincs a fogyasztóra kötelezettséget telepítő tartalma, ebből következően nem zárható ki az adott kikötés tisztességtelenségének érdemi vizsgálata, ahogy azt az ügyben eljáró bíróság elítélő tábla tette.

Megállapítható a keresettel támadott üzletszabályzati melléklet értékelésével és annak a szerződés további rendelkezéseivel történt összevetésével, hogy a perbeli szerződésben ez a melléklet az, ami az árfolyamkockázat fogyasztó általi viselését közvetlenül kifejezi és egyértelművé teszi. A vizsgált melléklet – függetlenül a megfogalmazás módjától – valójában tényleges szerződéses tartalmat hordoz: az egyik szerződő fél, a fogyasztó felperesek fizetési kötelezettségét fejezi ki az árfolyamkockázat viselésével összefüggésben. Ebből következően tévesen hárította el az ítéletábrla a vonatkozó kereset érdemi elbírálását az adott kikötésnek tulajdonítható, a fogyasztó kötelezettségeire vonatkoztatható tartalom hiánya miatt (Kúria Gfv.VI. 30028/2021/4).

Emberi jogi közlemények

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának magyar vonatkozású ítéletei

Az adott időszakban nem vált véglegessé ilyen határozat.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának kiemelten fontos ítéletei

1. Savran Dánia elleni ügye (57.467/15. sz. ügy)³³

A kérelmező 1991-ben, amikor hat éves volt, jogszerűen utazott be Dániába, hogy ott édesapjával éljen. 2008-ban, miután elítélték csoportosan elkövetett, halált okozó testi sértés miatt, egy súlyosan értelmi fogyatékosok számára fenntartott bentlakásos intézet zárt osztályára került, határozatlan időre. Elrendelték a kiutasítását, végleges beutazási tilalom mellett.

A kérelmező ügygondnoka 2012 januárjában kérelmezte, hogy az ügyészség vizsgálja felül elítélését, és 2013 decemberében terjessze az ügyet a Városi Bíróság elé. Az orvosi szakvélemények, a Bevándorlási Szolgálat véleménye és a kérelmező nyilatkozatai alapján a Városi Bíróság 2014 októberében a kérelmező büntetését kényszergyógykezelésre változtatta. Úgy ítélte, hogy bűncselekményének súlyossága ellenére nem lenne helyénvaló végrehajtani a kiutasító határozatot. Az orvosszakértők különösen hangsúlyozták, hogy a gyógyulása érdekében folyamatos kezelésre és nyomon követésre van szükség, míg a kérelmező kiemelte, hogy az egész családja Dániában van, nem tud törökül, csak néhány szót kurdul, és aggódik amiatt, hogy Törökországban elérhető-e a szükséges kezelés.

Az ügyészség fellebbezése folytán eljáró Felsőbíróság 2015 januárjában hatályon kívül helyezte a Városi Bíróság ítéletét. Következtetésében hivatkozott az Európai Bizottság MedCOI egészségügyi adatbázisában található gyógyszerek törökországi hozzáférésére vonatkozó információkra és a Külügyminisztérium jelentésére, amelyben megállapította, hogy a kérelmező kezelése folytatható Törökországban. Hangsúlyozta továbbá a bűncselekmény természetét és súlyát is. A kérelmezőnek 2015 májusában nem engedélyezték, hogy a Legfelsőbb Bírósághoz fellebbezzon.

A kérelmezőt 2015-ben kitoloncolták Törökországba, ahol állítása szerint elszigetelt életet él, és nem részesül megfelelő orvosi ellátásban.

A kérelmező – az Egyezmény 3. és 8. cikkére hivatkozással - sérelmezte, hogy mentális egészsége miatt Törökországba való kitoloncolása sértette jogait. Sérelmezte továbbá a kiutasítási határozat visszavonásának megtagadását és e végzés végrehajtását, amelynek következtében végleges beutazási tilalom alatt áll.

A Bíróság emlékeztetett, hogy az embertelen és megalázó bánásmód tilalma alapvető fontosságú a demokratikus társadalomban. Az ilyen bánásmódnak azonban kellően szigorúnak kell lennie ahhoz, hogy az említett cikk hatálya alá tartozzon.

A Bíróság emlékeztetett továbbá, hogy az államoknak joguk van ellenőrizni a területükre való beutazást és az ott tartózkodást, az Egyezmény 3. cikkének az ítélkezési gyakorlatában meghatározott korlátaira is figyelemmel. Ami a súlyosan beteg külföldiek kiutasítását illeti, a Bíróság megerősítette a Paposvili Belgium elleni ügyében lefektetett alapelveket, beleértve a „küszöb”-tesztet, amelyet teljesíteni kell ahhoz, hogy az Egyezmény 3. cikke alkalmazható legyen. Miközben megerősítette, hogy az említett „küszöbértéknek” magasnak kell maradnia, úgy ítélte, hogy a szóban forgó követelmény kellően rugalmas ahhoz, hogy minden olyan helyzetben alkalmazható legyen, amely egy súlyosan beteg személy eltávolításával jár, függetlenül a betegség természetétől. A tényállás alapján a Bíróság úgy ítélte: nem bizonyított, hogy Törökországba való kiutasítása a kérelmezőt „egészségi állapota heves szenvedést

³³ Az ítéletet a Nagykamara hozta 2021. december 7-én; az ítélet végleges.

eredményező súlyos, gyors és visszafordíthatatlan romlásának” tette volna ki, „jelentős mértékben csökkentve várható élettartamát”. Valójában úgy tűnt, hogy a kezelés csökkentése által jelentett kockázat elsősorban másokra vonatkozott, nem pedig magára a kérelmezőre. Ennek eredményeként a kiutasítás nem tette őt ki olyan kockázatnak, amely elegendő ahhoz, hogy az Egyezmény 3. cikke alkalmazható legyen. Ennek megfelelően az említett cikket nem sértették meg.

A Bíróság kiemelte, hogy a kérelmező hat évesen érkezett Dániába, és tartózkodási engedélyt kapott. Felhívta a figyelmet a kérelmező dániai családi kapcsolataira, valamint arra vonatkozó érveire, hogy állapota miatt függött tőlük, és ez a függőség szerinte „családi életet” jelentett, amelyet a kiutasítása megszakított. A Bíróság nem volt ugyanakkor meggyőződve arról, hogy elegendő bizonyíték van a függőségre, és háttere nem utalt állandó családi kapcsolatra. Ezért úgy ítélte meg, hogy a kérelmező életébe való beavatkozást a „magánélet” és nem a „családi” élet kérdéseként kell vizsgálni. Erre tekintettel a Bíróság megállapította, hogy a kérelmező kitoloncolása beavatkozást jelentett a magánéletébe. Ez a beavatkozás összhangban volt a törvénnyel, és a zavargás és bűnözés megelőzésének legitim célját követte.

A kitoloncolás szükségességének kérdésével kapcsolatban a Bíróság megismételte az ítélkezési gyakorlatában, különösen Maslov Ausztria elleni ügyében rögzített követelményeket. Ezeket a szóban forgó esetre alkalmazva a Bíróság úgy találta, hogy a kérelmező sérülékenyebb volt, mint egy átlagos kiutasítandó személy, és egészségi állapotát is figyelembe kellett venni, mint az egyik egyensúlyozó tényezőt. Elfogadta továbbá, hogy a hazai bíróságok alaposan megvizsgálták az ügy egészségügyi vonatkozásait.

A Bíróság ezzel szemben nem volt meggyőződve arról, hogy a hazai hatóságok kellőképpen figyelembe vettek más egyensúlyozó tényezőket. Különösen, noha a kérelmező – erőszakos jellegű – bűncselekménye kétségtelenül súlyos volt, nem vették figyelembe azt a tényt, hogy a bűncselekmény elkövetésekor nagy valószínűséggel mentális zavarban szenvedett, testileg agresszív viselkedésének ennek egyik tünete volt, és hogy e mentális betegsége miatt végül mentesült minden büntetés alól, ehelyett kényszergyógykezeltre ítélték. A Bíróság véleménye szerint ezek a tények korlátozták azt a mértéket, ameddig az állam jogosan hivatkozhatott a bűncselekmény súlyosságára a kiutasítás igazolása érdekében. Ezen túlmenően, a kérelmező magatartása az elkövetett bűncselekmény és a kiutasítás között eltelt időszakban különösen fontos volt a bűnisméltés kockázatának értékelése szempontjából. Ezzel kapcsolatban a Bíróság kiemelte, hogy bár kezdetben a kérelmező agresszív viselkedési mintái továbbra is fennálltak, azokban az években haladást ért el. Felhívta a figyelmet a Dániához fűződő szoros, valamint a Törökországhoz fűződő korlátozott kapcsolataira is. Végül a Bíróság korábbi ítéleteivel összhangban úgy találta, hogy a kérelmezővel szemben elrendelt ténylegesen végleges visszatérési tilalom aránytalan volt. Összességében a hazai hatóságok nem vették figyelembe a kérelmező egyéni körülményeit, és nem hozták egyensúlyba a szóban forgó kérdéseket. Ezzel megsértették a magánélet tisztelgésben tartásához való jogát.

A Bíróság úgy ítélte meg, hogy a jogsértés megállapítása elegendő és méltányos elégtételt jelentett a kérelmező által elszenvedett nem vagyoni károkért.

2. Abdi Ibrahim Norvégia elleni ügye (15.379/16. sz. ügy)³⁴

A kérelmező, Mariya Abdi Ibrahim szomáliai állampolgár; gyermeke, egy kisfiú, aki 2009-ben született Kenyában, mielőtt a kérelmező Norvégiába költözött volna, ahol menekültstátuszt kapott, 2010 végén sürgősségi nevelőszülői gondozásba került. A családsegítő központ, ahol a kérelmező eredetileg tartózkodott, hogy segítséget kapjon fia gondozásához, tájékoztatta a gyermekjóléti szolgálatot, hogy a gyermek veszélyben van. Ezt követően a kisfiú egy keresztény családhoz került, bár a kérelmező azzal érvelt, hogy vagy az unokatestvéreihez, vagy egy szomáliai vagy muszlim családhoz kellene kerülnie. Ami a kapcsolattartást illeti, 2010-ben anyja és gyermeke évente négy alkalommal két órában találkozhatott. Ezt a rendszert 2011-ben évente hat alkalommal egy órára változtatták.

2013-ban a hatóságok kérelmezték, hogy a nevelőszülők örökbefogadhassák a gyermeket, ami azt

³⁴ Az ítéletet a Nagykamara hozta 2021. december 10-én; az ítélet végleges.

eredményezné, hogy a kérelmező kapcsolattartási joga megszűnne, és a kérelmező szülői jogait is megszüntetnék ebből a célból. A kérelmező fellebbezett ez ellen: nem kérte a gyermek visszaküldését, mivel az hosszú időt töltött nevelőszüleinél, akikhez kötődött, de fenn kívánta tartani a kapcsolatot, többek között azért, hogy a gyermek megőrizhesse kulturális és vallási gyökereit.

A Felsőbíróóság 2015 májusában elutasította a kérelmező fellebbezését, és engedélyezte az örökbefogadást. A döntés nagyrészt a gyermek nevelőszülőkhöz való kötődésén és a kérelmezővel való kapcsolatfelvételre adott negatív reakcióján alapult. Ráadásul fiú sebezhető gyermek volt, akinek stabilitásra volt szüksége. Az örökbefogadás azt jelentené, hogy a kérelmező a jövőben nem kérhetné fia visszatérését, és megszűnne az esetleges konfliktus közte és a nevelőszülők között. A bíróság megvizsgálta a keresztény család általi örökbefogadásából fakadó, például etnikai, kulturális és vallási kérdéseket is. A kérelmező és fia az örökbefogadási eljárás alatt (2013 és 2015 között) mindösszesen kétszer találkoztak. A kérelmezőnek 2015 szeptemberében nem engedélyezték, hogy a Legfelsőbb Bírósághoz fellebbezzon.

A kérelmező – az Egyezmény 8. és 9. cikkére hivatkozva – sérelmezte szülői jogainak megvonását és az örökbefogadás engedélyezését.

A kérelmező azért kérte ügyének nagykamarai elbírálását, mert sérelmezte, hogy azt az Egyezmény 8. cikke alapján vizsgálták meg, nem pedig részben a 9. cikk alapján. A Bíróság azonban úgy ítélte meg, hogy a kérelmezőnek az a kívánsága, hogy fiát muszlim hitének megfelelően neveljék, az Egyezmény - 9. cikk fényében értelmezett és alkalmazott – 8. cikke szerinti panaszának szerves részeként vizsgálható. Nem kellett tehát külön megvizsgálni az Egyezmény 9. cikkének állítólagos megszegését.

A Bíróság ezt követően kiemelte, hogy a kérelmező kulturális és vallási hátterének megfelelő nevelőotthon megtalálása nem volt az egyetlen lehetőség a kérelmezőnek az Egyezmény 8. cikke szerinti, a 9. cikk fényében értelmezett jogainak érvényesítésére. A hazai bíróságoknak különböző érdekeket kellett figyelembe venniük az egész folyamat során, különösen a kérelmező fiának pszichológiai stabilitását. Ráadásul a nemzetközi jogban viszonylag széles körű egyetértés volt abban, hogy ilyen esetekben a hatóságok nem kötelesek olyan családba elhelyezni a gyermeket, amely osztozik saját vagy családja vallási, etnikai, kulturális és nyelvi identitásában, de kötelesek voltak ezeket a tényezőket figyelembe venni. Mindenesetre a hatóságok igyekeztek – bár végül sikertelenül – a kérelmezőhöz kulturálisan hasonló nevelőotthont találni, de ez nem volt lehetséges a kisebbségi háttérű nevelőszülők hiánya miatt.

A Bíróság azonban úgy találta, hogy a kérelmező fia gondozásba vételét követő kapcsolattartási intézkedések, amelyek az örökbefogadás engedélyezéséről szóló határozatban tetőztek, nem vették kellőképpen figyelembe a kérelmező fia azon érdekét, hogy legalább bizonyos kapcsolata fennmaradjon kulturális és vallási gyökereivel. Valójában az örökbefogadáshoz vezető átfogó döntéshozatali eljárást nem úgy vezették le, hogy biztosítsák a kérelmező valamennyi nézetének és érdekének megfelelő figyelembevételét. Különösen, a Felsőbíróóság döntésének kulcskérdése a gyermek nevelőotthonához való ragaszkodása és a kérelmezővel való kapcsolatfelvételre adott reakciója volt; mégis, a kérelmező kezdettől fogva nagyon kevés kapcsolatot tartott fenn a fiával. Ezen túlmenően a Felsőbíróóság inkább a gyermek nevelőszüleitől való eltávolításának lehetséges káros hatásaira összpontosított, mint az anyjával való kapcsolat megszüntetésének indokaira. A Felsőbíróóság láthatólag nagyobb jelentőséget tulajdonított a nevelőszülők „nyílt örökbefogadás” elleni ellenállásának, amely lehetővé tette volna a kapcsolattartást, mint a kérelmező azon érdekének, hogy továbbra is családi életet élhessen gyermekével. A Bíróságot az sem győzte meg, hogy a Felsőbíróóság a hangsúlyt arra helyezte, hogy megelőzze a kérelmező esetleges jövőbeni kifogásait a gondozás elrendelésével vagy kapcsolattartási jogával kapcsolatban.

A Bíróság ezért úgy ítélte: nem bizonyították, hogy olyan kivételes körülmények álltak volna fenn, amelyek indokolnák a gyermek és a kérelmező közötti kapcsolatok teljes és végleges megszakítását, vagy hogy a döntés mögött meghúzódó elsődleges követelmény a gyermek mindenek felett álló érdeke lenne. A Bíróság nem volt meggyőződve arról, hogy a kérelmező szülői felelősségtől való megfosztása és a nevelőszülők általi örökbefogadás engedélyezése során a hazai hatóságok kellő súlyt tulajdonítottak a kérelmező családi élete tiszteletben tartásához való jogának, különös tekintettel az anya és a gyermek kölcsönös érdekére családi kötelékük megőrzését illetően. Ennek megfelelően az Egyezmény 8. cikkét

megsértették.

A Bíróság úgy döntött, hogy semmilyen egyedi vagy általános intézkedést nem sugall a norvég Kormányzatnak. Az egyedi intézkedések végső soron a gyermek és örökbefogadó szülője jelenlegi családi életébe való beavatkozást vonhatnak maguk után, és új érdemi kérdésekhez vezethetnek. Ami az általános intézkedéseket illeti, a Bíróság kiemelte, hogy az állam erőfeszítéseket tesz a gyermekjóléti intézkedésekkel kapcsolatban vele szemben hozott ítéletek végrehajtására, és folyamatban van az új jogszabályok elfogadása a rendszerszintű problémák kezelésére.

Willems és Gorjon Belgium elleni ügye (74.209/16, 75.662/16, 19.431/19. stb. sz. ügyek)³⁵

A kérelmezők kérelmet nyújtottak be a Bírósághoz, arra hivatkozva, hogy a büntetőjogi felelősségüket megállapító ítéletek elleni felülvizsgálati indítványaik visszautasítása túlzottan formális volt, és megfosztotta őket a Semmitőszékhez fordulás jogától.

A Kormányzat 2017. szeptember 5-i nyilatkozatában elismerte, hogy „a Semmitőszék határozata, hogy visszautasítja a kérelmezők felülvizsgálati indítványát azon az alapon, hogy az azt ellenjegyző ügyvéd nem utalt arra a tényre, hogy rendelkezik a szükséges végzettséggel, nem felel meg az Egyezmény 6. cikkében biztosított bírósághoz fordulás joga tiszteletben tartásának”. Azt is vállalták, hogy a kérelmezők számára fejenként 8.000,-Eurót fizetnek nemvagyoni káraik, valamint költségeik és kiadásaik megtérítéseként. A Bíróság 2018. március 13-i határozatával tudomásul vette a Kormányzat nyilatkozatát, és jelezte, hogy amennyiben a Kormány nem tesz eleget az egyoldalú nyilatkozatában foglaltaknak, újból felveheti a kérelmeket az ügyek listájára.

A Semmitőszék 2018. november 7-én megállapította, hogy a kérelmezők által a Bíróság 2018. március 13-i, ügyük listáról való törléséről szóló határozatát követően benyújtott új eljárás elrendelése iránti kérelmei alaptalanok, és nem szükséges új eljárást elrendelni. A Semmitőszék úgy ítélte: az a tény, hogy az ügyvédnek igazolnia kell, hogy jogosult fellépni előtte, nem vet fel problémát a bírósági eljáráshoz való jog szempontjából. A 2016. június 1-jei, a felülvizsgálati indítványokat visszautasító ítélete ezért összeegyeztethető volt az Egyezmény követelményeivel.

A Bíróság – a kérelmezők kérelmének helyt adva – 2019. május 28-án ügyüket újból felvette az ügyek listájára. Ezzel egyidejűleg a kérelmezők új kérelmeket nyújtottak be a Bírósághoz, sérelmezve, hogy a Semmitőszék 2018. november 7-i ítélete lehetetlenné teszi számukra az ellenük indított büntetőeljárás megismétlését, és így megfosztotta őket az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdése szerinti bírósághoz fordulás jogától.

Ez az ügy felveti a Kormányzat által tett nyilatkozat és a Bíróság e nyilatkozatot tudomásul vevő határozata joghatásainak kérdését. A kifogásolt nyilatkozat sajátos abban volt, hogy azt a Kormányzat tette, de végrehajtása részben egy bírói hatalmi ág egy szervének, jelen esetben a Semmitőszék döntésétől függött. Ez a bíróság úgy döntött, hogy nincs kötve sem a Kormányzat egyoldalú nyilatkozatához, sem a Bíróság határozatához, amely azt formálisan tudomásul vette.

A Kormányzat egyoldalú nyilatkozatával kapcsolatban a Semmitőszék kimondta, hogy „a hatalmi ágak szétválasztásának elve azt jelenti, hogy az igazságszolgáltatást nem köti sem az Egyezménynek a hatóságok által adott értelmezése, sem az az állítás, miszerint a bíróság megsértette azt”. Bár a végrehajtó és a bírói hatalmi ágak szétválasztásának fogalma egyre nagyobb jelentőséget kapott a Bíróság ítélkezési gyakorlatában, a jelen ügyben a Semmitőszék a belga belső jog általános elvére hivatkozott. Ezen elv pontos tartalmának meghatározása a Szerződő Államok mérlegelési jogkörébe esik; a Bíróságnak nem kellett beleavatkoznia ebbe a nemzeti jog kérdésébe, csak tudomásul venni a Semmitőszék álláspontját, és levonni a szükséges következtetéseket az Egyezmény alapján.

A Bíróság egyoldalú nyilatkozatot elismerő határozatával kapcsolatban a Semmitőszék megállapította, hogy „az ügynek a [Bíróság] listájáról való törléséről szóló 2018. március 13-i határozatnak nincs kötelező érvényű értelmező hatása. Az Európai Bíróság nem döntött úgy, hogy a Büntetőeljárás Törvénykönyv 425. cikke (1) bekezdésének második albekezdése sérti a bírósághoz fordulás jogát. Nem

³⁵ Az ítélet 2021. december 21-én vált véglegessé.

tiltja annak előírását, hogy az említett cikkben meghatározott igazolást a büntetőeljárás törvénykönyv 423. és 429. cikkében említett eljárási iratokban való hivatkozással, és az e cikkek által előírt formában történő benyújtással igazolják”.

Igaz, hogy a Bíróság határozatában nem vizsgálta a kérelmezők panaszait annak megállapítása érdekében, hogy azok elfogadhatók és megalapozottak-e, és nem hozott e tekintetben határozatot. E tekintetben határozatának tehát nem volt sem anyagi jogereje, sem kötelező érvényű értelmező hatása. A Bíróság azonban megvizsgálta „az egyoldalú nyilatkozatban foglalt engedmények természetét, a kártérítés megfelelőségét, és azt, hogy az emberi jogok tiszteletben tartása megköveteli-e, hogy a fent említett kritériumok szerint folytassa az ügy vizsgálatát”.

El kell ismerni, hogy a 2018. március 13-i határozat nem volt az Egyezmény megsértését megállapító ítélet, így nem tartozik az Egyezmény 46. cikkének hatálya alá. Mindazonáltal az államok és a Bíróság közötti megosztott felelősség szellemében az Egyezményben rögzített jogok tiszteletben tartása érdekében a kérelmezők joggal várhatták el, hogy a hazai hatóságok, beleértve a nemzeti bíróságokat is, jóhiszeműen teljesítsenek minden kötelezettségvállalást, amelyeket a Kormányzat által tett egyoldalú nyilatkozatokban vagy még inkább a baráti egyezségekből foglaltak. Ez az elvárás még erősebb lenne, ha a szóban forgó jogi kérdések a Bíróság alperes államra vonatkozó ítélezési gyakorlatának vagy más általánosan alkalmazandó elveknek a részét képeznék. Továbbá a jelen ügyben párhuzam volt a fent említett határozat és egy jogsértést megállapító ítélet között.

Amennyiben az Egyezmény megsértését állapítja meg, a Bíróságnak nincs hatásköre a hazai eljárások újbóli megnyitásának elrendelésére. Ha azonban egy egyént az Egyezmény 6. cikkében foglalt követelmények megsértésével járó eljárást követően ítélték el, a Bíróság jelezheti, hogy az újbóli tárgyalás vagy az ügy újbóli megnyitása, ha azt kéri, elvben a jogsértés orvoslásának megfelelő módja. Mindazonáltal az alperes államtól az Egyezmény 46. cikke szerinti kötelezettségeinek teljesítése érdekében megkövetelt konkrét jogorvoslati intézkedések, ha voltak ilyenek, szükségszerűen az egyedi ügy sajátos körülményeitől függenek. Különösen nem a Bíróság feladata, hogy megjelölje, hogyan kell lefolytatni egy új tárgyalást, és annak milyen formában kell történnie. Az alperes állam szabadon választja meg, milyen eszközökkel tesz eleget azon kötelezettségének, hogy a kérelmezőt lehetőség szerint abba a helyzetbe hozza, amelyben az Egyezmény követelményeinek figyelmen kívül hagyása hiányában lett volna, feltéve, hogy ezek az eszközök összeegyeztethetők a Bíróság ítéletében foglalt következtetésekkel és a védelemhez való joggal.

A jelen ügyben a Bíróság 2018. március 13-i határozatában hivatkozott az Egyezmény 46. cikkre vonatkozó ítélezési gyakorlatára, amely szerint „a hazai bíróságok előtti eljárás újbóli megnyitása a legmegfelelőbb, ha nem az egyetlen eszköz az eredeti állapot helyreállításának biztosítására és a tisztességes eljáráshoz való jog megsértésének orvoslása”. Azt is kiemelte, hogy a hazai jog elvben nem zárja ki az eljárás megismétlését, ha a Bíróság a Kormányzat egyoldalú nyilatkozata alapján törölt egy ügyet az ügyek listájáról.

Mivel a kérelmezők az ellenük indított büntetőeljárás megismétlését kérték, az illetékes szervek, jelen esetben a Semmitőszék köteles volt levonni a hazai jogrendben a Kormányzat egyoldalú nyilatkozatából és a Bíróság tudomásul vevő határozatából fakadó jogkövetkezményeket. Ez a feladat részét képezi a nemzeti hatóságok és a Bíróság közötti felelősségmegosztásnak az Egyezményben vagy annak jegyzőkönyveiben meghatározott jogok és szabadságok biztosításával kapcsolatban, pontosabban a nemzeti hatóságok elsődleges felelősségének ezen a területen.

A jelen ügyben a Semmitőszék megvizsgálta a kérelmezők 2016. június 1-jei ítélete ellen benyújtott panaszát. Arra a következtetésre jutott, hogy ebből a vizsgálatból nem tűnik ki, hogy ítélete érdemben ellentétes lett volna a Egyezménnyel, vagy valamely hibából vagy súlyos hiányosságból eredő jogsértést idézett volna elő.

Az eljárás megismétlése iránti kérelemnek a Semmitőszék általi visszautasításának joghatása az volt, hogy a Kormányzat egyoldalú nyilatkozatban foglalt kötelezettségvállalásai a hazai jogrendben hatástalanok maradtak. Ez „kivételes körülménynek” minősült, amelyre tekintettel a Bíróság a kérelmezők kérésére 2019. május 28-án újra felvette az eredeti kérelmeket az ügyek listájára. A Bíróságnak tehát meg kellett vizsgálnia a kérelmezők Semmitőszék 2016. június 1-jei ítélete ellen benyújtott eredeti panaszainak elfogadhatóságát és megalapozottságát. Ezeket a panaszokat különösen

a Semmítőszék 2018. november 7-i ítéletében foglalt érvelés fényében vizsgálta meg, ily módon folytatva azt a „bírói párbeszédet”, amelyet a belga bíróság az utóbbi ítélettel megkezdett.

A kérelmezők ügyvédje a kérelmezők fellebbezésének benyújtásakor rendelkezett a felülvizsgálati kérelmek benyújtásához szükséges minősítéssel. A kérelmezőket azzal vádolták, hogy eljárási hibát követtek el, mivel nem bizonyították, hogy képviselőjük megfelelően minősített ügyvéd volt, hivatkozva arra a tényre, hogy a Semmítőszék által mérlegelhető iratokban ezt az igazolást nem csatolta.

A Büntetőeljárás Törvénykönyv 425. § 1. § (2) bekezdése nem írta elő, hogy az eljárási iratok tartalmazzák annak bizonyítékát, hogy az ügyvéd rendelkezik a szükséges képzettséget igazoló bizonyítvánnyal. Sem a Semmítőszék honlapja, sem a képzési szabályzat nem tartalmazott ilyen követelményt. Ezen túlmenően, amikor ügyvédjük a felülvizsgálati indítványt benyújtotta – azaz tíz nappal a Btk. 425. cikk 1. § (2) bekezdése módosításának hatálybalépése után – és az azt követő két hónapban, nem hoztak más határozatot, amely lehetővé tette volna számukra, hogy előrelássák annak szükségességét, hogy igazolják: ügyvédjük rendelkezik ezzel az okirattal.

E mellett, a szankció arányosságának értékelése során jelentős súllyal bírt az, hogy a Semmítőszék honlapján kifejtették: a megfelelő bizonyítvánnyal rendelkező ügyvédek listája megtekinthető az ügyvédi kamarák megfelelő internetes oldalain, és tartalmazott egy közvetlen linket ezekre a webhelyekre. Más szóval, a Semmítőszék maga biztosította annak lehetőségét, hogy a saját internetes oldalán végzett egyszerű kereséssel megállapítsa, hogy a jelen ügyben betartották-e az előtte történő fellépés újonnan bevezetett szabályát.

Ilyen körülmények között, tekintettel arra, hogy a kérelmezők számára milyen következményekkel járt a felülvizsgálati indítványaikat visszautasító határozat – nevezetesen, hogy megakadályozták őket abban, hogy a büntetőeljárás keretében fellebbezési érveiket a Semmítőszék elbírálja –, ez a bíróság azzal, hogy eljárási tévedésükért ily módon szankcionálta őket, felborította a megkövetelt méltányos egyensúlyt egyrészt a felülvizsgálati kérelem benyújtására vonatkozó eljárási követelmények teljesítésének biztosítása iránti legitim elvárás, másrészt a bírósághoz fordulás joga között, és ezért túlzottan formalista volt az ilyen indítványok elfogadhatóságára vonatkozó eljárási követelmények tekintetében. A Bíróság ezért úgy találta, hogy az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdését megsértették.

Annyiban, amennyiben a kérelmezők az eljárás megismétlésének tényleges elmaradását sérelmezték, ez új panasznak minősült, amely különbözik az eredeti kérelmükben felhozottaktól. Tekintettel azonban a Semmítőszék előtti alapeljárásra vonatkozó határozatára, a Bíróság úgy ítélte, hogy nem szükséges megvizsgálni e panaszok elfogadhatóságát vagy megalapozottságát.

Ahol egy egyént az Egyezmény 6. cikkének követelményeit sértő eljárást követően ítétek el, az eljárás megismétlése vagy a perújítás, ha kérték, elvben a jogsértés orvoslásának megfelelő módját jelenti. A Büntetőeljárás Törvénykönyv 442bis cikke mindaddig, amíg szükséges, kizárólag büntetőügyekben, lehetővé teszi az elítélt személy elleni eljárás megismétlését, ha a Bíróság jogerős ítélete megállapítja az Egyezmény megsértését. Ennek a lehetőségnek a jelen ügyben való felhasználását adott esetben a Semmítőszék mérlegelheti, figyelembe véve a nemzeti jogot és az ügy sajátos körülményeit.

A Bíróság a kérelmezők kártérítési igényét elutasította.

A Kúria emberi jogi vonatkozású határozatai

Büntető ügyszak

Bpkf.I.1417/2021/3.

A Kúria az ítélőtábla végzését a II. és IV. rendű vádlottak letartóztatását fenntartó részében helybenhagyta.

Az ítélőtábla helyesen állapította meg, hogy a fellebbezéssel érintett II. és IV. rendű vádlottak vonatkozásában fennállnak a személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés általános feltételei, valamint a Be. 276. § (2) bekezdés a) pontjának ab) alpontjában meghatározott különös oka.

A Be. 296. §-a szerint a letartóztatás a terhelt személyi szabadságának bírói elvonása a jogerős ügydöntő határozat meghozatala előtt.

A letartóztatás feltételeinek vizsgálatánál konkrét, az adott ügyre vonatkozó tényeken alapulhat az a következtetés, hogy fennáll a szökés, az elrejtőzés vagy a bűnisméltés veszélye (BH 2009.7.).

Az Emberi Jogok Európai Bírósága az EJEB 2013.53129/2009. Imre Zsolt kontra Magyarország ítéletében kifejtette: azt, hogy a vádlott előzetes letartóztatásának fenntartása észszerű-e, minden esetben az ügy speciális vonásainak a fényében kell megítélni. Az elhúzó fogvatartás egy adott ügyben csak akkor lehet indokolt, ha a közérdek valódi követelményeinek olyan specifikus jelei állnak fenn, amelyek – az ártatlanság véelme ellenére – nagyobb súllyal esnek latba, mint az Egyezmény 5. cikkében lefektetett, az egyéni szabadság tiszteletben tartását előíró szabályok {indokolás [41]}.

A nyomozási bíró eljárásáról az előzetes letartóztatás elrendelése tárgyában született 93/2011. BK vélemény szerint, amikor a bíróság az (előzetes) letartóztatás különös feltételeit vizsgálja, rendkívüli gondossággal kell eljárnia. Figyelembe kell vennie, hogy olyan feltételezés, amely egy jövőbeli esemény bekövetkezésének a valószínűsítéséből áll, csak tényeken alapuló következtetések útján történhet. A megalapozottan feltehető kifejezés olyan jövőbeli történésre, eseményre utal, amelynek a bekövetkezése a rendelkezésre álló körülményekből, tényekből előrelátható, elképzelhető, várható, gyanítható, vagyis valószínűsíthető, valószínű. A bűncselekmény – büntetési tételben megnyilvánuló – tárgyi súlya csak a konkrét ügy speciális jellemzőjével együtt jut szerephez, illetve ad ilyen következtetésre alapot. A tárgyi súly kapcsán önmagában a (Btk. Általános és Különös Része szerinti) jogalkotói értékelés nem biztosít az előzetes letartóztatás indokoltságára önálló következtetési alapot.

Az előzetes letartóztatás szükségessége a büntetőeljárás törvényben meghatározott különös okok és a konkrét ügy jellemzőjének egybevetett vizsgálata eredményeként válik megismerhetővé (BH 2007.403.).

A jelen ügyben a terheltekkel szemben elrendelt és a másodfokú bíróság által továbbra is fenntartott letartóztatás alapjául szolgáló ok ilyen, megalapozott feltevésen alapuló ok, ezért annak megállapításához az ügy konkrét körülményeinek vizsgálata szükséges. Önmagában az eljárás tárgyát képező bűncselekmény büntetési tételében megnyilvánuló tárgyi súly nem ad alapot az ilyen következtetés levonására, a letartóztatás fenntartásának indokolása körében vizsgálni kell az ügy egyéni körülményeit.

Az ítélet tábla a Be. 276. § (2) bekezdés a) pont ab) alpontjában írt szökés, elrejtőzés veszélyének ténybeli alátámasztásaként a II. és IV. rendű vádlottak személyi körülményeit, a vádban terhükre rótt bűncselekmények társadalomra veszélyességét és büntetési fenyegetettségét jelölte meg, mint olyan körülményeket, amely alapján megalapozottan feltehető, hogy a vádlottak a letartóztatás, kényszerintézkedés fenntartása nélkül a büntetőeljárásban elérhetetlenné válnának, így különösen megszöknének, elrejtőznének.

A Kúria e körben az elsőfokú bíróság hatályon kívül helyezett ítéletében rögzített személyi körülményekre figyelemmel megállapította, hogy a II. rendű terhelt és a IV. rendű terhelt személyi körülményei nem ellensúlyozzák a rendkívül súlyos bűncselekmények miatt a bűnösség megállapítása esetén kiszabható akár 15 év tartamú szabadságvesztés súlyában megnyilvánuló fenyegetettséget. A II. rendű vádlott nőtlen, kiskorú gyermeke nincs, vagyontalan, IV. rendű vádlott hajadon, kiskorú gyermeke nincs, vagyontalan, munkanélküli. A II. és IV. rendű terhelt személyi körülményeiben nincsen olyan erős kötődést kifejező motívum, amely ellensúlyozná azt a veszélyt, amely a velük szemben bűnösség megállapítása esetén kiszabható, hosszú tartamú szabadságvesztés büntetés elkerülésére irányuló szökés, elrejtőzés veszélyét közömbösíteni tudná.

A II. és IV. rendű vádlott terhére rótt bűncselekmények olyan kiemelkedő tárgyi súlyúak, hogy azok elkövetési körülményeire figyelemmel a bűnösség megállapítása esetén várható, kiemelkedő tartamú szabadságvesztés büntetés kiszabásának elkerülésére irányuló terhelti magatartás olyan jelentős veszély, amelyre figyelemmel a letartóztatással elérni kívánt cél enyhébb kényszerintézkedéssel nem biztosítható.

Mivel a II. és IV. rendű terheltek esetében a letartóztatás meghatározott okai továbbra is fennállnak, ezért a letartóztatás megszüntetésére nem kerülhet sor (BH 2011.174.).

A terheltek vonatkozásában a letartóztatással elérni kívánt cél enyhébb kényszerintézkedés alkalmazásával a fentebb kifejtettekre figyelemmel nem biztosítható.

Közigazgatási ügyszak

Az adott időszakban nem született ilyen tárgyú határozat.

Munkaügyi ügyszak

Az adott időszakban nem született ilyen tárgyú határozat.

Polgári ügyszak

Pfv.IV.21.186/2021/5.

I. A képmáshoz és a hangfelvételhez való jog érvényesítése iránt a pert megelőző kötelező előzetes eljárásra adott meghatalmazás joghatályát nem érinti az, ha a felszólítással együtt a meghatalmazást nem közölték.

II. A közszereplő képmásának jogszerű felhasználásához a hozzájárulása akkor nem szükséges, ha a felvétel és a közéleti szereplés között a tartalmi kapcsolat megállapítható, valamint a felvétel készítése és nyilvánosságra hozatala egyaránt összefügg a közszerepléssel.

A felülvizsgálati kérelem alapján a Kúriának érdemben azt kellett megítélnie, hogy az eljáró bíróságok jogszabályt sértve állapították-e meg, hogy a felperesről készült képfelvételek illusztrációként való felhasználása a cikkben és a YouTube csatornán nem volt jogszerű, ezért a felperes képmáshoz való jogának sérelme miatt érvényesített igénye alapos.

A perbeli jogvita elbírálása során nem hagyható figyelmen kívül, hogy a felperes közszereplő, ettől függetlenül azonban az eljáró bíróságok helytállóan jutottak arra a következtetésre, hogy a felperest ábrázoló képfelvételek a felperesnek nem a nyilvános közéleti szerepléséről készültek, amelynek a felhasználása közszereplő esetén kizárja a hozzájárulás szükségességét. Nem hagyható ugyanakkor figyelmen kívül, hogy a felperes képmását illusztrációként felhasználó cikk témája a közéleti vita körébe tartozik, ezért kiterjed rá a véleménynyilvánítás szabadságának a fokozott védelme. Az eldöntendő kérdés ezért az volt, hogy a közügyet érintő témát tárgyaló cikkben a felperes magánszférájához tartozó képmásának illusztrációként való közzététele a képmáshoz fűződő személyiségi jog vagy - beleértve a képfelvétel közzétételehez való jogot is - a véleménynyilvánítás szabadságának oltalma alatt áll-e.

Ezért a közéleti témára figyelemmel, az adott esetben azt kellett megítélni, hogy az Alaptörvény II. cikke szerinti emberi méltóság és az ebből fakadó magánszférához való jog, vagy az Alaptörvény IX. cikke szerinti véleménynyilvánítás szabadságához és a sajtó tájékoztatáshoz való joga élvez-e elsőbbséget, amely így a másik alapvető jogot szükségszerűen korlátozza.

Az EJEB is számos döntésében vizsgálta a véleménynyilvánítás szabadságához (10. cikk) kapcsolódóan a magánszemélyek magánszférájához való jogának (8. cikk) a terjedelmét. Kifejtette, hogy az Emberi Jogok Európai Egyezményének 10. cikke nem csak a gondolatot és az információt védi, hanem azt a formát is, amelyekben az megjelenik, így kiterjed a fényképek közzétételére is, azaz a véleménynyilvánítás szabadsága magában foglalja a fényképek közzétételét is. (Egeland and Hanseid v. Norway, no.34438/04, 2009. április 16-i ítélet, Von Hannover v. Germany, no. 59.320/00, 2004. június 24-i ítélet, Von Hannover kontra Németország (No.2.), no.40.660/08 és 60.641/08, 2012. február 7-i ítélet, Von Hannover kontra Németország (No.3.), no.8772/10, 2013. szeptember 19-i ítélet, Verlagsgruppe News GmbH. and Bobi v. Ausztria, 59.631/9, 2012. december 4., [59]). Az EJEB ítéleteiben általános jelleggel állapította meg, hogy milyen szempontokat kell vizsgálni a képfelvételnek az érintett személy hozzájárulása nélkül történő közzététele esetén a jogsértés megítélése során, így különösen azt, hogy a közlés mennyiben járul hozzá a közéleti vitához, mennyire ismert az érintett személy és mi a sajtóközlemény témája, milyen volt az érintett személy korábbi magatartása, továbbá a képfelvétel milyen körülmények között készült (az információ megszerzésének módja és annak valódisága, körülményei), mi a közlemény tartalma, formája és következményei (Von Hannover v. Germany no.59.320/00., [109]-[113], Verlagsgruppe News GmbH. Bobi kontra Ausztria 2012. december 4.,

59.631/09, [72]). A vizsgálandó elemek között szerepel az a feltétel is, hogy a cikk és a bemutatott kép között legyen kapcsolat, ez utóbbihoz kapcsolódjon a cikk tartalma (annak mérlegelésénél, hogy az egyén mennyire nem kívánja nyilvánosságra hozni fizikai megjelenítését a közérdekkel szemben, számos tényezőt kell figyelembe venni) {Österreichischer Round Funk kontra Ausztria, 2006. december 7., 35.841/02, [68]}.

Arra helytállóan hivatkoztak az alperesek, hogy a felperes közszereplő. A perbeli cikkben és az I. rendű alperes YouTube csatornáján azonban a felperesről nem ilyen minőségében készült, és nem a cikk tárgyát képező témával összefüggésben álló képfelvételek kerültek közzétételre, a cikk által tárgyalt témát a képfelvételek tartalma nem támasztja alá. Az első képfelvétel a felperesnél szórólap – azonosítható módon – nem látható, az utcán egyedül megy, a képfelvételt készítő időnként verbálisan is bántalmazva és fenyegetve üldözi, azonban a képfelvétellel a cikkben írt közéleti téma – a készítő vélekedésén túlmenően – nem hozható összefüggésbe. A második képfelvétel már nincs papír a felperes kezében, a polgármesteri hivatal épületébe megy be, ott sem beszél vagy találkozik senkivel, nem nyilvánul meg közszereplőként. A tanúk vallomása szerint a felperes és egy másik megnevezett személy osztották a szórólapokat, a képfelvétel azonban ezt az állítást nem bizonyítja, ugyanis ha történt is ilyen, a felperesnek nem ezt a tevékenységet rögzítette, azokon a felperes – a tanúk nyilatkozatával szemben – a közterületen egyedül látható. Ezért a cikk tartalma és a képi megjelenítés nincs összhangban, a közölt tartalom és a megjelenített forma egységének – a fent ismertetettek szerint megkívánt – követelménye nem teljesül, a képfelvételek a készítő személyes vélekedését tükrözik. A véleménynyilvánításnak ez a módja csupán a felperes személyéhez, nem pedig a cikk tartalmához kapcsolódik, így módon érdemben nem járul hozzá a cikkben tárgyalt közérdeklődésre számot tartó témához. A képfelvételek közzététele meghaladja a közéleti vita illusztrálásához szükséges tartalmat, ezért öncélú. Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság és az EJEB hivatkozott döntéseiben vizsgált mérlegelési szempontok figyelembevételével a Kúria úgy ítélte meg, hogy a perbeli esetben a képfelvétel felhasználása a 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:48. § (1) bekezdése alapján a képmás védelméhez fűződő személyiségi jog aránytalan sérelmével jár, így a személyiségvédelem korlátozása a szólás- és sajtószabadság, mint a közügyek szabad vitatását biztosító alapjogok biztosítása érdekében nem indokolt.

Gazdasági ügyszak

Az adott időszakban nem született ilyen tárgyú határozat.

Kiadja: A Kúria Nemzetközi Főosztálya

Felelős szerkesztő: Dr. Pomeisl András József

Szerkesztőbizottság: Dr. Heineman Csilla, Dr. Orosz Árpád, Dr. Osztovits András, Dr. Somogyi Gábor, Szolnokiné Dr. Csernay Krisztina

Munkatárs: Dr. Tancsik Annamária

Figyelem! A jelen hírlevélben közölt anyagok nem tekinthetők a Kúria hivatalos állásfoglalásának, hivatalos fordításnak illetve hivatalos közlésnek, csupán a tájékoztatást és figyelemfelkeltést célozzák, ezért azokra jogokat alapítani nem lehet.